

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 15 april 1904, kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, omfattande anslagen till sjöförsvarsdepartementet. (1:a U. A.)

Ordinarie anslag.

Flottan.

Aflöning för flottans kårer och stater.

1:o) Under åberopande af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 12 sistlidne januari har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under femte hufvudtiteln punkt 1 föreslagit Riksdagen

Ang. höjning af anslaget till aflöning för flottans kårer och stater.

[1.]

dels att godkänna stater för flottans officerskår, för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår, å dagaflöning till officerare och underofficerare vid flottan samt för marinintendenturkåren i flottans reserv af den lydelse, bilagorna *n:is* 1—5 vid statsrådsprotokollet utvisade;

dels att höja anslaget till aflöning för flottans kårer och stater från 3,669,075 kronor till 3,921,774 kronor eller med 252,699 kronor;

dels ock att medgifva, att de besparingar, som kunde uppkomma å det i staten för marinintendenturkåren anvisade belopp, måtte i mån af

behof få användas till bestridande af utgifter för genomförande af marin-intendenturkårens organisation.

Statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet har beträffande denna framställning anfört följande:

»Till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1900, bifogadt statsverkspropositionen till samma års Riksdag, var såsom bilaga fogadt ett upprättadt sammandrag öfver den ökning i behofvet af personal för flottans mobilisering, som då beräknades uppstå från och med år 1902 och intill dess antalet 1:a kl. pansarbåtar samt 1:a och 2:a kl. torpedbåtar uppbringats till respektive 15, 30 och 20 under förutsättning af att 1 st. 1:a kl. kanonbåt hvarje år blefve utrangerad. Denna plan har hitintills blifvit i sina hufvuddrag följd, därest icke särskilda vid tidpunkten för planens uppgörande icke beräknade förhållanden nödvändiggjort rubbning af densamma. Så har bland annat ökning af flottans materiel utöfver hvad år 1900 antagits naturligen föranlett ett ökad behof af personal vid flottan, hvarjämte utrantering af 1:a kl. kanonbåtar hitintills ansetts icke böra ske.

Då det emellertid med hänsyn till det ytterligare behof af ökning utaf flottans personal, som föreligger från och med år 1905, nu synes böra tagas under öfvervägande, huruvida icke samtidigt dylik utrantering af 1:a kl. kanonbåtar bör begynna, aflät jag den 14 sistlidna september en ämbetsskrifvelse till chefen för flottans stab med anmodan att inkomma med yttrande, huruvida enligt hans åsikt från försvarssynpunkt hinder mötte att med ingången af år 1905 öfverföra två af de nuvarande 1:a kl. kanonbåtarna från att vara stridsfartyg till att vara öfningsfartyg.

I det svar, som med anledning häraf inkommit från chefen för flottans stab, erinrar denne, att vid uppgörande år 1900 af ofvanberörda plan det antal 1:a kl. kanonbåtar, som skulle vara tillgängligt vid 1902 års ingång, beräknats till 8 och antalet torpedverkstadsfartyg till 2. Flottans rulla upptoge emellertid fortfarande 9 st. 1:a kl. kanonbåtar såsom stridsfartyg. I beräkningarna öfver behofvet af personal för flottans mobilisering beräknades emellertid personal endast för 8 st. 1:a kl. kanonbåtar (stridsfartyg), i det den återstående (Blenda) upptagits att mobiliseras såsom verkstadsfartyg. Ut det underdåniga betänkande och förslag angående sjökrigsmaterielen, som afgifvits den 9 november 1901 af därtill utsedda kommitterade, hade sju af kanonbåtarna upptagits för det lokala försvaret. Beträffande de öfriga båda 1:a kl. kanonbåtarna hade kommitterade före-

slagit, att en skulle förändras till handminefartyg och förses med 2 st. 57 mm. kanoner i stället för den nuvarande bestyckningen samt att en skulle inredas till verkstadsfartyg. Då, såsom kommitterade i sitt betänkande framhållit, behovet af bevakningsfartyg vid mobilisering vore synnerligen kännbart och 1:a kl. kanonbåtarna, helst om bestyckningen å de kanonbåtar, som ännu icke erhållit ändrad sådan, ökades med 2 st. 57 mm. kanoner, på grund af sitt byggnadssätt med vattentäta celler samt maskiner och pannor under vattenlinjen lämpade sig för fyllande af detta behof, ansåge chefen för flottans stab, att 7 st. 1:a kl. kanonbåtar tills vidare borde bibehållas såsom stridsfartyg samt att, under förutsättning att af de båda återstående den ena afsåges till handminefartyg och den andra till verkstadsfartyg, något hinder från försvarssynpunkt icke mötte för att de sistnämnda kanonbåtarna icke längre upptoges såsom stridsfartyg.

I anledning af hvad sålunda utaf chefen för flottans stab anförts torde böra erinras, att, ehuru kanonbåten *Blenda* fortfarande hänföres till stridsfartygen, dess bemanning likväl redan i 1900 års statsverksproposition beräknades sådan densamma borde vara sammansatt, då *Blenda* användes såsom verkstadsfartyg. Den bemanning, som nu är afsedd för *Blenda*, är således mindre än för de öfriga 1:a kl. kanonbåtarna. Skulle därför *Blenda* utrangeras och vidare den andra 1:a kl. kanonbåten, som utrangerades, användas såsom handminefartyg, så skulle, då sistberörda kanonbåt därvid borde ersätta ett förhyrdt handelsfartyg, för hvilket bemanning såsom handminefartyg enligt gällande mobiliseringsplan är beräknad, vid utrangering af *Blenda* och den andra 1:a kl. kanonbåten såsom stridsfartyg i själfva verket bemanning för endast en 1:a kl. kanonbåt komma att inbesparas.

Af denna anledning har detta förslag utaf chefen för flottans stab icke synts mig tillfredsställande. De ifrågavarande kanonbåtarnas stridsvärde är icke af den beskaffenhet, att deras bibehållande allt framgent såsom stridsfartyg, särskildt med hänsyn till den bemanning af fartygen, som i sådant fall erfordras, är lämpligt. Med 1905 års ingång synes mig därför början böra göras med dessa kanonbåtars utrangering såsom stridsfartyg, och torde med hänsyn till det uppskof, som redan ägt rum med förverkligandet af 1900 års plan i fråga om utrangeringen, år 1905 två af de ifrågavarande kanonbåtarna böra utrangeras såsom stridsfartyg. Då, såsom nämnts, den bemanning, som redan nu är afsedd för *Blenda*, inskränker sig till hvad som erfordras för bemanning af fartyget såsom verkstadsfartyg och kanonbåten allt fortfarande bör för detta ända-

mål afses, är det för nu förevarande fråga af ingen betydelse, om samma kanonbåt utrangeras såsom stridsfartyg eller icke. Utrangeringen bör därför afse två af de andra 1:a kl. kanonbåtarna. För att erhålla uppgift å den besparing, som genom en dylik åtgärd skulle kunna göras, har jag uti ämbetsskrifvelse den 5 nästlidna oktober anmodat marinförvaltningen och chefen för flottans stab att inkomma med upplysning angående den minskning af stampersonal, med undantag af officerare, och däraf följande minskning i utgifter, som skulle uppstå, därest två af de nuvarande 1:a kl. kanonbåtarna öfverfördes från att vara stridsfartyg till att vara öfningsfartyg, och hafva nämnda myndigheter med anledning häraf inkommit med uppgift i berörda hänseende, för hvilken jag anhåller att strax få redogöra.

På sätt jag redan anført, är en ökning af flottans stampersonal utöfver det antal, som är upptaget uti innevarande års stat, erforderlig. Af mitt anförande till statsrådsprotokollet den 12 januari nästlidna år, bilagdt sistnämnda års statsverksproposition, framgår, att den ökning af flottans stampersonal med undantag af officerare, som Eders Kungl. Maj:t då föreslog 1903 års Riksdag, var beräknad för bemanning af en 1:a kl. pansarbåt, en pansarkryssare och ett ballongfartyg. Riksdagen biföll emellertid icke detta förslag i sin helhet, utan uteslöt ur de föreslagna staterna för innevarande år 25 underofficerare och 160 sjömän, motsvarande ungefärligen den stampersonal af underofficers- och sjömanskårerna, som är erforderlig för bemanning af pansarkryssaren Fylgia.

Hvad nu beträffar personalbehovet för år 1905, så torde, vid det förhållande att sistnämnda fartyg skall vara färdigt i november månad nämnda år, det vara uppenbart, att med ökningen af underofficers- och sjömanskårernas personal, i den mån samma ökning betingas af den erforderliga personalen för bemanning af detta fartyg, icke längre kan anstå.

Vidare skall enligt träffadt leveransafstal pansarbåten Oscar II vara färdig innan den 1 februari 1906. De skäl, som talade för Eders Kungl. Maj:ts förslag till 1903 års Riksdag att redan för 1904 bevilja medel för aflöning af den personal, som erfordras för pansarkryssaren Fylgia, gälla jämväl för beviljande af anslag för bemanning af nämnda pansarbåt redan för 1905, oaktadt fartyget icke blifver färdigt förrän 1906. Beträffande bemanningen till pansarkryssaren Fylgia hade, på sätt framgår af mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 12 januari 1903, chefen för flottans stab anført, att, ehuru pansar-

kryssaren icke antoges blifva färdig under loppet af år 1904, han ansåge det icke böra ifrågasättas att till ett följande år uppskjuta äskande af medel till uppsättning af underofficerare och stammanskap för kryssaren, alldenstund den utbildningstid, som erfordrades, innan personalen blefve kompetent att fylla de poster ombord, för hvilka den vore afsedd, i hvarje fall öfverstege den tid, inom hvilken fartyget kunde beräknas blifva färdigt. Vidtoges icke denna åtgärd, komme pansarkryssaren, då densamma blefve färdig, att sakna bemanning, eller ock måste bemanningen uttagas bland den för öfrig materiel afsedda, redan synnerligen knappt tillmätta stampersonalen, hvaraf skulle följa, att denna materiel erhöles en underhållig bemanning.

Såsom nämnt, mana dessa skäl äfven till anskaffande af bemanning för pansarbåten Oscar II redan år 1905. Och anhåller jag därjämte att få påpeka, att, under det att pansarkryssaren Fylgia icke skall blifva färdig förrän i slutet af 1905, pansarbåten Oscar II skall levereras redan i början af 1906. Förhållandena synas därför ännu kraftigare än hvad de gjorde vid 1903 års Riksdag i fråga om bemanningen af pansarkryssaren Fylgia tala för anvisande af medel redan nu för bemanningen af pansarbåten Oscar II. Det synes icke böra ifrågasättas att, då pansarbåten skall vara färdig den 1 februari 1906, anskaffa bemanningen för fartyget först den 1 januari samma år.

På grund af dessa skäl har jag i min ofvanberörda ämbetsskrivelse den 5 oktober 1903 jämväl anmodat marinförvaltningen att gemensamt med chefen för flottans stab inkomma med uppgift å den ökning af flottans stampersonal med undantag af officerare, som vid mobilisering blefve behöflig för bemanning af nämnda två fartyg, äfvensom å den förhöjning af utgifter, som af denna ökning blefve en följd, hvarjämte jag i samma skrifvelse anmodat nämnda myndigheter att äfvenledes inkomma med uppgift å den ökning af antalet officerare vid flottan, som ansåges böra äga rum med 1905 års ingång, samt å de utgifter, som följde af en dylik ökning.

I ämbetsskrivelse den 10 oktober 1903 hafva de nämnda myndigheterna inkommit med de sålunda begärda uppgifterna. Och har marinförvaltningen uti en sedermera inkommen underdånig skrifvelse angående utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1905 i hvad anginge anslagen till aflöning för flottans kårer och stater m. fl. anslag för egen del anfört, att, ehuru personalökningen för största delen af de fartyg, för hvilkas anskaffande ämbetsverket ansåge medel böra äskas af 1904 års Riksdag, borde taga sin början 1905 och åtminstone

hälften af därför erforderliga medel då vara att tillgå, marinförvaltningen dock, då personalbehovet för de redan under byggnad varande pansarbåten Oscar II och pansarkryssaren Fylgia vore ännu mera öfverhängande och oundgängligen måste med anslag för år 1905 tillgodoses, ansett anslagsäskandena hos 1904 års Riksdag böra inskränkas därtill.

Hvad nu först beträffar den ifrågasatta ökningen af flottans officerskår, hafva marinförvaltningen och chefen för flottans stab i sin berörda skrifvelse med afseende härå erinrat, att den af Riksdagen för år 1904 godkända staten för flottans officerskår upptog 235 officerare, under det att behovet vid mobilisering för den år 1902 befintliga materielen beräknats till minst 250. Då sedan dess tillkommit ny materiel, för hvilkens bemanning en ytterligare ökning af officerskåren erfordrades, vore det för att så snart ske kunde i möjligaste mån afhjälpa officersbristen såväl för flottans mobilisering som för tjänstgöringen i fredstid af synnerlig vikt, att ökningen af sagda kår äfven under år 1905 finge fortgå med samma antal som år 1904, hvarigenom kåren skulle uppbibras till ett antal af 250 officerare enligt den fördelning, som i 1900 års proposition angåfves. Härvid torde som hittills få förutsättas, att reservofficerare, hvilka därtill befunnes villiga, finge, i den mån vakanserna lämnade tillgång till deras aflönande från anslaget till aflöning för flottans kårer och stater, inkallas till tjänstgöring vid flottan.

Det förslag till ökning af flottans officerskår vid ingången af år 1905, som med anledning häraf framlagts af marinförvaltningen och chefen för flottans stab, upptager:

- 1 kommandör,
- 1 kommandörkapten af 1:a graden,
- 1 kommandörkapten af 2:a graden,
- 4 kaptener af 1:a klassen,
- 6 löjtnanter och
- 2 underlöjtnanter.

I fråga om underofficers- och sjömanskårerna skulle, enligt nämnda myndigheters beräkningar af stampersonal förutom officerare, erfordras för bemanning af pansarkryssaren Fylgia 25 underofficerare och 162 man af sjömanskåren och för bemanning af pansarbåten Oscar II 26 underofficerare och 155 man af sjömanskåren, eller sålunda tillhopa 51 underofficerare och 317 man af sjömanskåren, sålunda fördelade:

Underofficerskåren:

Flaggunderofficerare (styrmän, konstuplar eller skeppare)	7
» (maskinister)	8
Flaggunderofficer (rustmästare, torpedmästare eller kvartersman)	1
Underofficerare af 2:a graden (styrmän, konstuplar eller skeppare) ..	16
» » » » (maskinister)	17
» » » » (rustmästare, torpedmästare eller kvarters- män)	2
	Summa 51

Sjömanskåren:

1:a lönegraden	53
2:a »	115
3:e »	63
3:e\ »	43
4:e\ »	43
4:e »	43

 Summa 317

Beträffande ifrågavarande anslagstitel har marinförvaltningen vidare anfört, att enligt det af kommitterade för utredning af frågan angående omorganisation af flottans civilstat år 1902 afgifna betänkande skulle den föreslagna marinintendenturkåren i flottans reserv beräknas kunna komma till stånd år 1905. Den föreslagna reservinstitutionen torde, förklarar marinförvaltningen, få anses godkänd af Riksdagen, som bifallit förslaget om reservpersonalens pensionering vid viss ålder efter fullgjord tjänstgöringsskyldighet. Då med hänsyn till de bestämmelser rörande den nya marinintendenturkåren, hvilka vid tiden för skrifvelsens aflåtande vore under utarbetande, kunde ifrågakomma rekrytering af reserven så tidigt, att medel för reservpersonals aflöning år 1905 blefve erforderliga, hade i beräkningen ingått det i förslaget till stat härför upptagna belopp.

Medelsbehovet för reserv- och indragningsstaterna samt båtsmanskompanierna hade beräknats, för reserv- och indragningsstaterna till kr. 48,000: —
och för båtsmanskompanierna till » 10,000: —

 Summa kronor 58,000: —

Marinförvaltningen har vidare ingifvit följande på förvaltningens sålunda afgifna förslag grundade beräkning af medelsbehofvet för år 1905 å anslagstiteln till aflöning för flottans kårer och stater:

	För år 1904 af Riksdagen anvisadt.		För år 1905 beräknadt behof.		Ökning.		Minskning.	
Officerskåren	605,080	—	643,620	—	38,540	—	—	—
Reservofficersaspiranter	26,700	—	26,700	—	—	—	—	—
Underofficerskåren	473,760	—	532,020	—	58,260	—	—	—
Sjömanskåren	1,373,585	—	1,519,870	50	146,285	50	—	—
Skeppsgossekåren	18,706	25	18,706	25	—	—	—	—
Mariningenjörstaten	100,500	—	100,500	—	—	—	—	—
Marinintendenturkåren	233,189	50	233,189	50	—	—	—	—
» i flottans reserv	—	—	4,285	—	4,285	—	—	—
Ecklesiastikstaten	8,550	—	8,550	—	—	—	—	—
Marinläkarekåren	77,635	—	77,635	—	—	—	—	—
Poliskåren	46,900	—	46,900	—	—	—	—	—
Inkvarteringsbidrag för officerare och under- officerare, förslagsvis	195,980	—	213,580	—	17,600	—	—	—
Reserv- och indragningsstater samt båtsmans- kompanierna, förslagsvis	66,300	—	58,000	—	—	—	8,300	—
Dagaflöning till officerare och underofficerare	442,188	75	479,557	75	37,369	—	—	—
I riksstaten afrundadt med	—	50	—	—	—	—	—	50
Summa kronor	3,669,075	—	3,963,114	—	302,339	50	8,300	50

hvidan således den erforderliga ökningen utöfver för år 1904 å ifråga-
varande anslagstitel anvisadt belopp i jämnadt tal skulle komma att
utgöra 294,039 kronor.

Officerskåren.

Mot hvad marinförvaltningen och chefen för flottans stab anført i
fråga om ökningen af flottans officerskår har jag intet att erinra.

Underofficers-
och sjömans-
kåren.

Hvad beträffar underofficers- och sjömanskåren bör, såsom fram
går af det ofvan anförda, enligt min åsikt, den ökning år 1905 ske af
nämnda kårer, som betingas af bemanning utaf pansarkryssaren Fylgia
och pansarbåten Oscar II, sedan för fyllande af berörda behof tagits i
anspråk den bemanning, som för närvarande är beräknad för de två
1:a kl. kanonbåtar, hvilka enligt min mening då böra öfverföras från
att vara stridsfartyg till att vara öfningsfartyg.

I marinförvaltningens ofvannämnda beräkningar har emellertid berörda utrangering af de två 1:a kl. kanonbåtarna icke förutsatts. Enligt ofvanberörda af marinförvaltningen och chefen för flottans stab afgifna utlåtande den 10 oktober 1903 skulle den personal af underofficers- och sjömanskårerna, som beräknades för bemanning af två fartyg af detta slag, utgöra 6 underofficerare och 74 man af sjömanskåren.

Följaktligen skulle, därest dessa två 1:a kl. kanonbåtar utrange-
rades på uppgifvet sätt, den för fartygen Fylgia och Oscar II erforder-
liga ökningen kunna inskränkas till 45 underofficerare och 243 man af
sjömanskåren. Då staterna för ifrågavarande kårer för 1904 upptaga
420 underofficerare och 3,160 man af sjömanskåren, skulle således, för
den händelse mitt ofvanberörda förslag vinner bifall, för 1905 i samma
stater böra upptagas 465 underofficerare och i fråga om sjömanskåren
med jämnadt tal 3,400 man.

Efter en sådan ökning torde staten för underofficerskåren böra
upptaga:

89 flaggunderofficerare (styrmän, konstaplar eller skeppare).

57 flaggunderofficerare (maskinister).

9 flaggunderofficerare (rustmästare, torpedmästare eller kvartersmän).

180 underofficerare af 2:a graden (styrmän, konstaplar eller skeppare).

114 underofficerare af 2:a graden (maskinister).

16 underofficerare af 2:a graden (rustmästare, torpedmästare eller
kvartersmän).

465.

samt staten för sjömanskåren:

470 man tillhörande 1:a lönegraden,

1,235 » » 2:a »

685 » » 3:e »

505 » » {3:e lönegraden i 6 månader,

4:e » » 6 »

505 » » 4:e »

3,400.

Då emellertid den sålunda föreslagna ökningen icke öfverensstäm-
mer med de beräkningar, som legat till grund för den plan angående
ökningen af underofficers- och sjömanskårerna, som enligt protokollet
för sjöförvarsärenden den 13 januari 1900, bifogadt samma års stats-

verksproposition, då blifvit framlagd af dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet, får jag anhålla att nu något närmare, än som redan skett i mitt anförande till statsrådsprotokollet den 12 januari 1903, få redogöra för anledningen till att ofvannämnda plan icke fullständigt kan följas.

I det utlåtande, som enligt statsrådsprotokollet den 13 januari 1900 då afgifvits uti förenämnda fråga af chefen för flottans stab, uttalades, att vid 1902 års ingång borde finnas 400 underofficerare och 3,100 man af sjömanskåren, samt att under 10-årsperioden 1902—1911 underofficerarna borde ökas med 100 och sjömanskåren med 555 man. Chefen för sjöförsvarsdepartementet anmärkte med anledning häraf, att med hänsyn till den ifrågasatta nya organisationen af kustartilleriet och fasta minförsvaret den del af den föreslagna personalökningen för år 1902, som vore afsedd för tjänstgöring vid nämnda minförsvaret och å befästningarna vid Karlskrona, icke borde upptagas, hvarför den enligt stabschefens förslag vid 1902 års ingång erforderliga ökningen af stampersonal kunde minskas med 10 underofficerare och 100 gemenskap. Härjämte tillade chefen för sjöförsvarsdepartementet, att år 1912 torde, därest kustartilleriets och fasta minförsvarets omorganisation genomfördes på ifrågasatt sätt, personalen vid kustartilleriet hafva öfvertagit minförsvaret och sjöbevakningen vid kustbefästningarna, hvadan den för denna tjänstgöring af stabschefen beräknade personal från flottans kårer borde kunna frånräknas den af denne föreslagna ökningen, och kunde med anledning häraf den personal, som af chefen för flottans stab beräknats såsom ytterligare erforderlig vid ingången af 1912, minskas med 31 underofficerare, däraf 14 vid minörafdelningen, och 336 manskap, hvaraf 139 vid minörafdelningen. Enligt chefens för sjöförsvarsdepartementet beräkningar borde således vid 1912 års ingång finnas 459 underofficerare och 3,219 man af sjömanskåren. Chefen för sjöförsvarsdepartementet erinrade emellertid tillika, att, om ökningen af sjökrigsmaterielen skulle komma att äga rum snabbare eller eljest i annan ordning, än som föreslagits af 1892 års kommitté för utredning af vissa frågor rörande berörda materiel, ökningen af personalen måste därefter rättas.

Den ökning af ifrågavarande två kårer, som, efter det dessa beräkningar uppgjorts, i själfva verket ägt rum, framgår däraf, att de af Riksdagen godkända staterna upptagit

för år 1901:	337	underofficerare	och	2,650	man i sjömanskåren
» » 1902:	362	»	»	2,825	» » »
» » 1903:	390	»	»	3,000	» » »
» » 1904:	420	»	»	3,160	» » »

Hitintills har således icke antalet man inom de båda kårerna öfverskridit hvad som 1900 beräknats böra finnas vid 1912 års ingång, men kommer, därest det af mig framlagda förslaget vinner bifall, ett dylikt öfverskridande att äga rum 1905.

Anledningarna härtill äro följande.

På sätt af det ofvan sagda framgår, förutsattes år 1900, att till följd af kustartilleriets uppsättning antalet minörunderofficerare vid flottan och gemenskap vid minörkompanierna skulle kunna i afsevärd mån minskas. En sådan minskning har också efter kustartilleriets uppsättning blifvit af Eders Kungl. Maj:t föreskrifven, men då det sedermera visat sig lämpligt, att all bevakning vid handminepositionerna bestrides af minörpersonal, hvilket icke förut afsetts skola äga rum, samt mineringarnas snabba utförande visat sig kräfva större antal fullt utbildad personal än förr antagits, har minörpersonalen åter måst något ökas. Minskningen af nämnda personal har därför icke kunnat äga rum i den utsträckning, som från början beräknats.

Vid 1900 års beräkningar antogs vidare, att, sedan kustartilleriets organisation blifvit genomförd, personal från flottan icke skulle erfordras för de permanenta minpositionerna och ej heller i allmänhet för kustpositionernas sjöbevakning. Det är emellertid att märka, att, enligt hvad statsrådsprotokollet den 13 januari 1900 utvisar, dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet icke förutsatt, att personalen vid kustartilleriet skulle hafva öfvertagit ifrågavarande åligganden förrän 1912 och således först sedan detsammans organisation blifvit fullt genomförd. Och erfarenheten har också visat, att, ehuru synnerlig vikt fästes vid kustartilleriets utbildning för sjöbevakningen vid kustpositionerna, behofvet dock ännu kräfver, att vid mobilisering personal från flottan afses för sistberörda ändamål.

Den minskning af flottans personal, som 1900 beräknades blifva en följd af kustartilleriets uppsättning, har således ännu icke kunnat fullständigt genomföras.

Sedan 1900 har härjämte ökad behof af personal vid mobilisering i vissa afseenden uppstått. Så har på några fartyg personalen måst ökas med anledning af förstärkning utaf bestyckningen och jämväl till följd af vunna erfarenheter andra jämkningar i besättningslistorna måst vidtagas, särskildt med hänsyn till behof af ökning utaf yrkesbildad personal. Framför allt har dylik jämkning måst äga rum i fråga om den nyaste pansarbåtstypen, hvars ökade bestyckning och större maskinkraft kräfva icke obetydlig ökning i behofvet af berörda personal. Och vidare har ökning därjämte måst ske af den del af signalstationernas bemanning,

som bestrides af flottans kårer, samt för transportväsendet m. m., hvarjämte det visat sig nödvändigt att för vissa tillfälliga befestningar vid ett af inloppen till Stockholm afse personal af flottan.

De anledningar till ytterligare personalbehof utöfver hvad 1900 ansågs erforderligt, som jag sålunda vidrört, äro emellertid af mindre betydelse emot den, till hvilken jag nu anhåller att få öfvergå, nämligen den ökning af fartygsmaterielen, som ägt rum utöfver hvad som beräknats år 1900.

Enligt hvad statsrådsprotollet för den 13 januari nämnda år utvisar, förutsattes då, att vid 1902 års ingång skulle finnas 10 stycken 1:a kl. pansarbåtar och att den tolfte pansarbåten skulle vara under byggnad år 1905. Detta kommer också att äga rum, i det att fartyget Oscar II, som nämnda år kommer att vara under byggnad, blifver den tolfte pansarbåten. År 1900 beräknades vidare, att vid ingången af 1905 skulle finnas 19 stycken 1:a kl. torpedbåtar färdiga och 1 under byggnad samt 14 stycken 2:a kl. torpedbåtar färdiga. Antalet torpedbåtar, som nu äro färdigbyggda eller till hvilka anslag äro beviljade, uppgår till 19 af 1:a kl. och 12 af 2:a kl.

På sätt jag ofvan omförmält, förutsattes vidare uti berörda program, att från och med år 1902 en 1:a kl. kanonbåt skulle blifva utrangerad hvarje år, hvarför dessas antal 1905 antogs blifva 5. I denna del har programmet icke följts förrän genom det förslag jag nu framlagt, enligt hvilket två af de ifrågavarande fartygen skulle komma att öfverföras från att vara stridsfartyg till att vara öfningsfartyg samt antalet såsom stridsfartyg beräknade 1:a kl. kanonbåtar vid 1905 års ingång följaktligen blifva 6 förutom den såsom torpedverkstadsfartyg i mobiliseringsplanen upptagna och såsom sådan bemannade kanonbåten Blenda. Att redan nu öka berörda utrangering med ytterligare en kanonbåt torde, med hänsyn till hvad af chefen för flottans stab anförts, icke vara lämpligt.

Uti berörda afseenden komma således vid 1905 års ingång endast att föreligga de afvikelser från 1900 års program, som bestå däri, att antalet 1:a kl. kanonbåtar, för hvilka bemanning afses, skulle utgöra en mer än som förutsatts samt antalet 2:a kl. torpedbåtar två mindre.

Däremot hafva fartyg af för svenska flottan nya certer tillkommit utöfver hvad 1900 beräknades, och därutaf har naturligen blifvit en gifven följd, att bemanningsbehofvet ökats utöfver hvad år 1900 antogs.

Dessa fartyg äro pansarkryssaren Fylgia, jagaren Mode, ballongfartyget n:o 1 och undervattensbåten Hajen. För dessas bemanning af

stampersonal beräknas å stat erfordras 39 underofficerare och 251 man af sjömanskåren.

Utgår man från att 1900 års plan i fråga om ökningen under 10-årsperioden 1902—1911 bort på så sätt tillämpas, att ökningen skulle fördelats lika på hvart och ett af åren, skulle i 1905 års stat hafva upptagits $390 + 10 \cdot 69 = 418$ underofficerare och $3,000 + 10 \cdot 219 = 3,088$ man af sjömanskåren. Lägger man härtill ofvanberörda antal 39 underofficerare och 251 man af sjömanskåren samt skillnaden i personalbehof för en 1:a kl. kanonbåt, som skulle komma att finnas mer än som beräknats, och två 2:a kl. torpedbåtar, som skulle finnas mindre än enligt programmet, utgörande 1 underofficer och 5 man, erhålles såsom å stat erforderligt antal 458 underofficerare och 3,344 man af sjömanskåren. Då jag i stället föreslagit 465 underofficerare och 3,400 man af sjömanskåren, utgöres skillnaden följaktligen endast af 7 underofficerare och 56 man af sjömanskåren. Denna skillnad har förorsakats af det personalbehof, som uppstått af de anledningar jag här ofvan omförmålt förutom den utöfver programmet ökade materielen.

I detta sammanhang anhåller jag att få nämna, att chefen för flottans stab den 14 augusti 1903 till sjöförvarsdepartementet ingifvit en hemlig skrifvelse angående mobiliseringsbehofvet af underbefäl och gemenskap vid flottan år 1904. Af densamma framgår, att de nuvarande staterna för underofficers- och sjömanskårerna endast lämna tillgång att fylla det allra nödvändigaste behofvet af stampersonal för samtliga färdiga fartyg och för de försvarsanordningar i öfrigt, som bemannas af flottan, samt för under byggnad varande 1:a kl. pansarbåten Manligheten och 1:a kl. torpedbåten Plejad, men däremot hvarken för pansarkryssaren Fylgia eller pansarbåten Oscar II.

Af den utredning, jag sålunda framlagt, torde framgå, att den ökning af personalen vid underofficers- och sjömanskårerna, jag här ofvan föreslagit, icke öferskrider de år 1900 gjorda beräkningarna i vidare mån än som betingats af de nya erfarenheter angående personalbehofvet, som sedan den tiden gjorts, samt vidare och hufvudsakligen af den fartygsmateriel, som anskaffats eller om hvars anskaffande beslut fattats utöfver hvad år 1900 beräknades. Det gifna programmet följes således allt fortfarande så vidt möjligt är.

Beträffande den stat, som vid 1903 års riksdag antogs för den då beslutade marinintendenturkåren, har icke ifrågasatts någon förändring.

Genom nådigt bref den 24 juli 1903 har emellertid Eders Kungl. Maj:t bestämt, att de vid flottan anställda e. o. kammarskrifvare, som därtill antagits efter den 1 januari 1899, skulle för att vinna anställning

Marinintenden-
turkåren.

vid marinintendenturkåren vara pliktiga att vid den flottans station, som Eders Kungl. Maj:t bestämde, undergå vederbörlig utbildning, de, som antagits till e. o. kammarskrifvare före den 1 januari 1902, under en tid af ett år, de, som antagits år 1902, under en tid af två år, och de, som antagits år 1903, under en tid af tre år.

De under år 1903 särskildt tillkallade sakkunniga för att utarbete erforderliga föreskrifter vid omorganisation af flottans civilstat till en marinintendenturkår m. m. hafva dock beträffande berörda utbildning, enär det vid flottans stationer förevarande personalbehofvet förorsakade svårighet att längre tid undvara ett större antal af de e. o. kammarskrifvarna från tjänstgöring samt dessa under sin tjänstgöring vid flottan redan borde hafva hunnit inhämta afsevärd erfarenhet om tjänsten, ansett, att aspirantutbildningstiden för e. o. kammarskrifvare, som antagits under eller före år 1902, kunde inskränkas, för dem, som antagits under år 1902, till ett och ett halft år och för dem, som antagits före år 1902, till ett halft år. Beträffande berörda utbildning hafva de sakkunniga vidare anført, att, enär hela den ifrågavarande personalen utgjordes af vid endera af flottans stationer antagna e. o. kammarskrifvare och sådan personal jämligt gällande reglemente vore tillförsäkrad att vid förordnande till ordinarie befattning vid civilstaten åtnjuta arfvode till belopp ej understigande ett hundra kronor i månaden, samt denna personal vid tjänstgöring utan särskildt förordnande erhöile gratifikation till belopp, som af vederbörande stationsbefälhafvare bestämdes, samtliga e. o. kammarskrifvare, hvilka komme att undergå utbildning, borde, enär deras tjänst vid endera stationen äfven under den föreslagna utbildningstiden vore för upprätthållande af tjänstegöromålen därstädes oundgängligt nödvändig, bibehållas vid nuvarande aflöningsförmåner i så måtto, att den, som samtidigt med undergående af utbildningen tjänstgjorde vid annan flottans station än den han tillhörde, måtte berättigas erhålla arfvode till belopp af ett hundra kronor i månaden, samt att den, som tjänstgjorde vid den flottans station han tillhörde, måtte åtnjuta arfvode till belopp af femtio kronor i månaden. Enligt de sakkunnigas mening borde dessa arfvoden utgå enligt de bestämmelser, som gällde för flottans civilstat i fråga om motsvarande aflöningsförmån. Den, som kommenderades att för utbildning och samtidig tjänstgöring uppehålla sig på annan station än han tillhörde, borde dessutom åtnjuta ersättning enligt gällande resereglemente för resa från och till sin station, men däremot ej traktamente eller flyttningsbidrag.

Vidare hafva de sakkunniga anført, att för genomförande af marinintendenturkårens organisation torde under de närmaste åren uppstå

utgifter, hvilka ej vore i staten för nämnda kår upptagna, hvaremot behållning å det i staten anslagna belopp torde komma att under samma tid uppstå, enär dels i afvaktan på utbildning af en del af de nuvarande e. o. kammarskrifvarna, dels i följd af att medel borde reserveras för aflönning åt dem, som vid civilstaten kvarstode, samtliga platser vid marinintendenturkåren ej kunde vid dennas uppsättande besättas. Särskildt under åren 1904—1906, under hvilken tid utbildning af e. o. kammarskrifvare fortginge, erfordrades medel för de arvoden, som borde till dem vid tjänstgöring utgå. Äfvenledes torde komma att krävas medel för aflönande af tillfälliga skrifbiträden, som torde under de båda första åren efter omorganisationen erfordras, synnerligast med hänsyn till den minskning af för marinintendenturkåren föreslagen personal, som af 1903 års Riksdag vidtagits. För betäckande af sålunda uppstående utgifter vore det af synnerlig vikt, att de besparingar, som kunde å anslaget till marinintendenturkåren uppstå, finge i mån af behof användas till bestridande af utgifter för genomförande af marinintendenturkårens organisation. Och hafva de sakkunniga med anledning häraf hemställt om utverkande af Riksdagens medgifvande därtill, att de besparingar, som kunde uppkomma å det i staten för marinintendenturkåren anvisade belopp, finge i mån af behof användas till bestridande af utgifter för genomförande af marinintendenturkårens organisation.

Då man af ifrågavarande e. o. kammarskrifvare ansett sig böra fordra, att de underkasta sig en särskild utbildningskurs, innan de kunna vinna anställning vid marinintendenturkåren, synes billigheten fordra, att till dessa, som enligt förut gällande bestämmelser skulle kunnat erhålla ordinarie anställning vid flottans civilstat utan att behöfva undergå någon dylik kurs, utbetalas de måttliga aflöningsförmåner, som af de sakkunniga föreslagits. På sätt af de sakkunniga påpekats, torde jämväl andra utgifter komma att erfordras, innan den beslutade organisationen af den nya marinintendenturkåren hunnit blifva genomförd. Och synes under sådana förhållanden intet vara att erinra mot de sakkunnigas förslag till täckande af dessa utgifter.

Hvad därefter beträffar den af marinförvaltningen vidrörda frågan om upprättande af stat för marinintendenturkåren i flottans reserv, så hade, enligt hvad som framgår af mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 12 januari 1903, den kommitté, som afgifvit utlåtande angående omorganisation af flottans civilstat till en marinintendenturkår, föreslagit, att till marinunderintendenter i reserven skulle utnämnas marinintendentsaspiranter, hvilka genomgått särskildt stadgad utbildningskurs. En så-

Marinintenden-
turkåren i
flottans reserv.

lunda utnämnd marinunderintendent skulle vara skyldig att, efter erhållen kommendering därtill, omedelbart efter avslutandet af sin kurs vid skolan för marinintendentsaspiranter, tjänstgöra ett år vid marinintendenturkåren. Beträffande reservkårens aflöning hade kommittén ansett densamma för det på den avslutade aspirantutbildningskursen närmast följande tjänstgöringsåret kunna inskränkas till ett belopp, motsvarande dagaflöning och inkvarteringsbidrag till marinunderintendenterna i stammen. I berörda statsrådsprotokoll finnes jämväl intaget ett af kommittén upprättadt förslag till stat för marinintendenturkåren i flottans reserv att gälla från och med det år, då reserven kunde komma till stånd, med anmärkning tillika att detta tidigast kunde ske år 1905. Detta förslag upptager för de närmaste åren dagaflöning och inkvarteringsbidrag för tre marinunderintendenter med tillhopa 4,285 kronor. Slutligen har 1903 års Riksdag, såsom af marinförvaltningen erinrats, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag medgifvit, att marinintendent eller marinunderintendent i flottans reserv, hvilken fullgjort den tjänstgöringsskyldighet, som vore eller kunde vara stadgad, skulle efter uppnådda femtiofem års ålder under sin återstående lifstid åtnjuta årlig pension till belopp af trehundra kronor.

På sätt af marinförvaltningen anmärkts, torde Riksdagen genom sistberörda beslut få anses hafva godkänt förslaget om upprättande af en marinintendenturkår i flottans reserv. Och har Riksdagen icke framställt någon anmärkning mot ofvanberörda förslag till aflöning åt ifrågasvarande marinunderintendenter under deras första tjänstgöring.

Enligt den nämnda kommitténs förslag skulle på sätt ofvan nämnts till marinunderintendenter i reserven utnämnas marinintendentsaspiranter, som genomgått en särskildt stadgad utbildningskurs eller ock vid genomgåendet af kurs för anställning i stammen icke blifvit godkända. Då det emellertid kan tänkas, att af de e. o. kammarskrifvare vid flottans civilstat, som af Eders Kungl. Maj:t berättigats att, efter vederbörlig utbildning under år 1904, erhålla anställning vid marinintendenturkåren, någon eller några skulle komma att i stället vid ingången af år 1905 öfvergå till marinintendenturkåren i flottans reserv, torde, på sätt af marinförvaltningen föreslagits, denne eller dessa böra beredas de aflöningsförmåner, som för en marinunderintendent i reserven varit afsedda under hans första tjänstgöring såsom sådan. Och synas därför medel böra afsättas för berörda ändamål och stat upprättas, allt i öfverensstämmelse med det af den nämnda kommittén i sådant afseende upprättade förslag.

Hvad marinförvaltningen anfört i fråga om medelsbehofvet för reserv- och indragningsstaterna samt båtsmanskompanierna synes icke föranleda någon erinran.

Enligt de beräkningar, jag sålunda anfört, skulle medelsbehofvet under anslagstiteln aflöning för flottans kårer och stater år 1905 blifva följande:

	För år 1904 af Riksdagen anvisadt.		För år 1905 beräknadt behof.		Ökning.		Minskning.	
Officerskåren	605,080	—	643,620	—	38,540	—	—	—
Reservofficersaspiranter	26,700	—	26,700	—	—	—	—	—
Underofficerskåren	473,760	—	525,180	—	51,420	—	—	—
Sjömanskåren	1,373,585	—	1,488,924	50	115,339	50	—	—
Skeppsgossekåren	18,706	25	18,706	25	—	—	—	—
Mariningenjörstaten	100,500	—	100,500	—	—	—	—	—
Marinintendenturkåren	233,189	50	233,189	50	—	—	—	—
» i flottans reserv	—	—	4,285	—	4,285	—	—	—
Ecklesiastikstaten	8,550	—	8,550	—	—	—	—	—
Marinläkarekåren	77,635	—	77,635	—	—	—	—	—
Poliskåren	46,900	—	46,900	—	—	—	—	—
Inkvarteringsbidrag för officerare och underofficerare, förslagsvis	195,980	—	212,380	—	16,400	—	—	—
Reserv- och indragningsstater samt båtsmanskompanierna, förslagsvis	66,300	—	58,000	—	—	—	8,300	—
Dagaflöning till officerare och under- officerare, förslagsvis	442,188	75	477,203	25	35,014	50	—	—
I riksdagen afrundadt med	—	50	—	50	—	—	—	—
Summa	3,669,075	—	3,921,774	—	260,999	—	8,300	—

Den erforderliga ökningen utöfver för år 1904 anvisadt belopp uppgår alltså i jämnadt tal till 252,699 kronor.

Då den i bil. A. till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 7 januari 1901, bifogadt samma års statsverksproposition, gjorda beräkning af ifrågavarande anslag under år 1905 upptager ett belopp af 3,287,081 kronor 9 öre och den erforderliga storleken af samma anslag nu beräknas till 3,921,774 kronor, förefinnes således en skillnad af cirka 634,693 kronor.

Åtskilliga omständigheter hafva medverkat till uppkomsten af samma skillnad.

Enligt mitt anförande till statsrådsprotokollet den 11 januari 1902 beräknades den då föreslagna och af Riksdagen sedermera bifallna

löneregleringen för flottans officerskår komma att, sedan denna uppbringats till ett antal af 250, verka en ökning af aflöningsanslaget med 214,330 kronor. Den vid sistnämnda års riksdag jämväl beslutade omorganisationen af flottans läkarestat till en marinläkarekår beräknades, enligt hvad samma statsrådsprotokoll jämväl utvisar, komma att medföra en ökning å ifrågavarande anslag med 32,585 kronor. Samma år höjdes jämväl poliskårens stat med 19,100 kronor.

Vid 1903 års riksdag beslöts dels omorganisation af flottans civilstat till en marinintendenturkår, hvarigenom förevarande anslag ökades med 94,189 kronor 50 öre, dels ock en lönereglering för flottans underofficerskår, som, därest hänsyn jämväl toges till den ökning af samma kår, som jag föreslagit, föranleder en höjning af ifrågavarande anslag med 83,700 kronor.

Aflöningsanslaget har alltså hufvudsakligen oberoende af de afvikelser, som ägt rum från 1900 års bemanningsplan, ökats med ungefär följande belopp, nämligen för

lönereglering för officerskåren	214,330
» » underofficerskåren	83,700
omorganisation af läkarestaten	32,585
» » civilstaten	94,189
» » poliskåren	19,100

Summa 443,904 kronor.

Skillnaden mellan detta belopp och ofvannämnda 634,693 kronor eller 190,789 kronor utgör enligt verkställda beräkningar ungefärligen det belopp, hvarmed aflöningsanslaget, sådant det för år 1905 föreslås, kan anses vara höjdt med anledning af den personalökning, som tillkommit utöfver den år 1900 beräknade.»

Ang. on inom
Andra Kam-
maren väckt
motion.

I sammanhang med denna punkt har utskottet förehaft till behandling en från Andra Kammaren till utskottet remitterad motion (n:o 111) af herr *S. A. K. Natt och Dag*, med hvilken instämt beträffande motionen i dess helhet herr *J. G. Pettersson* i Södertälje och beträffande dess syfte herr *G. W. Roos*.

I sagda motion har föreslagits att Riksdagen, för att bereda kungl. flottans och kungl. kustartilleriets underofficerare och underofficerskorpraler en ökad dagaflöning med 50 öre pr dag, måtte öka här nedan upptagna anslag under femte hufvudtiteln för år 1905 med följande summor:

1) anslaget till *aflöning för flottans kårer och stater* med 170,637 kronor 50 öre till 4,092,383 kronor 50 öre;

2) anslaget till *aflöning för kustartilleriets personal* med 53,655 kronor till 1,061,341 kronor;

3) reservationsanslaget till *flottans öfningar* med 20,000 kronor till 1,220,000 kronor; samt

4) reservationsanslaget till *kustartilleriets öfningar* med 2,000 kronor till 162,000 kronor.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för de i motionen framställda förslag, tillåter sig utskottet att hänvisa till själfva motionen.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning afser, hvad flottans *officerskår* vidkommer, dennas ökning med 15 beställningar, så att sammanlagda antalet skulle blifva 250.

Utskottets
yttrande.

Då likväl, enligt hvad utskottet inhämtat, de vid innevarande års ingång befintliga vakanser bland officerarne icke kunna antagas blifva fyllda förrän under slutet af nästkommande år, har utskottet ej ansett sig för sistnämnda år kunna förorda en ökning med mer än 7 beställningar, nämligen

en kommandörkapten af 1:a graden,

två kaptenar af 1:a klassen,

två löjtnanter och

två underlöjtnanter.

Beträffande den ökning i numerären för *underofficerskåren*, som Kungl. Maj:t föreslagit och som uppgår till 45, hvarefter hela antalet skulle blifva 465, får utskottet, då anledning till erinran emot detta förslag ej förekommit, tillstyrka bifall till detsamma.

I fråga om herr Natt och Dags ofvan berörda motion (n:o 111), i hvad den afser ökad dagaflöning till *underofficerare* och *underofficerskorpraler* vid flottan, har utskottet, vid det förhållande att dessas aflöningsförmåner blifvit nyligen af Riksdagen vid flera tillfällen förbättrade samt enär Riksdagen redan afslagit en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 50), däri framställts liknande förslag om löneförbättring för *underofficerare* med vederlikar vid armén, icke ansett sig kunna förorda motionen i hvad densamma nu kan komma i betraktande.

Vid bifall till den af utskottet föreslagna nedsättningen i officersantalet skulle uppstå en minskning i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag af 22,800 kronor i staten för officerskåren och af 11,315 kronor i staten å dagaflöning till officerare och underofficerare vid flottan eller af sammanlagdt 34,115 kronor, hvartill komme, att det för år 1905 förslagsvis till 212,380 kronor beräknade behovet af inkvarteringsbidrag för officerare och underofficerare borde minskas med 3,500 kronor till 208,880 kronor.

I afseende å *sjömanskåren* har Kungl. Maj:t föreslagit en ökning af 240 man, så att hela antalet skulle blifva 3,400 man.

Berörda ökning afser att skaffa fullt antal utbildadt stammanskap till pansarkryssaren *Fylgia* och pansarbåten *Oscar II*, hvilka fartyg beräknas blifva färdiga det förra i november 1905 och det senare den 1 februari 1906.

Kungl. Maj:ts förslag har icke, hvad pansarkryssaren *Fylgia* vidkommer, gifvit utskottet anledning till erinran.

Beträffande däremot den del af ökningen, som åsyftar uppsättning af fullt antal stammanskap till pansarbåten *Oscar II*, har utskottet visserligen funnit sannolikt att, därest medel därtill icke nu, utan först nästa år beviljades och med anskaffningen förty måste anstå till år 1906, den då nyantagna personalen icke skulle hinna att, tills pansarbåten blefve färdig, förvärfva nödig kompetens för de platser ombord, för hvilka den vore afsedd, men dock ansett, att för den händelse uppsättningen uppsköttes till år 1906 allenast beträffande en mindre del af det för pansarbåten beräknade manskapsbehofvet, hvilket, enligt hvad departementschefen i sitt anförande till protokollet för sjöförsvarsärendena den 12 januari detta år upplyst, komme att uppgå till 155 man af *sjömanskåren*, någon olägenhet af ett sådant uppskof beträffande 55 man icke skulle kunna uppstå, om blott det manskap, som sålunda skulle först år 1906 för pansarbåtens bemanning antagas, till en början fördelades på de olika krigsfartygen, och bristen i utbildadt manskap till pansarbåten *Oscar II* fylldes genom uttagning bland den förut befintliga, till fyllest öfvade stampersonalen.

Utskottet har därför funnit sig böra ur sitt förslag till stat för *sjömanskåren* utesluta 55 man, hvadan ökningen enligt utskottets förslag blifver 185 man och hela antalet kommer att uppgå till 3,345 man, sålunda fördelade:

1:a lönegraden	462
2:a »	1,215
3:e »	674
3:e »	497
4:e »	497
4:e »	497
Summa	3,345

Denna nedsättning i det af Kungl. Maj:t föreslagna antalet sjömän skulle föranleda en minskning i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag i slutsumman å staten för *sjömanskåren* från 1,488,924 kronor 50 öre

med 20,267 kronor 20 öre till 1,468,657 kronor 30 öre, hvartill komme minskning i anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna med 6,105 kronor och i anslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan med 12,045 kronor.

Vidkommande *marinintendenturkåren* får utskottet, som inhämtat, att de e. o. kammarskrifvare, hvilka för sin utbildning till marinintendenter skola genomgå viss kurs i marinintendenturskolan, fördelad på en 1-årig elevkurs i Karlskrona och en 2-årig aspirantkurs i Stockholm, antagligen komma att till antalet utgöra för år 1905 sex och för år 1906 tre, förorda bifall till hvad Kungl. Maj:t i denna del föreslagit.

Hvad Kungl. Maj:t föreslagit beträffande marinintendenturkåren i flottans reserv samt reserv- och indragningsstaterna äfvensom båtsmanskompanierna anser sig utskottet böra förorda.

Enligt utskottets förslag skulle medelsbehofvet under anslagstiteln flottans kårer och stater blifva följande:

	För år 1904 af Riksdagen anvisadt.	För år 1905 beräknadt behof.	Ökning.	Minskning.
Officerskåren	605,080	620,820	15,740	—
Reservofficersaspiranter	26,700	26,700	—	—
Underofficerskåren	473,760	525,180	51,420	—
Sjömanskåren	1,373,585	1,468,657	95,072	—
Skeppsgossekåren	18,706	18,706	—	—
Mariningenjörstaten	100,500	100,500	—	—
Marinintendenturkåren	233,189	233,189	—	—
» i flottans reserv	—	4,285	4,285	—
Ecklesiastikstaten	8,550	8,550	—	—
Marinläkarekåren	77,635	77,635	—	—
Poliskåren	46,900	46,900	—	—
Inkvarteringsbidrag för officerare och underofficerare, förslagsvis	195,980	208,880	12,900	—
Reserv- och indragningsstater samt båtsmanskompanierna, förslagsvis	66,300	58,000	—	8,300
Dagaflöning till officerare och under- officerare, förslagsvis	442,188	465,888	23,699	—
I riksstaten afrundadt med	—	—	—	—
Summa	3,669,075	3,863,892	203,117	8,300

Den af Kungl. Maj:t ifrågasatta ökningen i detta anslag skulle sålunda enligt utskottets förslag nedbringas med 57,882 kronor.

Under åberopande af hvad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) öka flottans officerskår med en kommandörskapten af 1:a graden, två kaptener af 1:a klassen, två löjtnanter och två underlöjtnanter;

b) bifalla den af Kungl. Maj:t föreslagna ökningen af flottans underofficerspersonal;

c) öka flottans sjömanskår med 185 man till 3,345 man, fördelade å de olika lönegraderna på sätt bilagan n:o 5 vid detta utlåtande utvisar;

d) medgifva att de besparingar, som kunna uppkomma å det i staten för marinintendenturkåren anvisade belopp, må i mån af behof få användas till bestridande af utgifter för genomförande af marinintendenturkårens organisation;

e) bifalla Kungl. Maj:ts förslag angående uppförande å en särskild stat af tre marinunderintendenter i marinintendenturkåren i flottans reserv;

f) bifalla hvad Kungl. Maj:t föreslagit beträffande reserv- och indragningsstaterna äfvensom båtsmanskompanierna;

g) afslå herr Natt och Dags ofvanberörda motion i hvad ifrågavarande anslag rör; samt

h) med godkännande af de vid detta utlåtande fogade förslag till stater (bil. n:is 1—5) för flottans officerskår, för flottans underofficerskår, å dagaflöning till officerare och underofficerare vid flottan, för marinintendenturkåren i flottans reserv samt för sjömanskåren höja anslaget till aflöning för flottans kårer och stater från 3,669,075 kronor med 194,817 kronor till 3,863,892 kronor.

Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna.

2:o) Under punkt 2 af femte hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att höja reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna från 387,260 kronor till 413,900 kronor, eller med 26,640 kronor.

Angående höjning af anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna.

[2.]

Departementschefen har i fråga härom anfört, att med hänsyn till den af honom föreslagna ökningen af personalen vid flottans sjömanskår marinförvaltningen beräknat den från anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna erforderliga utgiften för år 1905 till 413,900 kronor; samt att han mot denna beräkning, hvilken verkställts enligt samma grunder, som vid föregående höjningar af detta anslag tillämpats, icke hade något att erinra.

På grund af de ändringar i staten för sjömanskåren, som utskottet här ofvan uti punkt 1 föreslagit, kommer höjningen att begränsas till 20,535 kronor, så att anslaget skulle behöfva upptagas till 407,795 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må höja reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna från 387,260 kronor till 407,795 kronor, eller med 20,535 kronor.

Naturaunderhåll åt personal vid flottan.

3:o) Under punkt 3 af femte hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att höja förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan från 674,200 kronor till 769,200 kronor, eller med 95,000 kronor.

Angående höjning af anslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan.

[3.]

Departementschefen har härom anfört följande:

»Enligt statsrådsprotokollet den 7 januari 1901, bifogadt samma års statsverksproposition, anförde dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet beträffande verkställda beräkningar af anslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan intill år 1912, att samma anslag voro för åren 1902 och 1903 beräknadt enligt dittills följda grunder eller med

en underhållskostnad för underofficer af 62 öre per dag i 365 dagar och för manskap af 52 öre per dag under 275 dagar i land och 53 öre per dag under 90 dagar ombord. Då emellertid kostnaderna för naturaunderhållet ej oväsentligt öfverstege det för detsammas bestridande anvisade förslagsanslaget och då detta förhållande, på grund af att kostnaden för naturaunderhållet för personalen ombord å på expedition varande fartyg städse ställde sig något dyrare än i land, torde komma att fortfara, så hade vid berörda beräkningars uppgörande, för att såvidt möjligt angifva de verkliga kostnaderna, för år 1912 naturaunderhållsanslaget beräknats efter en underhållskostnad för underofficer af 62 öre och för manskap af 60 öre per dag för hela året. Under hvartera af åren 1904—1912 vore i beräkningarna ifrågavarande anslag höjdt med $\frac{1}{10}$ af den ökning, som uppstode dels genom den under samma tid förutsatta ökningen af stampersonalen dels genom den ändrade beräkningsgrunden.

Berörda beräkningar, som återfinnas i bil. A till nämnda statsrådsprotokoll, utvisa, att det då antagits, att ifrågavarande anslag skulle komma att höjas från år 1904 till år 1905 med 36,310 kronor.

I mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 12 januari 1903 uttalade jag såsom min åsikt, att ifrågavarande anslag för år 1904 borde ökas dels med det belopp, som i sådant afseende beräknats i ofvanberörda bil. A, dels ytterligare med det belopp, som blefve en följd af den då af mig föreslagna ökningen af underofficers- och sjömanskårerna, som icke varit förutsatt vid uppgörande af ofvanberörda beräkningar, därvid jag tillika föreslog, att sistnämnda kostnader skulle beräknas efter ett portionspris af 62 öre för underofficer och 60 öre för manskap.

Mot de sålunda gjorda beräkningsgrunderna fann Riksdagen af anförda skäl icke anledning göra någon erinran.

Uti underdånig skrifvelse den 25 september 1903 har marinförvaltningen beträffande beräklandet af ifrågavarande anslag för år 1905 anført, att ämbetsverket ansåge den i statsrådsprotokollet den 7 januari 1901 omförmälda beräkningsgrund böra så tillämpas, att af skillnaden mellan det belopp, hvartill enligt ofvannämnda bilaga förevarande anslag beräknats vid beräkningsperiodens slut 1912 eller 922,858: 70 och vid periodens början 1904 eller 632,375: —

hvilken skillnad utgjorde	290,483: 70
en niodel eller	32,275: 96

borde upptagas såsom erforderlig ökning för år 1905.

Enligt marinförvaltningens förslag skulle till berörda förhöjning läggas den ökning, som föranleddes af den utaf ämbetsverket samtidigt föreslagna ökningen af personalen vid underofficers- och sjömanskårerna.

Sedan jag härefter af marinförvaltningen begärt utlåtande, huru utgifterna under ifrågavarande anslagstitel enligt ämbetsverkets åsikt borde beräknas, därest personalen vid underofficers- och sjömanskårerna ökades för år 1905 allenast enligt mitt härofvan framlagda förslag i sådant afseende, har marinförvaltningen inkommit med följande beräkning:

Af Riksdagen anvisadt för år 1904	674,200: —
För den för år 1905 föreslagna personalökningen:	
45 underofficerare (portionsersättning å 62 öre om dagen i 365 dagar)	10,183: 50
240 man (portion å 60 öre om dagen i 365 dagar)	52,560: —
Tillägg enligt ofvan angifven grund	32,275: 96
Summa kronor	769,219: 46

Anslaget skulle således enligt marinförvaltningens förslag böra ökas för år 1905 med i jämnadt tal 95,000 kronor.

Då erfarenheten visat, att med de nu gällande höga prisen å lifsförnödenheter samt den längre öfning till sjöss, stammanskapet numera erhåller, ifrågavarande förslagsanslag måst öfverskridas, torde mot de sålunda uppgjorda beräkningarna intet vara att erinra.»

Med afseende å förevarande framställning har utskottet velat uttala önskvärdheten däraf, att beräkningen af anslaget framdeles komme att grundas, icke, såsom nu skett, på ett medelportionspris oberoende af tjänstgöringens art, utan på hvad den verkliga kostnaden kan, efter särskilda portionspriser vid tjänstgöring i land och till sjöss, antagas utgöra per man med hänsyn till sannolikt antal tjänstgöringsdagar dels i land och dels till sjöss.

Vid bifall till hvad utskottet under punkt 1 här ofvan föreslagit i fråga om ökning af sjömanskåren, bör den af Kungl. Maj:t ifrågasatta höjningen af detta anslag nedsättas med 12,045 kronor. Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må höja förslagsanslaget till naturunderhåll åt personal vid flottan från 674,200 kronor till 757,155 kronor, eller med 82,955 kronor.

Ersättning för rustning och rotering.

Angående
minskning af
anslaget till
ersättning
för rustning
och rotering.

[4.]

4:o) Under punkt 4 af femte hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att minska förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering från 30,000 kronor till 25,000 kronor, eller med 5,000 kronor.

Departementschefen har härom anfört följande:

»Förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering är i riksstaten för innevarande år upptaget till ett belopp af 30,000 kronor.

Uti ämbetsskrifvelse den 6 november 1903 har jag anmodat marinförvaltningen och statskontoret att gemensamt inkomma med yttrande, huruvida ifrågavarande anslag må kunna i riksstaten för år 1905 minskas; och hafva nämnda ämbetsverk uti en med anledning häraf aflåten skrifvelse anfört, att då antalet af de roteummor vid båtsmanshållet, som vid 1905 års ingång ej blifvit vakanssatta och således vid denna tidpunkt ännu kvarstode i indelningsverket såsom effektiva, enligt lämnade uppgifter torde komma att uppgå till omkring 225, medelsbehovet under förevarande anslagstitel kunde approximativt beräknas till 24,750 kronor eller i jämnadt tal 25,000 kronor, hvarför ämbetsverken föresloge, att anslaget måtte i riksstaten för år 1905 upptagas med ett till 25,000 kronor nedsatt belopp.»

Utskottet, som icke haft något emot denna framställning att erinra, hemställer,

att Riksdagen må minska förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering från 30,000 kronor till 25,000 kronor, eller med 5,000 kronor.

Kustartilleriet.

Aflöning för kustartilleriets personal.

Angående
anslaget till
aflöning för
kustartilleriets
personal.

[5.]

5:o) Uti punkt 5 af femte hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen

dels att godkänna stat för kustartilleriet af den lydelse bilagan n:o 6 vid förberörda statsrådsprotokoll öfver sjöförsvarsärenden den 12 januari detta år utvisar;

dels att minska anslaget till aflöning för kustartilleriets personal från 1,016,086 kronor till 1,007,686 kronor, eller med 8,400 kronor.

Härom har departementschefen anfört följande:

»Enligt bilagan A. till det vid 1901 års statsverksproposition fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 7 januari samma år skulle anslaget för aflöning af kustartilleriets personal uppgå till samma belopp år 1905 som år 1904, eller för hvartera året 943,766 kronor. Med anledning af de regleringar af officerares och underofficerars löner m. m., som beslutats vid 1902 och 1903 årens riksdagar, utgör emellertid beloppet för innevarande år 1,016,086 kronor.

I det förslag till stat för kustartilleriet för år 1905, som uppgjorts af chefen för kustartilleriet, har denne upptagit officerare, reservofficersaspiranter och manskap till samma antal och med samma fördelning, officerarna i grader och manskapet i lönegrader, som uti den för år 1904 fastställda staten. Jämväl underofficerare har bemälda chef föreslagit till samma antal som i sistnämnda stat. Däremot har han i fråga om fördelning af sistberörda antal å de båda underofficersgraderna föreslagit den olikhet med 1904 års stat, att antalet i 1:a graden måtte ökas med två på den grund, att i den graden borde upptagas aflöning för två stabstrumpetare (musikdirektörer). Af samma skäl framställde chefen för kustartilleriet samma förslag beträffande staten för år 1904, men förklarade jag mig då, på sätt framgår af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 12 januari 1903, icke finna berörda framställning böra föranleda ändring i den framlagda organisationsplanen, och har sedan dess intet tillkommit, som föranlett mig att frångå denna min åsikt.

Jämväl i fråga om aflöningsbeloppen för nu nämnd personal har 1904 års stat blifvit följd i det af chefen för kustartilleriet framlagda förslag till stat.

Beträffande den civilmilitära personalen har chefen för kustartilleriet föreslagit, *dels* att till regementsintendent och fästningsförvaltare utgående lön och tjänstgöringspenningar skulle förändras till lön och dagaflöning till respektive samma belopp som för marinintendent af 1:a graden 1:a löneklassen och marinintendent af 2:a graden, hvarvid de regementsintendent och fästningsförvaltare enligt nu gällande stat tillagda ålderstilläggen skulle bortfalla, *dels* att regementsläkare och förste bataljonsläkare skulle erhålla ålderstillägg, den förre lika med förste marinläkare eller 600 kronor efter fem år och den senare lika med marinläkare af 1:a graden eller efter fem och tio år hvardera gången 500 kronor.

I sin underdåniga skrifvelse den 25 september 1903 angående utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1905 har marinförvaltningen med anledning häraf anført, att, då en förändring i aflöningen för regementsintendent och fästningsförvaltare till likhet med motsvarande grader inom marinintendenturkåren icke torde böra ifrågakomma utan att på samma gång toges under öfvervägande, huruvida dessa tjänstemän borde införlifvas med nämnda kår, men frågan om deras ställning inom kåren icke torde kunna pröfvas, innan kårens organisation blifvit genomförd, för närvarande syntes böra anstå med den ifrågasatta aflöningsförändringen. Icke heller den genom förslaget om ålderstillägg för läkare vid kustartilleriet åsyftade ändringen i staten för det för så kort tid sedan organiserade kustartilleriet ansåge sig marinförvaltningen böra förorda, enär dels de nuvarande läkarna vid kustartilleriet, hvilka i olikhet med flottans läkare kunde söka och vinna befördran jämväl inom fältläkarekåren, dymedelst intoge en annan ställning än nyssnämnda läkare, dels ändring därutinnan icke syntes böra äga rum förr än i sammanhang med en lösning af frågan om det fullständiga införlifvandet af kustartilleriets läkare med marinläkarekåren.

På sätt af marinförvaltningen anförts, synes en förändring i de ofvannämnda tjänstemännens aflöningsförhållanden icke böra företagas utan en föregående pröfning af frågan, huruvida icke nämnda regementsintendenter och fästningsförvaltare böra införlifvas med marinintendenturkåren och de nämnda läkarna med marinläkarekåren. Väl äro numera beslut fattade om organisationen af båda dessa kårer, men kårerna äro dock ännu så nya, att en förändring i deras organisation icke redan nu synes böra vidtagas. Ifrågavarande framställning af chefen för kustartilleriet torde därför icke för närvarande böra föranleda något förslag till Riksdagen.

Arfvoden och rekryteringskostnader hafva i det af chefen för kustartilleriet afgifna förslag till stat upptagits till samma belopp som för innevarande år, hvaremot han, under anförande att, därest de i Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning under byggnad varande officers- och underofficersbostäderna blefve användbara under år 1905, anslaget till inkvarteringsbidrag kunde minskas, i förslaget till stat upptagit sistberörda anslag till ett belopp af 8,400 kronor mindre än för år 1904, och har marinförvaltningen för sin del icke haft något att häremot erinra. Anslaget till aflöning för kustartilleriets personal, hvilket anslag för år 1904 enligt riksstaten uppgår till 1,016,086 kronor, skulle således för år 1905 komma att utgå med 1,007,686 kronor.

Det är emellertid äfven en annan fråga som i detta sammanhang synes mig böra tagas under ompröfning.

Uti en till Eders Kungl. Maj:t ingifven skrift har chefen för kustartilleriet med anledning af det stora antal vakanser bland underofficerskorpralerna och korpralerna vid kustartilleriet, uppgående enligt då senast afgifna kvartalsrapport till 53 procent af antalet på stat af de förra och 61 procent af antalet på stat af de senare, föreslagit åtskilliga åtgärder för afhjälpande af berörda missförhållande. Förutom, bland annat, förlängning af första anställningstiden, hvilken nu utgör för minörafdelningen 4 år och för de öfriga 3 år, till 3 eller 4 år för samtliga afdelningarna samt rättighet att utbetala lega jämväl till den, som utan att vara underofficerskorpral efter första kapitulationstidens slut önskar kvarstå i tjänst, har af chefen för kustartilleriet tillika föreslagits, att till dem, som sålunda erhöle förnyad anställning, legan skulle utgå med ett belopp af $16\frac{2}{3}$ kronor för hvar år den förnyade anställningen afsåge. Förslaget innebär således, att, under det att nu gällande stat upptager »lega à 50 kronor», skulle detta belopp, som är afsedt för en anställning af 3 eller för minörerna 4 år, vid rekapitulation få fördelas med $16\frac{2}{3}$ kronor för hvarje år rekapitulationen omfattade. Öfver detta förslag har yttrande infordrats från chefen för flottans stab, och har denne i nu ifrågavarande afseende anført, att det torde med hänsyn till att legan i den af Riksdagen godkända staten för kustartilleriet vore upptagen till ett belopp af 50 kronor per man kunna ifrågasättas, huruvida icke för genomförandet af den föreslagna bestämmelsen, att vid rekapitulation lega skulle utgå efter $16\frac{2}{3}$ kronor per år, kräfdes en ändring i sagda stat. För den händelse sådan ändring vidtoges, hvilket på grund af de skäl chefen för kustartilleriet anført syntes högeligen önskvärdt, borde det dock tagas under öfvervägande, huruvida icke ändringen borde gå i den riktning, att legan såväl vid första anställning som vid förnyad sådan utginge efter visst belopp för år af anställningstiden. Med nu gällande stat för kustartilleriet syntes däremot lega vid förnyad anställning kunna utbetalas endast då anställningstidens förlängning uppginge till minst 3 år.

Uti härefter ingifven skrift har chefen för kustartilleriet, förutom det att han förklarat sig icke kunna finna staten för kustartilleriet lägga hinder i vägen för genomförande af hans förslag, tillika anført, att för åtgärden att medgifva rekapitulation på endast 1 år i sänder talade, utom den omständigheten att de flesta icke ville binda sig för så afsevärd förlängning af tjänstetiden som 3 år på en gång, äfven en annan viktig

omständighet, nämligen den, att en så lång rekapitulationstid som 3 år vore ofördelaktig med hänsyn till disciplinens upprätthållande särskildt hos dem, som under rekapitulationstiden visade sig olämpliga för vidare befordran. För att erhålla tillräckligt antal rekapitulanter, hvaribland erforderligt antal af de bästa sedermera kunde utväljas i och för befordran, måste nämligen regementschefen låta äfven sådana rekapitulera, som efter den första tjänstetidens slut icke med visshet kunde sägas vara lämpliga till framtida befordran. För den, som hade erfarenhet om värfvade trupper, vore det noga bekant, att en mycket lång tjänstetid inverkade ofördelaktigt på manskapspersonalen i allmänhet i afseende på uppförande och pålitlighet. Redan under tredje tjänsteåret förekomme ganska ofta bestraffningar för bristande godt uppförande och för opålitlighet i öfrigt äfven för sådana, som under de två första åren förhållit sig oförvitligt eller åtminstone tillfredsställande; och säkert vore, att de vore lätt räknade, mot hvilka under tre tjänsteår ej den minsta anmärkning förekommit. Ökades tjänstetiden, minskades också utsikten, att de, som stannade kvar i tjänst, fortfarande skulle visa ett godt uppförande och pålitlighet. Om det därför föreskrefves, att rekapitulation skulle ske på minst 3 år i sänder, så vore fara å färde, att man, därest så lång rekapitulation komme att ske för ett större antal, finge under ganska lång tid inom truppen dragas med en del element, som kunde utöfva ett ofördelaktigt moraliskt inflytande. Om däremot rekapitulation medgäfvdes för ett år i sänder, kunde man utan svårighet inom relativt kort tid göra sig af med sådana element till stor fördel för den öfriga och bättre delen af truppen.

Utan att för närvarande vilja inlåta mig på frågan om lämpligheten af lång eller kort anställningstid för stamanställdt manskap, synes mig gällande stat icke böra vara affattad i sådana ordalag, att därigenom förhindras utbetalande af lega, afpassad efter den anställningstid, som under förhanden varande förhållanden anses lämpligast, under förutsättning dock att därigenom icke förorsakas statsverket större kostnader än de, som enligt af Riksdagen redan lämnadt medgifvande få för rekrytering utgå. Nu gällande stat för kustartilleriet upptager såsom rekryteringskostnader »lega å 50 kronor förslagsvis för 250 man — 12,500 kronor» samt »rekryteringskostnader å 40 kronor, däraf högst 30 kronor till värfvaren, förslagsvis för 250 man — 10,000 kronor» eller således sammanlagdt 22,500 kronor. Härjämte innehåller emellertid staten efter upptagande af de olika lönerna för manskapets olika fyra lönegrader, att, därest det bestämda antalet i någon af de tre högre lönegraderna icke finnes fulltaligt, finge de löner, som till följd däraf

saknade innehafvare, till så stor del, som erfordrades, användas till aflöning åt manskap i lägre lönegrad samt till bestridande af lega och rekryteringskostnader, om rekryteringen skulle behöfva omfatta flera än det förslagsvis upptagna antalet af 250 man. Då, enligt hvad af chefen för kustartilleriet lämnade uppgifter synes framgå, svårighet möter att erhålla beräknadt antal rekapitulanter, därest icke lega till dem utbetalas, torde tillåtelse därtill böra lämnas, och synes därvid staten böra vara så affattad, att genom dess ordalag icke, såsom förhållandet är med den nu gällande staten, förhindras legaus utbetalande med visst belopp för hvarje år rekapitulationstiden anses böra omfatta i enlighet med bestämmelser, som Eders Kungl. Maj:t torde finna skäligt meddela, därvid emellertid legan icke torde böra få öfverskrida det nu i allmänhet utgående beloppet af 16 $\frac{2}{3}$ kronor för hvarje år anställningstiden omfattar. Under alla förhållanden synes mig emellertid någon förändring icke böra ske i fråga om den lega, som nu utgår vid första anställningen, utgörande 50 kronor vare sig anställningstiden omfattar 3 eller 4 år. Då det icke ifrågasattes att öka beloppen af de anslag, som enligt Riksdagens redan lämnade medgifvande få för rekryteringen användas, utan endast afses bemyndigande att inom den sålunda medgifna gränsen ordna anställningen af manskap på sätt lämpligast synes, torde mot en sådan ändring af staten intet vara att erinra. Staten för kustartilleriet synes med hänsyn till hvad jag sålunda anført böra ändras så, att ofvanberörda två under rubriken rekryteringskostnader upptagna anslagstitlar utbytas mot en anslagstitel af följande lydelse: »lega, som vid första anställning utgår med 50 kronor och vid rekapitulation enligt af Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser, dock icke öfver 16 $\frac{2}{3}$ kronor för hvarje år af anställningstiden, samt öfriga rekryteringskostnader, beräknade efter 40 kronor per man, däraf högst 30 kronor till värfvaren, förslagsvis — 22,500 kronor», hvarjämte ofvannämnda anmärkning under anslagstitlarna för manskapets löner torde böra erhålla ändrad lydelse med hänsyn därtill att enligt mitt nämnda förslag under rubriken rekryteringskostnader något visst antal man icke vidare skulle finnas förslagsvis angifvet.»

Uti förenämnda af herr Natt och Dag väckta motion (n:o 111) har hemställts bland annat, att Riksdagen ville höja ifrågavarande anslag med 53,655 kronor till 1,061,341 kronor.

Under återopande af hvad utskottet här ofvan under punkt 1 be-
träffande sagda motion anført, hvilket i tillämpliga delar torde äga
giltighet äfven angående kustartilleriet, får utskottet, som ej funnit
anledning till erinran emot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställa

att Riksdagen må

a) afslå herr Natt och Dags berörda motion i hvad detta anslag rör; samt

b) *dels* godkänna stat för kustartilleriet af den lydelse bilagan n:o 6 vid detta utlåtande utvisar; och *dels* minska anslaget till aflöning för kustartilleriets personal från 1,016,086 kronor till 1,007,686 kronor eller med 8,400 kronor.

Underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel.

Angående
höjning af
anslaget till
underhåll af
kustartilleriets byggnader och materiel.

[6.]

6:o) Uti punkt 6 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att höja reservationsanslaget till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel från 156,562 kronor till 258,277 kronor eller med 101,715 kronor.

Departementschefen har härom anfört följande:

»Af de till statsrådsprotokollen den 7 och 11 januari 1901 afgifna yttranden af dåvarande chefen för sjöförvarsdepartementet framgår, att i det vid kustartilleriets uppsättning beräknade anslaget för underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel ingingo dels det belopp af 40,000 kronor, hvarmed anslaget till flottans nybyggnad och underhåll från och med år 1902 skulle minskas, dels ett belopp af 86,450 kronor, som enligt af armé- och marinförvaltningarna afgifvet gemensamt utlåtande borde för underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel öfverflyttas från fjärde till femte hufvudtiteln, dels kostnaden för underhåll af kaserninventarier m. m., beräknad efter 8 kronor per man och år för 1,144 man till 9,152 kronor om året, dels slutligen ett belopp af 10,000 kronor, motsvarande hvad som, därest förslaget om sjöfästningarnas ställande under sjöförvarsdepartementet vunne bifall, borde anvisas å femte hufvudtiteln af beräknad erforderlig höjning af visst anslag å fjärde hufvudtiteln. På Eders Kungl. Maj:ts förslag blef ock i riksstaten för år 1902 uppfördt ett anslag för ändamålet af 145,602 kronor, utgörande summan af de fyra ofvannämnda beloppen. Sedermera har anslaget blifvit höjdt för år 1903 med 10,000 kronor och för år 1904, med anledning af ökning af manskapet med 120 man och då bland utgifterna från anslaget, såsom ofvan angifvits, beräknades en kostnad af 8 kronor per man årligen för underhåll af kaserninventarier m. m., med ytterligare 960 kronor, hvadan anslaget för år 1904 uppgår till 156,562 kronor. De sålunda för åren 1903 och 1904 företagna höj-

ningarna uti ifrågavarande anslag hafva skett i enlighet med de beräkningar, som framlagts uti bilagan A till det vid 1901 års statsverksproposition fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver sjöförvarsärenden den 7 januari samma år.

Uti sin underdåniga skrifvelse den 23 september 1902 angående utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel anförde emellertid marinförvaltningen, på sätt omförmäldt blifvit i protokollet öfver sjöförvarsärenden den 12 januari 1903 angående reglerandet af utgifterna under femte hufvudtiteln för år 1904, att erfarenheten nogsam visat, hurusom ifrågavarande anslag, äfven med den för år 1903 beviljade ökningen i beloppet, vore alldeles otillräckligt i förhållande till de utgifter, som skulle från anslaget bestridas och af hvilka kunde särskildt nämnas: underhåll af kaserninventarier, sjöförbindelser inom fästningarna, yttre renhållning å fästningarna, underhåll af dessas artilleriemateriel och öfriga inventarier samt aflönande af tillsyningsmän vid kruthus och batterier. Rörande beloppet af den höjning, som skulle erfordras, föreläge i vissa delar utredning, men sådan saknades i andra delar och kunde icke förebringas, innan, bland annat, fullständig öfversikt öfver ett helt års utgifter kunnat erhållas. Marinförvaltningen ansåge sig därför böra till ett kommande år uppskjuta framställningen om ökning af anslaget.

Uti marinförvaltningens underdåniga skrifvelse den 25 september 1903 angående utgifterna under femte hufvudtiteln för år 1905 har ämbetsverket förklarat, att numera sådan utredning gjorts beträffande de delar af ifrågavarande anslag, som måste höjas, och har förvaltningen i anledning däraf anfört följande.

Hvad först beträffade den del af anslaget, som afsåges för *underhåll af fästningsbyggnader, hus och kaserner m. m.*, så hade visserligen med den 1 januari 1902 från fjärde till femte hufvudtiteln blifvit öfverförd, för underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel, en summa af 86,450 kronor, utgörande medeltalet af motsvarande underhållskostnader under de närmast föregående åren, men detta medeltal motsvarade dock ej på långt när verkliga medelsbehovet, ty särskildt arméförvaltningens fortifikationsdepartement skulle upprepade gånger hafva ingått till Eders Kungl. Maj:t med underdånig anhållan, att ordinarie anslaget till arméns byggnader m. m. måtte, såsom otillräckligt, höjas. Af den sålunda öfverlämnade summan hade emellertid ej för 1902 kunnat till underhåll af fästningsbyggnader, hus och kaserner m. m. disponeras större belopp än 75,811 kronor, under det att de från vederbörande fortifikationsbefälhafvare inkomna underhållsförslagen för

samma år slutat å en summa af 82,456 kronor 96 öre, hvartill bort läggas ett belopp af åtminstone 10,000 kronor till marinförvaltningens disposition för oförutsedda utgifter. Behofvet beträffande ifrågavarande del af ordinarie underhållsmedlen för 1902 hade sålunda öfverstigit tillgången med cirka 16,646 kronor. Detta hade haft till följd, att såväl de af fortifikationsbefälhafvarna begärda beloppen som den till marinförvaltningens disposition för oförutsedda utgifter erforderliga summan måst betydligt nedsättas, men denna nedsättning hade ej kunnat göras utan stort men för byggnaders m. m. rationella vård och vidmakthållande, ty å underhållsförslagen hade ej andra arbeten varit upptagna, än sådana som ansetts vara oundgängligen nödvändiga.

För 1903 hade ifrågavarande del af anslaget till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel visserligen kunnat höjas till 77,000 kronor, därigenom att anslaget i sin helhet för samma år höjts med 10,000 kronor, men då fortifikationsbefälhafvarnas underhållsförslag för 1903 uppgått till ett sammanlagdt belopp af ej mindre än 123,776 kronor 67 öre, hvartill återigen bort läggas 10,000 kronor för oförutsedda utgifter, hade föga mer än hälften af de begärda underhållsmedlen kunnat anvisas, hvilket naturligen ej kunnat göras utan ytterligare och stort men för fästningsverks och byggnaders m. m. vidmakthållande.

En bättre proportion för framtiden mellan de erforderliga underhållsanslagens slutsumma och den för täckande af underhållskostnaderna tillgängliga delen af underhållsanslaget vore ej heller att vänta med hittills anvisade anslagsbelopp, ty *dels* hade, sedan kustbefästningarna öfverförts till femte hufvudtiteln, en mängd vid tidpunkten för öfverförandet ännu under arbete varande befästningar såväl å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs samt Karlskrona fästningar som vid Fårösund och Göteborg nu fullbordats och kräfde sålunda underhåll, som visserligen till en början ej komme att medföra några större kostnader, men som efter ett eller annat år måste göra sig kännbart; *dels* hade under senare år många nya vägar, bryggor, kajer, vågbrytare och stängsel tillkommit och kräfde redan dryga underhållskostnader; *dels* hade genom lägenheten Brännuddens vid Oscar-Fredriksborg inköpande och en del af nya Varfvets vid Göteborg återlämnande till sjöförsvaret tillkommit en mängd träbyggnader m. m., som genast från början kräft mycket stora underhållskostnader; *dels* vore flera nya befästningar ännu under arbete och blefve inom kort färdiga, hvarjämte större kasernetablissemang för kustartilleriet vore under uppförande vid Vaxholm och Oscar-Fredriksborg samt i Karlskrona och blefve inom två år färdiga, hvilket allt komme att åtminstone från och med år 1906 öka behofvet af under-

hållsmedel; *dels* skulle med 1904 åtskilliga nya träbyggnader m. m. för minförsvarets ordnande samt inkvartering vid mobilisering börja att uppföras; och *dels* slutligen hade ofvannämnda stora nedsättningar i begärda anvisningar för underhållet gifvetvis höjt underhållsbehovet under kommande år.

Med stöd häraf ansåge marinförvaltningen, att en större höjning af den del af ifrågavarande anslag, som kunde disponeras för underhåll af fästningsbyggnader, hus och kaserner m. m., vore oundgängligen nödvändig, om ej vården och underhållet af befästningar, kasernetablisement och öfriga byggnader, vägar, bryggor, kajer, stängsel m. m. skulle försummas. Då emellertid de nya befästningarna och andra byggnader ännu ej på någon tid komme att kräva afsevärdare underhållskostnader, ansåge ämbetsverket, att ifrågavarande del af underhållsmedlen ännu ej behöfde höjas till det belopp, som efter alla nu under arbete varande eller annars för kustartilleriet afsedda byggnaders m. m. fullbordande erfordrades, utan torde det belopp, hvarmed ifrågavarande anslagsdel borde höjas, för år 1905 kunna inskränkas till endast 48,000 kronor, hvilket belopp dock måste anses såsom ett minimum.

Hvad vidare beträffade den del af ordinarie anslaget till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel, som tilldelats varfscheferna för underhåll af mininventarier och ångkranpråmar m. m. eller 22,000 kronor under 1902 och 26,600 kronor under 1903, hade äfven denna del visat sig otillräcklig. Uti sitt förslag till arbetsplan för år 1902 hade varfschefen i Karlskrona för sistnämnda underhåll upptagit 17,500 kronor och varfschefen i Stockholm 29,340 kronor, men hade till deras disposition kunnat ställas allenast respektive 9,000 kronor och 13,000 kronor. Uti förslagen till arbetsplan för 1903 hade varfschefen i Karlskrona upptagit för samma inventariers underhåll 17,500 kronor och varfschefen i Stockholm 29,700 kronor, men hade dem kunnat anvisas allenast respektive 10,000 kronor och 16,600 kronor, och vore dessa anvisningar redan vid den underdåniga skrifvelsens afgifvande öfverskridna. Den på grund af underhållsanslagets otillräcklighet nödvändiga reduceringen af de utaf varfscheferna begärda anslagen hade orsakat, att minutläggningsmaterielen ej kunnat erhålla den skötsel och vård, som varfsdepartementscheferna ansett behöflig. Härtill hade äfven bidragit, att de årligen återkommande mineringsöfningarna vid kustartilleriregementena numera kräfde en större årlig användning af fartygsmateriel än förhållandet varit före minförsvarets förening med kustartilleriet, då mineringsöfningar utförts endast vid en af flottans stationer årligen, och hade härigenom reparationskostnaden för den använda

materielen i betydlig grad ökats. En ytterligare ökning af nu ifrågasatt del af underhållsanslaget betingades jämväl af en under senare åren tillkommen minspärrning med dess inventarier och utläggningsmateriel samt de elektriska anläggningarna inom Vaxholms—ställningen, för hvilka senare chefen för Vaxholms kustartilleriregemente beräknat den årliga underhållskostnaden till 2,150 kronor.

För mininventariernas och minutläggningsmaterielens hållande i fullt krigsdugligt skick kräfdes därför en höjning af anslaget för deras underhåll; och torde för år 1905 underhållskostnaden för mininventarier och ångkranpråmar m. m. böra beräknas till 46,600 kronor.

Sedan Notholmen vid Skanssundet blifvit förvärfvad åt Kungl. Maj:t och kronan och byggnader blifvit uppförda på holmen samt diverse inventarier ditförts för att därstädes förvaras, vore nödvändigt, till dess personal från kustartilleriet dit förlades, att någon i närheten af holmen bosatt privat person hade tillsyn öfver därstädes befintliga byggnader och materiel. För arfvode åt en vaktkarl vid Notholmen borde därför å förevarande anslag afses 150 kronor, hvadan ifrågasatt del af underhållsanslaget borde ökas med sammanlagdt 20,150 kronor.

Hvad slutligen beträffade underhållet af de *kustbefästningarnas inventarier*, som ej vore att räkna till fasta minförsvaret, erinrades, att af anslaget till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel tilldelats för åren 1902 och 1903 Karlskrona fästning respektive 14,824 kronor och 16,285 kronor samt Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning respektive 10,000 kronor och 10,950 kronor. Kostnaderna för underhåll och komplettering af de till Karlskrona fästning hörande fortens inventarier under åren 1900—1902 hade emellertid i medeltal uppgått till 29,720 kronor 43 öre och varfshöfdingen vid flottans station i Karlskrona hade för år 1903 beräknat denna utgift till 26,000 kronor, på grund hvaraf, om detta år äfven medräknades, utgiften för Karlskrona fästning i medeltal utgjorde 28,800 kronor. För samma ändamål hade vid Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning under år 1902 åtgått 18,400 kronor, hvilken summa på grund af sedermera tillkommen materiel borde ökas till omkring 22,000 kronor. Marinförvaltningen ansåge sålunda, att ifrågasatt del af underhållsanslaget borde, för bestridande af underhållskostnaderna för kustbefästningarnas inventarier, med undantag af de till fasta minförsvaret hörande, höjas med 23,565 kronor.

Från ifrågasatt del af underhållsanslag skulle äfven bestridas kostnaderna för *sjöförbindelserna inom kustbefästningarna*. Förhållandet mellan

utgifterna för detta ändamål under år 1902 och förra hälften af 1903, å ena sidan, och, å andra sidan, de belopp, som kunnat af det knappa anslaget anvisas, framginge af följande tablå:

Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning:

	1902.	Jan.—Juni 1903.
Utgifvet med afdrag af inkomster	5,982: 55	4,834: 03
Anvisadt enligt stat (för 1903 hälften af årsanvisningen)	2,000: —	1,150: —
Brist	3,982: 55	3,684: 03

Karlskrona fästning:

Utgifvet med afdrag af inkomster	8,243: 37	85: 81
Anvisadt enligt stat (för 1903 hälften af årsanvisningen)	5,000: —	2,850: —
Brist	3,243: 37	—: —
Behållning	—: —	2,764: 19

Behållningen för Karlskrona fästning berodde naturligtvis därpå, att endast en ringa del af utgifterna afförts under första hälften af året.

Medelsbehofvet hade af vederbörande regementschefer angifvits sålunda:

Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning:

För år 1904	6,000: —
» » 1905	9,000: —

Karlskrona fästning:

För år 1904	7,000: —
» » 1905	9,000: —

Såsom grund för det för år 1905 ökade medelsbehofvet för sjöförbindelserna hade vederbörande regementschef anført, beträffande Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning, vunnen erfarenhet, och, beträffande Karlskrona fästning, det förhållande, att ifrågavarande förbindelse inom fästningen framgent måste upprätthållas med tre ångslupar i stället för såsom förut med två, hvadan en half gång till så

mycket som den under de sista fem åren till i medeltal 6,000 kronor om året uppgående utgiften blefve erforderligt.

För Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästnings sjöförbindelser hade utöfver ofvan omförmålda utgiftsbelopp under år 1902 utgifvits 5,034 kronor, hvilket belopp, liksom ofvan angifna brister i samma års anvisningar för ändamålet, blifvit jämlikt nådigt bref den 17 juni 1903 betäckt af femte hufvudtitelns allmänna besparingar. Det af regementscheferna angifna medelsbehovet för år 1905 af 9,000 kronor för hvardera fästningen hade marinförvaltningen på grund af ofvanstående icke ansett vara för högt beräknadt.

Skillnaden mellan angifna behovet för båda fästningarna kr.	18,000: —
och för år 1903 anvisade tillhoppa	» 8,000: —
hvilken anvisning ej kunde beräknas blifva höjd år 1904	
utgjorde	» 10,000: —

hvarmed alltså för sjöförbindelserna inom kustbefästningarna marinförvaltningen ansåge ifrågavarande anslag böra ökas.

På grund af hvad sålunda anförts borde anslaget till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel ökas med följande belopp:

för underhåll af fästningsbyggnader, hus och kaserner	
m. m.	kr. 48,000: —
» underhåll af mininventarier och ångkranpråmar m. m.	» 20,150: —
» » öfriga fästningsinventarier	» 23,565: —
samt för sjöförbindelser inom fästningarna	» 10,000: —
	Summa kronor 101,715: —

Marinförvaltningen hemställde alltså, att i nådig proposition till Riksdagen måtte föreslås, att reservationsanslaget till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel för år 1905 måtte höjas från 156,562 kronor med 101,715 kronor till 258,277 kronor.

Den höjning af ifrågavarande anslag, som sålunda af marinförvaltningen föreslagits, utgör en afvikelse från den beräkning af framtida kostnader, som framlagts uti ofvannämnda bilaga till statsrådsprotokollet för sjöförvarsärenden för den 7 januari 1901. En dylik afvikelse bör naturligen icke äga rum utan att synnerligen tvingande skäl för densamma föreligga. Hvad af marinförvaltningen uti förevarande fråga anförts, synes mig emellertid innefatta sådana skäl för afvikelse. Det kan icke vara med god hushållning öfverensstämmande att uppförda byggnader och anskaffade inventarier m. m. på grund af bristande vård och underhåll förfaras eller åtminstone förminskas i värde.»

Utskottet, som visserligen funnit det vara utredt, att en höjning af ifrågavarande anslag är af behovet påkallad, har emellertid icke ansett, att underhållsanslagen behöfva ökas så hastigt som Kungl. Maj:t föreslagit, hvarförutom det synts utskottet som om kostnaderna för sjöförbindelserna inom kustbefästningarne borde kunna i någon mån nedbringas under de ofvan beräknade.

Utskottet, som på grund häraf funnit en höjning i anslaget för år 1905 med 75,000 kronor vara tillfyllest, får alltså hemställa,

att Riksdagen må höja reservationsanslaget till underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel från 156,562 kronor till 231,562 kronor, eller med 75,000 kronor.

Diverse anslag.

Ålderstillägg.

7:o) Uti punkt 7 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att minska förslagsanslaget till ålderstillägg från 37,000 kronor till 27,700 kronor, eller med 9,300 kronor.

Angående
minskning i
anslaget till
ålderstillägg.

[7.]

Departementschefen har i detta ämne anført, att anslaget till ålderstillägg, som vore ett förslagsanslag, hade för såväl 1903 som 1904 upptagits till ett belopp af 37,000 kronor och skulle enligt bilagan A. till statsrådsprotokollet för den 7 januari 1901 komma att upptagas till samma belopp jämväl för 1905.

Uti sin oftanämnda skrifvelse den 25 september 1903 hade emellertid marinförvaltningen förmålt, att ämbetsverket, med hänsyn därtill att största delen af personalen vid flottans civilstat anmält sig till öfvergång till den nya marinintendenturkåren, beräknat, att utgiften från ifrågavarande anslag skulle från och med år 1904 komma att minskas med 21,500 kronor. Marinförvaltningen ansåge fördenskull, att, om från summan af beräknade ålderstillägg för år 1903, hvilken summa

utgjorde	kronor 49,200: —
droges omförmälda	» 21,500: —
återstående	kronor 27,700: —

utgjorde det belopp, hvartill ifrågavarande, i gällande riksstat till 37,000 kronor upptagna förslagsanslag kunde nedsättas; och då på sätt marin-

förvaltningen antagit, största delen af personalen vid flottans civilstat med innevarande års ingång öfvergått till den nya marinintendenturkåren, föreslog departementschefen, att förenämnda framställning måtte till Riksdagen aflåtas.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må minska förslagsanslaget till ålderstillägg från 37,000 kronor till 27,700 kronor, eller med 9,300 kronor.

Rese- och traktamentspenningar.

Angående
höjning af
anslaget till
rese- och
traktaments-
penningar.

[8.]

8:o) Uti punkt 8 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att höja förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar från 28,800 kronor till 31,450 kronor eller med 2,650 kronor.

Departementschefen har därom anført följande:

»Enligt den i oftanämnda bilaga A. till statsrådsprotokollet den 7 januari 1901 framlagda och vid 1902 och 1903 årens riksdagar följda plan skulle anslaget till rese- och traktamentspenningar, som för år 1904 utgör 28,800 kronor, för år 1905 höjas med 2,650 kronor eller till 31,450 kronor.

Ifrågavarande anslag har under de senare åren blifvit årligen öfverskridet, hvadan, äfven om hänsyn icke nu tages till den mindre afsevärda ökning i utgifterna från detta förslagsanslag, som torde för-
anledas af marinintendenturkårens tillkomst, höjning af ifrågavarande anslag torde böra göras i enlighet med ofvanberörda plan.»

Utskottet, som icke haft något att erinra emot denna framställning, hemställer,

att Riksdagen må höja förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar från 28,800 kronor till 31,450 kronor, eller med 2,650 kronor.

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Angående
höjning i
anslaget till
skrifmaterial-
ier och ex-
penser, ved
m. m.

[9.]

9:o) Uti punkt 9 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att höja förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. från 122,795 kronor till 132,149 kronor, eller med 9,354 kronor.

Departementschefen har härom anført, att jämväl i afseende å höjning af detta anslag hade 1902 och 1903 årens Riksdagar tillämpat den i nyssnämnda bilaga till statsrådsprotokollet framlagda plan. Denna upptog för år 1905 anslaget med ett belopp af 132,125 kronor. Då anslaget för år 1904 utgjorde 122,795 kronor, skulle ökningen för år 1905 uppgå till 9,330 kronor. Någon hänsyn syntes ej nu böra tagas till den mindre afsevärda ökning i utgifterna från detta förslagsanslag, hvilken föranleddes af marinintendenturkårens tillkomst, och någon annan afvikelse från den nämnda planen borde tillsvidare icke ske, än som erfordrades för jämnande af hufvudtitelns slutsumma.

Med anledning af denna framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må höja förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. från 122,795 kronor till 132,149 kronor, eller med 9,354 kronor; dock att detta anslags belopp må få jämkas i den mån, som för jämnande af hufvudtitelns slutsumma kan finnas erforderligt.

Handeln.

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna.

10:o) Uti punkten 10 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att det till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna erforderliga penningeanslag måtte upptagas till enahanda belopp, hvartill inkomsten af titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller 1,500,000 kronor och följaktligen, med inberäkning af däruti ingående friheter och ersättningar 409 kronor, utföras med 1,500,409 kronor, under förutsättning därjämte att de å inkomsttiteln fyr- och båkmedel uppkommande öfverskott fortfarande måtte såsom hittills få användas för de med anslaget afsedda ändamål.

Angående
anslaget till
lots- och
fyrinrätt-
ningen med
lifräddnings-
anstalterna.

[10.]

Under erinran att Kungl. Maj:ts nu gjorda framställning öfverensstämmer med de grunder, som i afseende å förevarande anslag blifvit af föregående Riksdagar godkända, hemställer utskottet,

att, under förutsättning att inkomsttiteln fyr- och båkmedel blifver af Riksdagen beräknad till 1,500,000 kronor, Kungl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Öfriga ordinarie anslag.

Angående
öfriga ordi-
narie anslag.

11:o) Beträffande öfriga i riksstaten för innevarande år under femte hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag, hvilka icke här ofvan blifvit särskildt omförmälda, har förändring icke af Kungl. Maj:t ifrågasatts.

Uti förenämnda af herr Natt och Dag väckta motion (n:o 111) har hemställts bland annat, dels att anslaget till flottans öfningar måtte af Riksdagen ökas med 20,000 kronor till 1,220,000 kronor;

dels ock att anslaget till kustartilleriets öfningar måtte ökas med 2,000 kronor till 162,000 kronor.

Under åberopande af hvad utskottet under punkterna 1 och 5 beträffande denna motion anför, får utskottet hemställa:

a) att berörda motion må af Riksdagen afslås i hvad densamma afser anslaget till flottans öfningar;

b) att samma motion må afslås jämväl beträffande anslaget till kustartilleriets öfningar; samt

c) att Riksdagen må i riksstaten för år 1905 till oförändrade belopp uppföra samtliga de ordinarie anslag under denna hufvudtitel, i afseende å hvilka icke af utskottet här ofvan framställts särskilda förslag.

Extra anslag.

Flottan.

Nyanskaffning af krigsfartygsmateriel.

Angående
anslag till
nyanskaffning
af krigsfartygs-
materiel.

12:o) I punkt 11 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 6,262,550 kronor.

Departementschefen har härom anförut följande:

»I det belopp, som Eders Kungl. Maj:t föreslog 1903 års Riksdag att bevilja på extra stat för år 1904 till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel, ingick, på sätt framgår af mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 12 januari förnämnda år, ett belopp af 3,542,900 kronor för påbörjande af en 1:a kl. pansarbåt, hvilken beräknades i sin helhet med en andra ammunitionsutredning komma att kosta 7,085,800 kronor. Riksdagen beviljade väl medel till påbörjande af en ny 1:a kl. pansarbåt, men förklarade sig anse den beräknade kostnaden för fartyget böra fördelas på tre år samt anvisade för år 1904 för ändamålet 2,000,000 kronor.

Följaktligen lär, på sätt marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 25 september 1903 hemställt, böra på extra stat för år 1905 äskas för fortsättande af ifrågavarande nybyggnad ett anslag, motsvarande hälften af den återstående beräknade kostnaden för fartyget, eller således 2,542,900 kronor.

Enligt mitt anförande till statsrådsprotokollet den 11 januari 1902 skulle den pansarkryssare, för hvars påbörjande jag då gjorde hemställan om att medel måtte af Riksdagen äskas, komma att betinga en kostnad af 6,415,500 kronor, oberäknadt kostnaden för en andra utredning artilleriammunition, och ingick femtedelen af nämnda belopp eller 1,283,100 kronor i det anslag, som, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts proposition, af Riksdagen på extra stat för år 1903 beviljades för nyanskaffning af krigsfartygsmateriel.

I det belopp, som af 1903 års Riksdag beviljades till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel, ingingo dels ytterligare två femtedelar af anskaffningskostnaden för ifrågavarande fartyg med 2,566,200 kronor dels ock hälften af den till 294,900 kronor beräknade kostnaden för en andra ammunitionsutredning till fartyget eller sålunda tillhopa 2,713,650 kronor.

I enlighet med planen för fartygets byggande och i öfverensstämmelse med marinförvaltningens framställning torde nu för fullbordande af ifrågavarande fartygsbyggnad på extra stat för år 1905 böra äskas ett anslag af 2,713,650 kronor, utgörande de sista två femtedelarna af den beräknade kostnaden för själfva fartyget och den sista hälften af kostnaden för en andra utredning artilleriammunition.

Redan i sin underdåniga skrifvelse den 23 september 1902 föreslog marinförvaltningen, att till påbörjande af ytterligare en pansarkryssare måtte vid 1903 års riksdag äskas ett anslag, motsvarande en femtedel af anskaffningskostnaden för ett dylikt fartyg med två utredningar

artilleriammunition. Af hänsyn till nödvändigheten att tillgodose andra anslagsbehof under femte hufvudtiteln fann jag mig emellertid då icke kunna tillstyrka äskande af ett anslag för sådant ändamål och föranledde marinförvaltningens framställning icke nådig proposition till Riksdagen i ämnet. Marinförvaltningen har nu åter, under anförande, att ämbetsverket fortfarande vore af den tanke att nybyggnad af fartyg af ifrågavarande typ borde fortgå, gjort framställning i enahanda syfte och föreslagit, att till påbörjande af en pansarkryssare af Fylgias typ måtte vid innevarande års riksdag äskas ett extra anslag af 1,283,100 kronor, utgörande en femtedel af anskaffningskostnaden utan tillägg af kostnaden för en andra ammunitionsutredning.

Med hänsyn därtill att anslagsäskandena måste inskränkas till de allra nödvändigaste, anser jag mig emellertid icke heller nu kunna tillstyrka förslag om beviljande af anslag för berörda ändamål.

Med erinran att den *jagare*, hvartill 1901 års riksdag beviljat medel, enligt afgifven besiktningsrapport på ett tillfredsställande sätt uppfyllt kontraktsenliga prof samt att jagaretypen syntes vara särdeles väl skickad att fylla den brist på snabbgående rekognosceringsfartyg, som förefunnes inom flottan, framlade marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 23 september 1902 förslag, enligt hvilket för år 1904 medel borde anvisas till byggande af 1 $\frac{1}{2}$ jagare, hvarigenom antalet fartyg af denna typ skulle vid utgången af samma år komma i jämnhöjd med hvad 1901 års materielkommitté föreslagit angående utvecklingen af flottans fartygsmateriel, men fann Eders Kungl. Maj:t icke lämpligt att i nådig proposition till Riksdagen upptaga detta förslag oförändradt utan äskade ett extra anslag af 1,212,000 kronor för anskaffande af *en* jagare. Detta anslag förklarade sig emellertid Riksdagen icke kunna då bevilja.

Uti sin underdåniga skrifvelse den 25 september 1903 har marinförvaltningen, då ämbetsverket ansåge, att den betänkliga brist på rekognosceringsfartyg, som förefunnes inom flottan, ovillkorligen borde afhjälpas och att tillika det af oftanämnda materielkommitté föreslagna antalet jagare icke vore för högt beräknadt utan torde vara det minsta behofvet kräfde, samt på det att det behöfliga antalet dylika fartyg måtte förefinnas inom beräknad tid, föreslagit, att i nådig proposition till 1904 års riksdag måtte göras framställning om anskaffande af två jagare, hvar och en med två utredningar artilleriammunition och full utredning af torpeder, till en beräknad kostnad af tillhoppa 2,424,000 kronor att fördelas på två år; och hemställdes därför, att till påbör-

jande och utförande intill hälften af två fartyg af nämnda typ måtto för år 1905 äskas ett extra ordinarie anslag af 1,212,000 kronor.

Beträffande det fartyg af ifrågavarande typ, som redan finnes inom svenska flottan, eller jagaren Mode har högste befälhafvaren för 1903 års kusteskader, vid hvars öfningar berörda fartyg bland andra användes, i den af honom afgifna rapport anført, att den för flottan nya fartygstyp, som representerades af nämnda jagare, samma år för första gången deltagit i eskaderöfningarna. Den hade därvid visat sig icke blott som ett för våra förhållanden mycket lämpligt snabbgående mindre rekognosceringsfartyg, utan äfven som en synnerligen farlig motståndare för torpedbåtarna. Den hade jämväl fått tillfälle att nattetid utföra torpedanfall och därvid visat sig äfven lämplig att fylla en sjögående torpedbåts uppgift, i det att den lyckats att, innan eld mot densamma öppnades, komma inom torpedhåll till pansarbåtarna. Öfningarna hade äfven genom denna fartygstyps införlifvande med vår flotta vunnit i värde och intresse, och särskildt för torpedbåtarna hade det varit af stor nytta att erhålla öfning i att uppträda mot en med fartyg af denna typ försedd motståndare. Högste befälhafvaren finge därför om denna fartygstyp uttala det omdöme, att densamma i allt väsentligt vore ägnad att väl fylla en hittills varande lucka inom sjöförsvarets materiel och att erforderligt antal fartyg af denna typ så snart ske kunde borde anskaffas.

Ifrågavarande fartygstyp, som särskildt är afsedd att jaga och förstöra torpedbåtar samt för spaningstjänst, har sålunda, efter hvad erfarenheten visat, på ett synnerligen tillfredsställande sätt motsvarat de förväntningar, man vid anskaffandet af den första jagaren ansåg sig kunna ställa på fartyg af detta slag. Under sådana förhållanden synes det mig vara af stor vikt att flera fartyg af denna typ anskaffas. Med hänsyn till andra anslagsbehof torde emellertid för närvarande anslag icke böra äskas för byggande af mer än ytterligare en jagare samt medel för år 1905 endast behöfva anvisas för betäckande af halfva kostnaden för densamma eller således 606,000 kronor.

För att Riksdagen redan vid beviljande af medel till ett nytt fartyg skall kunna få kännedom om, hvilka kostnader utöfver utgifterna för själfva anskaffandet måste blifva en följd af det nya fartygets införlifvande med svenska flottan, anbefallde Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 17 juni 1903 marinförvaltningen att, vid afgifvande af underdånigt förslag om framställning till Riksdagen om beviljande af anslag till nytt fartyg, samtidigt med kostnadsförslag för byggandet af fartyget till Eders Kungl. Maj:t ingifva en i samråd med chefen för flottans stab

uppgjord beräkning utaf den ökning af utgifterna å de ordinarie anslagen under riksstatens femte hufvudtitel utöfver redan upptagna belopp å samma anslag, som skulle uppstå, sedan fartyget blifvit färdigbyggt.

Enligt den uppgift, marinförvaltningen till åtlydnad häraf och efter samråd med chefen för flottans stab ingifvit angående berörda kostnader för en jagare, skulle för ett fartyg af detta slag å stat erfordras 4 officerare, 8 underofficerare och 55 man af sjömanskåren, hvaraf skulle förorsakas ökningsar å aflöningsanslaget med 53,154 kronor 45 öre, å beklädnadsanslaget med 6,105 kronor, å anslaget till naturaunderhåll med 13,855 kronor 40 öre, å anslaget till flottans nybyggnad och underhåll med 6,000 kronor och å öfningsanslaget med 21,038 kronor eller således sammanlagdt 100,152 kronor 85 öre årligen.

Af 1901 års sjökrigsmaterielkommittés betänkande framgår, att jämväl frågan om för flottan lämpligaste slag af *torpedbåtar* af kommittén tagits i noggrannt öfvervägande och att kommittén därvid funnit, att flottan vore i behof af två torpedbåtstyper, nämligen såväl 1:a kl. som 2:a kl. torpedbåtar med ungefär samma storlek och af ungefär samma typer, som de för flottan senast byggda fartyg af dessa slag; och har marinförvaltningen icke funnit något att erinra mot hvad kommittén sålunda förordat.

För att öka stridsvärdet och användbarheten af 1:a kl. torpedbåtar ansåg likväl kommittén, att vid nybyggnad af dylika fartyg vissa förändringar i jämförelse med senast byggda båtar af denna typ borde vidtagas, och antydde kommittén, att frågan om lämpligaste 1:a kl. torpedbåtar borde tagas under förnyad ompröfning, innan ytterligare fartyg af denna klass anskaffades.

I sin underdåniga skrifvelse den 23 september 1902 har marinförvaltningen, på sätt närmare framgår af mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 12 januari 1903, anført, att ämbetsverket med anledning af hvad sålunda förekommit företagit en närmare ompröfning af berörda fråga, och hade såsom resultat däraf framgått den åsikt, att, så snart ske kunde, en eller flera torpedbåtar af ungefär samma storlek som våra nuvarande 1:a kl. torpedbåtar borde byggas hos någon eller några framstående skeppsbyggerifirmor i utlandet, på det att de erfarenheter, som kunde vinnas angående sålunda anskaffade torpedbåtar, därefter kunde komma det inhemska torpedbåtbyggandet till godo och medverka till erhållande inom landet af en passande torpedbåtstyp. Då emellertid erfarenheterna i detta afseende icke kunde göra sig omedelbart gällande, helst sålunda anskaffade nya torpedbåtar icke kunde påräknas leveransfärdiga före midten af år 1905, förklarade sig marin-

förvaltningen icke kunna tillstyrka Eders Kungl. Maj:t att till dess undanskjuta frågan om vidare byggande af fartyg af denna för vårt försvar så viktiga typ, utan ansåg, att, oafsedt en eventuell beställning utomlands, det inhemska byggandet af 1:a kl. torpedbåtar borde tillsvidare fortgå samt omfatta en typ af ungefär samma storlek som våra senast byggda 1:a kl. torpedbåtar, men med förbättrade egenskaper i den mån sådant läte sig göra och i den riktning 1901 års kommitté angifvit. I öfverenstämmelse med denna åsikt föreslog marinförvaltningen, under uttalande af önskvärdheten af att en 1:a kl. torpedbåt kunde anskaffas från utlandet, äskande af anslag för år 1904 till byggande af tre torpedbåtar af 1:a kl. och tre torpedbåtar af 2:a kl. Hela kostnaden för anskaffandet af en 1:a kl. torpedbåt från utlandet och byggandet af två 1:a kl. och tre 2:a kl. torpedbåtar vid inhemska varf beräknades till 1,655,000 kronor.

I mitt anförande till statsrådsprotokollet den 12 januari 1903 yttrade jag med anledning häraf, att då beloppet af de medel, som för år 1904 kunde afses för nyanskaffning af krigsfartygsmateriel, icke torde medgifva anskaffande af torpedbåtar i sådan omfattning, som af marinförvaltningen föreslagits, denna anskaffning syntes lämpligen kunna begränsas till en 1:a kl. torpedbåt, byggd utom landet för en beräknad kostnad af 455,000 kronor, samt två 2:a kl. torpedbåtar, byggda inom landet, för hvilka kostnaden beräknades till sammanlagdt 400,000 kronor. Och ingingo dessa två belopp i den summa, som Eders Kungl. Maj:t af 1903 års Riksdag äskade till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel. Riksdagen beviljade emellertid endast det för anskaffning från utlandet af en 1:a kl. torpedbåt beräknade beloppet af 455,000 kronor.

I sin oftanämnda underdåniga skrifvelse den 25 september 1903 anför marinförvaltningen, att då 1903 års riksdag sålunda icke beviljat medel till några 2:a kl. torpedbåtar och af de två dylika båtar, för hvilka medel senast beviljats, den ena vore levererad och den andra väntades blifva levererad inom 1903 års utgång, i anskaffandet af denna för vårt skärgårdsförsvar så viktiga och lämpliga fartygsmateriel uppstått ett afbrott, som snarast möjligt borde upphöra. Enligt den af 1901 års sjökrigsmaterielkommitté uppgjorda nybyggnadsplanen borde den 1 januari 1906 finnas af 1:a kl. torpedbåtar 24 stycken och af 2:a kl. torpedbåtar 19 stycken, men, därest nybyggnader ej innan dess kunde åvägabringas, skulle vid nämnda tidpunkt antalet af ifrågavarande slags fartyg endast utgöra, af förstnämnda fartygsklass 19 stycken och af den sistnämnda 12 stycken, sedan en till bevakningsbåt ändrad torpedbåt

frånräknats. Då marinförvaltningen ansåge det vara af allra största vikt, att numerären af flottans torpedbåtar uppbringades så nära som möjligt i öfverensstämmelse med den uppgjorda planen, ansåge ämbetsverket, att nu borde hos Riksdagen väckas förslag, hvad 1:a kl. båtarna beträffade, om anskaffning af åtminstone två dylika, för hvilka anskaffningskostnaden lämpligen torde böra fördelas på två år. Hvad beträffade 2:a kl. torpedbåtarna, vore dessa relativt billiga och fordrade jämförelsevis kort byggnadstid, på grund hvaraf behöfligt anslag för desamma borde beviljas att utgå under ett år; och erfordrades, sedan en torpedbåt ändrats till bevakningsbåt, anslag till sju dylika båtar för att byggandet af åtminstone detta slags fartyg skulle kunna följa ofvan-nämnda plan.

För den händelse medel sålunda beviljades till anskaffning af två 1:a kl. och sju 2:a kl. torpedbåtar, skulle vid ingången af år 1906 flottan äga 21 stycken 1:a kl. och 19 stycken 2:a kl. torpedbåtar, hvilket antal dock med tre stycken 1:a kl. båtar understeg det antal, som 1901 års kommitté beräknat böra finnas vid nämnda tidpunkt.

Beträffande kostnaden för ifrågavarande fartyg med två utredningar af artilleriammunition och full utredning af torpeder, kunde densamma, hvad 2:a kl. torpedbåtarna vidkomme, beräknas till samma belopp, eller 200,000 kronor stycket, som angifvits i marinförvaltningens 1902 afgifna underdåniga framställning rörande utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1904. Hvad åter anginge 1:a kl. torpedbåtarna hade ämbetsverket enligt sin nyssberörda skrifvelse beräknat kostnaderna för desamma, byggda vid inhemska verkstäder, till 300,000 kronor stycket, men med tillämpning af de förbättringar, som torde kunna blifva att vinna af den 1:a kl. torpedbåt, beställd hos utländsk firma, hvartill Riksdagen 1903 beviljat ett anslag af 455,000 kronor, kunde kostnaden för nu ifrågavarande 1:a kl. torpedbåtar icke anslås till lägre belopp än 400,000 kronor stycket.

Med åberopande af hvad sålunda anförts och under hänvisning till hvad marinförvaltningen i sin ofvanberörda skrifvelse af den 23 september 1902 för öfrigt andragit beträffande frågan om flottans behof af torpedbåtar och lämpligaste typerna för desamma, för hvilket anförande jag närmare redogjort i mitt nämnda yttrande till statsrådsprotokollet den 12 januari 1903, har marinförvaltningen nu i underdånighet föreslagit, att Eders Kungl. Maj:t behagade af Riksdagen på extra stat för år 1905 äska dels 400,000 kronor, eller hälften af totala anskaffningskostnaden, till påbörjande af två 1:a kl. torpedbåtar med två utredningar artilleriammunition och full utredning torpeder och

dels 1,400,000 kronor till byggande af sju 2:a kl. torpedbåtar, likaledes med två utredningar artilleriammunition och full utredning torpeder, eller i ett för allt 1,800,000 kronor till byggande af torpedbåtar.

På sätt af marinförvaltningen framhållits torde ett afbrott i anskaffandet af ett för vårt land så viktigt försvarsmedel som torpedbåtar icke böra ske, utan synes byggandet af sådana fartyg allttjämt böra fortgå. Beviljande af medel för detta ändamål för år 1905 i så stor omfattning som marinförvaltningen föreslagit torde dock icke böra ifrågasättas. Med hänsyn till andra anslagsbehof synes anskaffningen böra inskränkas till två 2:a kl. torpedbåtar. Byggandet af dessa, hvilket bör ske inom landet, betingar en kostnad af tillhoppa 400,000 kronor.

Enligt de beräkningar, marinförvaltningen efter samråd med chefen för flottans stab anställt, borde en ny 2:a kl. torpedbåt medföra en ökning af flottans stampersonal med 1 löjtnant, 1 underofficer och 16 man af sjömanskåren samt en förhöjning af nedannämnda anslag med följande belopp, aflöningsanslaget 12,023 kronor 30 öre, beklädnadsanslaget 1,776 kronor, anslaget till naturaunderhåll 3,730 kronor 30 öre, anslaget till flottans nybyggnad och underhåll 2,500 kronor samt öfningsanslaget 5,652 kronor eller således tillhoppa 25,681 kronor 60 öre. Två nya 2:a kl. torpedbåtar skulle följaktligen komma att medföra en årlig ökning å berörda anslag med 51,363 kronor 20 öre.

Under titeln nyanskaffning af krigsfartygsmateriel bör sålunda, enligt min åsikt, på extra stat för år 1905 äskas:

för fortsättande af arbetet å en 1:a kl. pansarbåt	2,542,900: —
» fullbordande af arbetet å en pansarkryssare	2,713,650: —
» påbörjande af en jagare	606,000: —
» anskaffande af två 2:a kl. torpedbåtar	400,000: —
eller tillhoppa kronor 6,262,550: —»	

Mot anvisande å extra stat för år 1905 af de för fortsättandet af arbetet å en 1:a kl. pansarbåt och för fullbordandet af arbetet å en pansarkryssare samt för påbörjande af en jagare nu afsedda belopp, tillhoppa 5,862,550 kronor, har utskottet icke något att erinra.

Beträffande däremot Kungl. Maj:ts framställning i fråga om anskaffande af två 2:a kl. torpedbåtar har utskottet, vid det förhållande att den torpedbåt af 1:a kl., till hvars byggande utomlands medel af 1903 års Riksdag beviljades, blifver, enligt hvad utskottet inhämtat, färdig först i juli månad 1905 och densamma därför ej, såsom afsett

Utskottets
yttrande.

var, torde kunna tjäna såsom modell vid byggande inom landet af 1:a eller 2:a kl. torpedbåtar förrän under år 1906, ansett sig böra tillstyrka beviljande för nästkommande år af medel till allenast en torpedbåt af 2:a kl. med 200,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må till nyanskaffning af krigsmateriel bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 6,062,550 kronor.

Bestyckning af bevakningsbåtar m. m.

Anslag till
bestyckning
af bevaknings-
båtar m. m.

[12.]

13:o) Uti punkt 12 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till bestyckning af bevakningsbåtar m. m. bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 83,000 kronor.

Departementschefen har härom anfört följande:

»I underdånig skrifvelse den 29 november 1901 hemställde marinförvaltningen på anförda skäl om nådig proposition till 1902 års Riksdag därom, att på extra stat för år 1903 måtte beviljas dels till bestyckning af fem minförsvaret tillhörande ångslupar samt till ammunitionsutredning 45,000 kronor och dels till bestyckning, ammunitionsutredning, dynamomaskiner, strålkastare och öfrig bevakningsutrustning jämte ändringsarbeten för tio privata ångslupar eller bogserbåtar, afsedda att omedelbart kunna användas till bevakningsändamål, ett efter 16,600 kronor för hvarje båt beräknadt belopp af 166,000 kronor.

I mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 11 januari 1902 förklarade jag mig inse önskvärdheten af att medel kunde genom anslag för år 1903 beredas för tillgodoseende af ifrågavarande behof i den utsträckning, marinförvaltningen föreslagit, men ansåg dock, af hänsyn till andra anslagsbehof, att för år 1903 endast borde äskas medel till bestyckning och ammunitionsutredning för de fem minförsvaret tillhörande ångsluparna. Den i enlighet med denna min åsikt aflåtna nådiga propositionen till 1902 års Riksdag om beviljande af 45,000 kronor för sistnämnda ändamål blef af Riksdagen bifallen.

Sedan härefter marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 23 september 1902, enär sålunda behofvet af medel för bestyckning och bevakningsutrustning m. m. jämte ändringsarbeten för tio privata ångslupar eller bogserbåtar kvarstode, hemställt om äskande för detta ändamål af ett extra ordinarie anslag af 166,000 kronor, anförde jag i

mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 12 januari 1903, att jag ansåge det äskade beloppet böra för ifrågavarande ändamål begäras, men hemställde, med hänsyn därtill att beloppet lämpligen torde kunna fördelas på två år, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå 1903 års Riksdag att för berörda ändamål bevilja på extra stat för år 1904 ett anslag af 83,000 kronor. Den nådiga proposition, som i enlighet med denna min hemställan afläts, blef af Riksdagen bifallen.

Det återstående behovet af medel för bestyckning och bevakningsutredning m. m. jämte ändringsarbeten för berörda tio privata ångslupar eller bogserbåtar utgör således 83,000 kronor.»

Under hänvisning till hvad sålunda förekommit och i enlighet med af marinförvaltningen i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 25 september 1903 framställt förslag tillstyrkte departementschefen framställning till Riksdagen om beviljande af ifrågavarande anslag.

Utskottet, som icke haft något häremot att erinra, hemställer,

att Riksdagen må till bestyckning af bevakningsbåtar m. m. bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 83,000 kronor.

Artilleri- och torpedmateriel för stridsfartygen m. m.

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1905 bevilja

till skjutförsök och inskjutning af kanoner 30,000 kronor;
till anskaffning af kanoner i reserv 110,150 kronor;
till anskaffning af torpeder 100,000 kronor; samt
till försök med torped- och gnistsignalmateriel 10,000 kronor.

Departementschefen har härom anfört följande:

»Uti sin underdåniga skrifvelse den 24 september 1901 framhöll marinförvaltningen, att, förutom inskjutningar af nyanskaffade kanoner och de omfattande skjutförsök, som föranledes af pågående anskaffningar af ny materiel, äfven pröfningssskjutningar årligen i ganska stor utsträckning måste vidtagas för att vinna visshet om, att flottans stora och dyrbara ammunitionsförråd befunne sig i fullgodt skick, hvartill komme, att, i den mån pansar- och projektiltillverkningen gjorde framsteg, det vore nödvändigt att tid efter annan utföra skjutförsök för att utröna projektilens verkan mot pansaret; och anhöll marinförvaltningen på grund

Angående
anslag till
artilleri- och
torpedmate-
riel för strids-
fartygen m. m.
[13—16.]

häraf, att extra anslaget till *skjutförsök och inskjutning af kanoner* måtte bestämmas till 30,000 kronor.

I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts proposition beviljade 1902 års Riksdag för ändamålet ett anslag af 25,000 kronor.

Sedan marinförvaltningen härefter vid fråga om äskande af anslag för år 1904, under åberopande af att de omständigheter, som föranlett ämbetsverket att hemställa om ett anslag af 30,000 kronor för år 1903, fortfarande vore för handen, för berörda ändamål tillstyrkt förslag om beviljande af sistnämnda belopp för 1904, blef, efter nådig proposition af Eders Kungl. Maj:t, detta belopp, 30,000 kronor, af 1903 års Riksdag för ändamålet beviljad.

Nu har marinförvaltningen, då jämväl för år 1905 erfordrades lika belopp för inskjutningar af beställda kanoner äfvensom för de pröfningsskjutningar af mångahanda slag, hvilka årligen måste äga rum, förklarat sig anse, att för år 1905 borde äskas ett anslag af 30,000 kronor för skjutförsök och inskjutning af kanoner.

I sin underdåniga skrifvelse angående anslagsbehofven för år 1903 angaf marinförvaltningen kostnaden för anskaffande af erforderliga *kanoner i reserv för fartygen* enligt grunder, för hvilka jag närmare redogjort i mitt yttrande till statsrådsprotokollet för den 11 januari 1902, till 325,300 kronor. Däraf har, efter nådiga propositioner, Riksdagen beviljat för 1903 ett belopp af 105,000 kronor och för innevarande år 110,150 kronor. Marinförvaltningen har nu ansett, att återstoden borde äskas för 1905 med 110,150 kronor.

Marinförvaltningen har vidare anfört, att under stockholmseskaderns öfningar behof yppat sig af en lättare artilleripjäs, hvilken skulle kunna användas dels såsom bestyckning å eskaderns ångslupar, då dessa gjorde bevakningstjänst, och dels såsom en bevakningspjäs i land, bland annat för att försvara en tillfällig minspärrning. Varfschefen vid flottans station i Stockholm hade föreslagit anskaffning till stockholmseskaderns ångslupar af en automatisk gevärskulspruta i bårlavettage, och ansåge sig marinförvaltningen böra förorda äskande hos Riksdagen af ett extra ordinarie anslag af 44,000 kronor till anskaffande af *12 stycken automatiska gevärskulsprutor* med lämpligt lavettage att användas såsom bestyckning å stockholmseskaderns ångslupar och såsom bevakningspjäser i land.

Sedan de anslag, som af Riksdagen anvisats för åren 1900 och 1901 till *anskaffande af torpeder*, nämligen 149,500 kronor för det förstnämnda året och 91,900 kronor för det senare, enligt hvad marinförvaltningen anmält, satt ämbetsverket i tillfälle att för samtliga fartyg,

bestyckade med torpedtuber af 38 och 45 cm. kaliber, anskaffa full utredning af torpeder, samt marinförvaltningen med anledning häraf hemställt endast om ett anslag för år 1902 till anskaffning af reservtorpeder m. m. af 80,000 kronor och för år 1903 för samma ändamål af 60,000 kronor, hvilka båda anslag i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts propositioner af Riksdagen beviljats, anförde marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 23 september 1902, att den sålunda under de senare åren fortgående minskningen af ifrågavarande belopp varit delvis föranledd däraf, att marinförvaltningen afvaktat utredning angående lämpligaste torpedtyp, hufvudsakligen till anskaffande af 35 cm. torpeder och ersättande af äldre sådana. Marinförvaltningen, som ämnade använda 1903 års anslag för anskaffning af torpeder hufvudsakligen till anskaffande af 35 cm. torpeder, hade emellertid ansett nödigt, att denna anskaffning under år 1904 påskyndades, enär det visat sig, att befintliga torpeder af sagda typ, förskrifvande sig från åren 1888 och 1891, vore betydligt slitna genom flitig användning för öfningskjutning. På grund häraf förklarade sig marinförvaltningen hafva funnit det önskvärdt, att för år 1904 ett större belopp än under de närmast föregående åren kunde ställas till marinförvaltningens förfogande för anskaffande af torpeder, och hemställde fördenskull, att hos Riksdagen måtte för år 1904 äskas ett anslag af 150,000 kronor till anskaffning af torpeder.

Uti mitt i anledning häraf afgifna yttrande till statsrådsprotokollet den 12 januari 1903 förklarade jag, att ifrågavarande anslag syntes böra begränsas till 100,000 kronor, och föreslog Eders Kungl. Maj:t i enlighet härmed hos 1903 års Riksdag, att sistnämnda belopp måtte för år 1904 för ifrågavarande ändamål beviljas. Detta Eders Kungl. Maj:ts förslag blef af Riksdagen bifallet.

Nu har marinförvaltningen på grund af den inskränkning af anslaget, som sålunda under de senaste åren vidtagits, och med hänsyn till vikten däraf, att, så länge anskaffningen af torpeder skedde från utlandet, det för fartygen erforderliga antalet torpeder så vidt möjligt alltid hölles komplett, förklarat sig anse erforderligt, att för 1905 äskades ett extra ordinarie anslag af 150,000 kronor till anskaffning af torpeder.

Till *försöksskjutningar med torpeder* hafva för åren 1903 och 1904 anvisats hvartera året 8,000 kronor, och, enär dylika försök visat sig särdeles verksamt bidra till torpedvapnets utveckling, har marinförvaltningen ansett samma anslag böra äskas äfven för år 1905.

Marinförvaltningen har vidare uti sin oftanämnda skrifvelse den 25 september 1903 anført, att sedan under åren 1902 och 1903 ma-

teriel för *gnistsignaler*ing blifvit anskaffad för såväl flottans större stridsfartyg som för vissa signalstationer i land och då jämväl denna materiel för sin vidare utveckling vore beroende af ständigt fortgående försök och förbättringar, för hvilket ändamål medel hittills icke funnits anvisade, anslag torde böra äskas äfven för sådana försök, däri inbegripen anskaffning af för försöken erforderlig materiel. Detta anslag syntes för år 1905 icke böra bestämmas lägre än till 4,000 kronor. Men då gnistsignalmaterielen vid flottan omhänderhades af samma personal, som omhänderhade torpedmaterielen, och de ifrågasatta anslagen till försök med dessa slag af materiel vore jämförelsevis små, syntes de utan olägenhet kunna sammanföras till ett anslag å sammanlagdt 12,000 kronor.

De skäl, som af marinförvaltningen anförts i fråga om anslag till skjutförsök och inskjutning af kanoner samt till anskaffning af kanoner i reserv, synas mig böra föranleda till aflåtande af nådig proposition till Riksdagen om beviljande för berörda ändamål af de belopp, som i dessa afseenden af marinförvaltningen föreslagits. Hvad däremot beträffar förslaget om anskaffande af tolf stycken automatiska gevärskulsprutor, synes behovet af dessa icke vara af den art, att icke deras anskaffande kan till ett följande år uppskjutas, likasom anslaget till anskaffande af torpeder torde, i likhet med hvad som ägde rum för 1904, jämväl för 1905 kunna begränsas till 100,000 kronor. Hvad slutligen beträffar hemställan om anslag för anställande af försök med torped- och gnistsignalmateriel torde väl för försöken med torpedmaterielen samma belopp, som beviljats för 1903 och för 1904, eller 8,000 kronor, vara erforderligt, men synes däremot för försöken med gnistsignalmaterielen ett belopp af 2,000 kronor böra vara för behovet tillräckligt.»

I anslutning till Kungl. Maj:ts förslag, mot hvilket utskottet ej funnit anledning till erinran, hemställer utskottet,

- att Riksdagen må på extra stat för år 1905 bevilja
- a) till skjutförsök och inskjutning af kanoner 30,000 kronor;
- b) till anskaffning af kanoner i reserv 110,150 kronor;
- c) till anskaffning af torpeder 100,000 kronor; samt
- d) till försök med torped- och gnistsignalmateriel 10,000 kronor.

Mobiliseringskaj å varfvet i Karlskrona.

15:o) Uti punkt 17 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till fortsättande af mobiliseringskajen å flottans varf i Karlskrona bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 187,000 kronor.

Angående anslaget till fortsättande af mobiliseringskaj å varfvet i Karlskrona.

Departementschefen har härom anförut följande:

[17.]

»I anförande till statsrådsprotokollet den 11 januari 1902, bilagdt samma års statsverksproposition, har jag redogjort för ett uppgjort förslag till en mobiliseringskaj å varfvet i Karlskrona. Enligt detta förslag skulle kajbyggnadsarbetet kunna utföras i fyra delar, så att af den beräknade kostnaden för hela kajanläggningen, 761,170 kronor, skulle belöpa å

delen n:o 1		kronor	191,170
» » 2		»	184,000
» » 3		»	187,000
» » 4		»	199,000
summa kronor			761,170.

I enlighet härmed har på Eders Kungl. Maj:ts förslag af Riksdagen anvisats för år 1903 kostnaden för 1:a delen med 191,170 kronor och för år 1904 kostnaden för 2:a delen med 184,000 kronor.»

För fullföljande af ifrågavarande arbete och i enlighet med marinförvaltningens i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 25 september 1903 framställda förslag, har departementschefen tillstyrkt, att förevarande anslagsbegäran måtte göras hos Riksdagen.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må till fortsättande af mobiliseringskajen å flottans varf i Karlskrona bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 187,000 kronor.

Anordnande af nya arrestlokaler för skeppsgossekåren i Karlskrona m. m.

Angående
anslag till
anordnande af
nya arrestloka-
ler för skepps-
gossekasernen
i Karlskrona
m. m.

[18.]

16:o) Uti punkt 18 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till anordnande af nya arrestlokaler och ångkokinrättning för skeppsgossekasernen i Karlskrona m. m. bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 37,300 kronor.

Departementschefen har härom anfört följande:

»I sin berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1901 hafva Riksdagens år 1902 församlade revisorer anmält, att de beträffande den i Karlskrona förlagda skeppsgossekåren funnit en del förhållanden ägnade att ådraga sig särskild uppmärksamhet. Så hade, enligt den vid kåren förda straffjournalen, ett stort antal skeppsgossar blifvit bestraffade för olika förseelser och brott, särskildt rymning och stöld. Vidare hade af befälet uppgifvits, att exempel därpå att förtryck af de äldre skeppsgossarna utöfvades mot de yngre icke saknades samt att erfarenheten gifvit vid handen, att genom det dåliga inflytandet af de sämre elementen inom kåren skapats en mindre god anda inom densamma. Utan att ingå i närmare undersökning om, i hvad mån orsakerna till dessa missförhållanden kunde vara att söka i det uppfostrings-system, som gjort sig gällande vid denna militära utbildningsanstalt, ansåge sig dock revisorerna böra påpeka vissa anordningar inom densamma, hvilka kunde betecknas såsom bidragande till berörda missförhållanden. Sålunda inrymdes i hvart och ett af skeppsgossekasernens 10 logement omkring 40 skeppsgossar, hvilket antal ur både trefnads- och ordningssynpunkt måste anses vara alldeles för stort. Såsom en annan brist inom kasernen borde äfven nämnas, att anordningarna för beredande åt gossarna af nyttig förströelse vore otillräckliga, hvilken brist med fästadt afseende vid deras ungdom vore af afsevärd betydelse. Vidare vore de till skeppsgossekårens kasernbyggnad hörande arrestlokalerna synnerligen dåliga och oändamålsenliga, hvartill komme det bristande utrymmet inom desamma. Det syntes revisorerna icke vara något tvifvel därom, att lokaler, som företedde sådana brister i hygieniskt afseende som de ifrågavarande, måste anses vara icke blott af hälsofarlig beskaffenhet utan äfven ägnade att motverka det med bestraffningen afsedda ändamålet. Revisorerna framhöllo på grund af hvad sålunda förekommit vikten däraf, att genomgripande

åtgärder snarast möjligt vidtoges för att afhjälpa de vid skeppsgossekåren i Karlskrona rådande missförhållandena.

Sedan med anledning af berörda erinringar marinförvaltningen med underdånigt utlåtande den 13 januari 1903 öfverlämnat ett af stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona afgifvet yttrande jämte ett därvid fogadt, af chefen för skeppsgossekåren afgifvet memorial i ämnet, har Riksdagen uti skrifvelse den 16 maj 1903 meddelat, att Riksdagen delade revisorernas uppfattning, att genomgripande åtgärder borde vidtagas för att afhjälpa de vid skeppsgossekåren i Karlskrona rådande missförhållanden, hvarför Riksdagen ansåge sig böra fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på denna angelägenhet. Och anhöll Riksdagen därför, att Eders Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder borde vidtagas, på det att de utaf revisorerna omförmälda missförhållanden vid ifrågavarande skeppsgossekår måtte varda på ett tillfyllestgörande sätt afhjulpna.

Marinförvaltningen, som i anledning häraf anbefallts att efter vederbörandes hörande inkomma med underdånigt utlåtande uti förevarande fråga, har den 20 november 1903 ingifvit dylikt utlåtande, därvid fogats ett af stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona afgifvet yttrande i ärendet.

Stationsbefälhafvaren har med sitt yttrande öfverlämnat ett utlåtande af chefen för skeppsgossekåren. Denne anför därvid, att hvad revisorerna anmärkt angående skeppsgossarnas sedliga förhållanden borde utgöra ett synnerligen talande skäl för att bestraffningarna borde så lämpas, att de i någon mån afskräckte från ett förnyande af förseelsen. I sådant afseende åberopades en redan förut gjord framställning, att gossar under 18 år skulle få med tjänlig aga tillrättavisas.

Hvad beträffade anordningarna inom kasernen så kunde, enligt chefens för skeppsgossekåren åsikt, 40 gossar mycket väl inrymmas i hvarje logement. Detta bestyrktes ytterligare af förste läkaren vid stationen, som tillkännagifvit, att från sanitär synpunkt hinder icke mötte för så stor beläggning, som nu i skeppsgossekasernen ägde rum.

Däremot kvarstode revisorernas anmärkning, att logementen ej längre borde få vara så illa underhållna, som nu vore fallet. Och anhölle chefen för skeppsgossekåren därför om medel för vidtagande af reparation af skeppsgossekasernen.

Redan i förut afgifna skrivelser hade han påvisat, att vissa af kasernens inrättningar vore otillräckliga, sedan kåren numera blifvit ökad, och att vissa byggnader vore bristfälliga, samt anhållit om nya byggnaders uppförande. Dessa byggnadsförslag omfattade ny tvättin-

rättning, nya arrestlokalers inredande på den plats, hvarest tvättinrättningen förut varit, inredning af ångkokinrättning, som borde blifva en följd af att tillgång på ånga komme att finnas genom den nya tvättinrättningens byggande, nytt afträde samt kaserngårdens omgifvande på dess öppna sidor med ett helt plank i stället för det nuvarande öppna spjälstaketet.

Hvad beträffade anmärkningen att anordningarna för nyttig förströelse vore otillräckliga, hade af chefen för skeppsgossekåren redan förut framhållits, att med uppförande af nytt exercishus det blefve lättare att kunna anordna förströelse för gossarna. Redan nu hade under det gångna året mycket gjorts i sådant afseende.

Stationsbefälhafvaren i Karlskrona har uti sitt afgifna utlåtande i hufvudsak åberopat hvad af chefen för skeppsgossekåren sålunda anförts.

I sitt utlåtande anför marinförvaltningen, att hvad revisorerna anført i fråga om vid skeppsgossekåren begångna förseelser och brott samt visadt förtryck af äldre skeppsgossar mot yngre med mera dylikt afsåge, enligt ämbetsverkets tanke, förhållanden, som hänförde sig hufvudsakligen till de pedagogiska och disciplinära uppgifterna med afseende å kåren, hvadan underdånigt yttrande i den delen af ärendet icke torde från marinförvaltningen förväntas.

I fråga om utrymmet i de olika logementen ville marinförvaltningen erinra, att förut i ärendet blifvit upplyst, att kubikinnehållet i hvart och ett af logementen utgjorde 600 kubikmeter, och torde, då ett logement med 40 mans beläggning sålunda lämnade en luftkub af 15 kubikmeter för hvar man och ventileringen vore fullt tillfredsställande, intet vara att med fog anmärka beträffande skeppsgossarnas inrymmande i logementen på sätt, som skett. För öfrigt hade genom korvetten Norrköpings numera verkställda inredning till kasernfartyg för skeppsgossar ett väsentligt ökad utrymme vunnits för denna personals inlogering.

Att kasernens logement vore i stort behof af reparation hade emellertid af myndigheterna vitsordats, och hade af ämbetsverket vidtagits åtgärder för utförande af nödig reparation af såväl logementen som de öfriga lokaler inom kasernen, som däraf vore i behof.

Rörande erinran, att anordningarna för nyttig förströelse vore otillräckliga, finge ämbetsverket meddela, att arbetena å det för skeppsgossekåren afsedda exercishuset nu nalkades sin fullbordan och att, sedan desamma blifvit afslutade, lämpliga anordningar för gossarnas sysselsättning på lediga stunder eller förströelse låte sig lättare verkställas. Dessutom hade marinförvaltningen under utredning frågan om att låta förse kaserngården med en effektivare belysning, hvilket skulle

under den mörkare årstiden mera än hittills möjliggöra gårdens användande för anordnande af lekar och idrottsöfningar.

Hvad sist vidkomme de för skeppsgossarna afsedda arrestlokalerna, så hade frågan om anordnande af nya dylika lokaler blifvit, på sätt af kårchefens ofvanberörda yttrande framginge, satt i samband med frågan om utförande af de öfriga af honom angifna arbetena och anordningarna; och erinrade marinförvaltningen rörande denna del af ärendet, att ämbetsverket i sin underdåniga skrifvelse samma dag med förslag till stater och arbetsplan för år 1904 dels öfverlämnat två beträffande de nu ifrågavarande nybyggnads- och andra arbeten för skeppsgossekasern-etablissemnet af vederbörande varfschef upprättade alternativa kostnadsförslag, slutande alternativ I å 118,868 kronor och alternativ II å 39,800 kronor, för hvilka arbetens utförande medel likväl icke kunde afsättas af anslaget till flottans nybyggnad och underhåll utan måste äskas hos Riksdagen, hvarom ämbetsverket ansåge sig böra göra särskild underdånig framställning, dels ock, under anförande att ämbetsverket icke funne den i båda alternativen upptagna förändringen af spjälstaketet till ett tätt plank vara lämplig, i öfrigt ansett sig böra förorda alternativ I, men hemställt, att endast kostnaden för uppförande af nytt afträde måtte få utgå af det belopp från anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, om hvars afsättande till marinförvaltningens disposition ämbetsverket i samma skrifvelse gjort framställning och af hvilket marinförvaltningen jämväl afsett, att kostnaden för ofvan öfvermåta reparation skulle bestridas i den mån samma kostnad icke kunde gäldas af medel, som stode till varfschefens förfogande. Beträffande öfriga vid skeppsgossekasernen erforderliga arbeten, för hvilkas utförande ämbetsverket, enligt hvad förut vore sagdt, ansåge medel böra äskas hos Riksdagen, hade det emellertid under ärendets vidare handläggning visat sig nödvändigt, att ämbetsverket låte verkställa ytterligare undersökningar på platsen i syfte att utröna, huruvida icke sådana anordningar kunde vidtagas, att de nödvändiga nybyggnaderna och ändringsarbetena för skeppsgossekåren kunde åstadkommas för en lägre kostnad än den i alternativet I beräknade, men ändock utföras på ett fullt tillfredsställande sätt. Ämbetsverket ämnade därför, sedan berörda undersökningar verkstälts, afgifva det förslag, som däraf kunde förmedlas.

På grund af hvad sålunda anförts samt med hänsyn till redan vidtagna eller tillämnade åtgärder ansåge marinförvaltningen de af Riksdagens revisorer anmärkta missförhållandena vid skeppsgossekåren blifva på tillfyllestgörande sätt afhjelpna.

De två alternativ, hvarom sålunda förmåles i marinförvaltningens skrifvelse, innefattade förslag till följande arbeten, nämligen enligt alternativ I dels uppförande af byggnad, inrymmande tvättinrättning, försedd med torkrum och torkvind, hvaraf den nuvarande tvättinrättningen är i saknad, kasernvakt samt bostad för tvätterskan jämte inrymmande af arrester uti kokhusbyggnaden, dels uppförande af nytt afträdeshus, dels förändring af ett spjälstaket till tätt plank, dels ock nuvarande kokinrättningens utbytande mot ångkokinrättning samt enligt alternativ II dels tillbyggnad af kok- och tvätthuset, dels uppförande af byggnad, inrymmande kasernvakt och arrestlokaler, samt nytt afträdeshus, dels ock förändring af spjälstaketet.

Det förra alternativet skulle, såsom nämnts, medföra en kostnad af 118,868 kronor och det senare af 39,800 kronor samt, därest man frånser från den del af förslagen, som innefattar uppförande af afträdeshus och förändring af spjälstaket, hvarom nu ej vidare är fråga, det förra 96,700 kronor och det senare 28,300 kronor.

Uti nytt utlåtande af den 15 december 1903 har marinförvaltningen förmält, att sedan för de omnämnda undersökningarnas verkställande cheferna för ämbetsverkets intendent- och ingenjörafdelning besökt Karlskrona, hos marinförvaltningen blifvit ifrågasatt, huruvida icke, därest nya arrestlokaler inreddes i lokalen för skeppsgossarnas nuvarande tvättinrättning, dessas linne- och ylletvätt kunde verkställas i sjömanskårens tvättinrättning. Härigenom skulle åtminstone för närvarande kunna undvikas den ej obetydliga kostnaden för byggande af särskild tvättinrättning för skeppsgossekåren. För utredande af denna fråga hade stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona anmodats att inkomma med upplysning, huruvida hinder ansåges möta i berörda hänseende, samt med kostnadsförslag ej mindre beträffande arrestlokalernas inredande och sjömanskårens tvättinrättnings förseende med fullt tidsenlig tvättredskap än äfven beträffande såväl väckt förslag att i skeppsgosseetablissemmentets kokhus anbringa ångkokinrättning och värmeledning samt att för sådant ändamål vid östra sidan af trapphuset till nämnda byggnad låta uppföra en byggnad för anbringande af ångpanna till ångkokinrättningen och värmeledningen samt badrummet, som äfven förslaget att anordna effektivare belysning af skeppsgossekaserngården.

I anledning häraf hade stationsbefälhafvaren inkommit med yttranden från vederbörande myndigheter jämte ritning, innefattande förslag till inredning af arrestlokaler, installering af ångkokinrättning och värme-

ledning i kokhuset jämte tillbyggnad af ångpannehus äfvensom kostnadsförslag å samtliga här ofvan angifna anordningar m. m.

Det ingifna kostnadsförslaget upptager:

för inredning af nya arrestlokaler i skeppsgossarnas nuvarande tvättinrättning	4,300
» gammal ångpanna jämte byggnad för densamma	4,400
» installering af ångkokinrättning och värmeledning	11,400
» effektivare belysning af skeppsgossekaserngården	1,200
» sjömanskårens tvättinrättnings förseende med fullt tidsenlig tvättredskap	16,000
eller summa kronor	37,300.

De i frågan afgifna yttrandena jämte ritning hafva blifvit marinförvaltningens utlåtande bifogade. Häraf framgår, att chefen för skeppsgossekåren afstyrkt förslaget att förändra sjömanskårens tvättinrättning så, att där äfven kunde ombesörjas skeppsgossarnas linne- och ylletvätt. Äfven om detta vore möjligt, vore det otvifvelaktigt, att den senare skulle komma att fullgöras i andra hand, d. v. s. först sedan sjömanskårens tvätt blifvit färdig. Äfven för ombestyrandet af lagning, i sammanhang med tvättningen, af skeppsgossarnas kläder skulle det ifrågasätta förfarandet möta svårigheter.

Jämväl kasernbefälhafvaren i sjömanskårens kaserner har funnit svårigheter möta för genomförande af marinförvaltningens förslag och uppgifvit, att med den personal, som i allmänhet funnes å stationen, sjömanskårens tvättinrättning toges fullt i anspråk för sistnämnda kårs behof. För genomförandet af marinförvaltningens förslag erfordrades, bland annat, i sistnämnda tvättinrättning ytterligare ett torkrum och en mangel, hvarjämte förrådsrum för förvaring af såväl tvättade som otvättade persedlar saknades.

Under återopande af hvad utaf kasernbefälhafvaren sålunda ansetts erforderligt har stationsbefälhafvaren anført, att hinder för att låta skeppsgossarnas ylle- och linnetvätt verkställas i sjömanskårens tvättinrättning endast i det fall icke syntes möta, att sjömanskårens tvättlokal försåges med så tidsenlig tvättredskap, att tvätten för såväl sjömans- som skeppsgossekårerne där kunde ombesörjas och att ofvanberörda fordringar å torkrum, förrådsrum och mangel blefve tillgodosedda.

I sitt utlåtande anför marinförvaltningen vidare, att då af stationsbefälhafvarens yttrande framginge, att hinder icke mötte för att skeppsgossarnas tvätt utfördes vid sjömanskårens tvättinrättning, därest densamma försåges med fullt tidsenlig tvättredskap, samt då tvätt, som ej

i behörig tid kunde medhinnas å nämnda tvättinrättning, utan svårighet torde kunna verkställas å privata dylika inrättningar, ämbetsverket, i betraktande särskildt däraf att fråga föreläge om anordnande af tvättinrättning jämväl för varfvets i Karlskrona räkning och att ärendet angående anordningar för ombesörjande af all manskapstvätt vid flottans station i Karlskrona borde på en gång i hela dess omfattning afgöras, ansett lämpligaste utvägen vara, att den nuvarande tvättinrättningen vid skeppsgosseetablissemnet slopades och att i den för detta ändamål nu använda lokalen bereddes plats och inredning för de nya, oundgängligen erforderliga arrestlokalerna.

Vid de i sådant afseende uppgjorda förslag och kostnadsberäkningar hade marinförvaltningen intet att erinra; och då af femte hufvudtitelns ordinarie anslag icke kunde för de erforderliga arbetena och anordningarna vid skeppsgosseetablissemnet afses större belopp än det, som enligt ämbetsverkets underdåniga skrifvelse den 20 november 1903 beräknats skola dels för reparation af skeppsgossekasernen, dels till uppbyggande af nytt afträdeshus utgå af anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, hemställdes, att Eders Kungl. Maj:t täcktes af Riksdagen äska ett extra ordinarie anslag af 37,300 kronor för anordnande af nya arrestlokaler och ångkokinrättning m. m. för skeppsgossekåren.

Till en början ber jag att beträffande den af chefen för skeppsgossekåren omförmälda, af honom redan förut gjorda framställningen om införande af den bestämmelse i strafflagen för krigsmakten, att åga skulle kunna tilldelas skeppsgosse under 18 år, få nämna, att berörda framställning blifvit öfverlämnad till den af Eders Kungl. Maj:t tillsatta kommitté för revision af strafflagen för krigsmakten m. m., och torde därför denna kommittés yttrande böra afvaktas, innan beslut fattas, om eller i hvad mån någon vidare åtgärd bör i anledning af berörda framställning vidtagas.

Hvad beträffar de föreslagna anordningarna i skeppsgossekasernen har Eders Kungl. Maj:t redan genom beslut den 11 december 1903 bifallit marinförvaltningens hemställan om anvisande af medel från anslaget till flottans nybyggnad och underhåll afsedda till såväl reparation af skeppsgossekasernen som till uppbyggande af nytt afträdeshus för skeppsgossarna.

I fråga om de båda af marinförvaltningen omförmälda alternativa förslagen till ordnande af arrest- och tvättningslokalerna m. m. vid skeppsgossekasernen, vid hvilka förslags bedömande afseende numera icke behöfver fästas vid den del af desamma, som innehåller framställ-

ning om uppbyggande af nytt afträdeshus för skeppsgossarna, då, på sätt nyss nämnts, medel för detta ändamål redan blifvit anvisade, är att märka, att det i alternativ II upptagna kostnadsbelopp visserligen betydligt understiger motsvarande belopp i alternativ I enligt sistnämnda förslags ursprungliga lydelse, men att å andra sidan förstberörda förslag hvarken innefattar någon ångkokinrättning eller någon värmeledning i kokhuset. Med hänsyn till den stora prisskillnaden torde dock kunnat ifrågasättas, huruvida icke det oaktadt alternativ II bort föredragas, därest icke såväl sistnämnda alternativ som alternativ I i dess ursprungliga form medfört den olägenheten, att en byggnad blefve uppförd vid skeppsgossekasernens ena gafvel och såmedelst omöjliggjorde kasernens utvidgning åt den sidan. Då en dylik utvidgning framdeles torde kunna komma att ifrågasättas, synes uppförande af en byggnad på berörda plats icke böra ske.

Under sådana förhållanden synes marinförvaltningen hafva funnit en lycklig lösning af den föreliggande frågan genom förslaget att inreda nya arrestlokaler i den nuvarande tvättinrättningen och låta frågan om ny tvättinrättning för skeppsgossarna tills vidare anstå samt under tiden ombestyrta tvättning af dessas kläder i sjömanskärens tvättinrättning. Detta förslag torde vara desto lämpligare, som fråga väckts om uppförande af ny tvättinrättning för varfvet i Karlskrona och det icke synes vara med god hushållning öfverensstämmande, att varfvet och hvarje kasern i Karlskrona har egen tvättinrättning med särskild personal. Genom antagande af marinförvaltningens förslag erhållas således nya arrestlokaler för skeppsgossarna samt ångkokinrättning och värmeledning i det till deras kasern hörande kokhuset, hvarjämte sjömanskärens tvättinrättning erhåller fullt tidsenlig och för ändamålet tillräcklig tvättredskap. Med hänsyn till dessa fördelar anser jag mig böra förorda marinförvaltningens förslag.»

Under meddelande af att, enligt hvad utskottet inhämtat, uti sjömanskärens tvättinrättnings förseende med fullt tidsenlig tvättredskap, hvarför kostnaden skulle uppgå till 16,000 kronor, afses ingå anskaffande af motor och tvättmaskiner, som för det närvarande saknas, äfvensom af mangel, tvättkar och torkcentrifuger, får utskottet, som ej funnit anledning till erinran emot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställa,

att Riksdagen må till anordnande af nya arrestlokaler och ångkokinrättning för skeppsgossekasernen i Karlskrona m. m. bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 37,300 kronor.

Utskottets
yttrande.

Kustsignalväsendet.

Angående
anslag till
kustsignalvä-
sendet.

[19.]

17:o) Under tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit, hemställer utskottet,

att Riksdagen må af det utaf 1902 års Riksdag beviljade anslag för kustsignalväsendet å 300,000 kronor anvisa på extra stat för år 1905 återstående 100,000 kronor.

Uppvärmning och belysning af beklädnadsförrådshuset
å Stumholmen i Karlskrona.

Angående
anslag till
uppvärmning
och belysning
af beklädnads-
förrådshuset
å Stumholmen
i Karlskrona.

[20.]

18:o) Under punkt 20 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för anordnande af uppvärmning och belysning af beväringens beklädnadsförrådshus å Stumholmen i Karlskrona bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 34,500 kronor.

Departementschefen har härom anfört följande:

»Uti skrifvelse till stationsbefälhafvaren i Karlskrona den 31 juli 1902 fäste dåvarande beväringssbefälhafvaren därstädes uppmärksamheten å nödvändigheten att, då från och med år 1903 största delen af till flottan inskrifna värnpliktiga komme att inrycka vintertid eller i januari månad i stället för såsom förut under den varmare årstiden, beväringens beklädnadsförrådshus å Stumholmen på ett eller annat sätt blefve försedt med värmeledning eller kaminer samt med gas eller elektrisk ledning för belysningsändamål. Stationsbefälhafvaren öfverlämnade skrifvelsen till varfschefen vid stationen med anmodan till denne att låta träffa anstalter för åstadkommande af erforderlig uppvärmning och belysning af ifrågavarande byggnad under påpekande af, att beträffande belysningen endast provisoriska anordningar borde ifrågakomma i afvakten på afgörandet af frågan om införande af elektrisk belysning vid stationens samtliga etablissement. Sedan ärendet härefter blifvit af varfschefen remitteradt till chefen för ingenjördepartementet vid stationen, anförde denne uti afgifvet utlåtande, att uppvärmning af förrådet medelst centralvärmeapparat och värmeelement skulle tillsammans med anbringandet af erforderlig underpanel under yttertaket och nödiga innanfön-

ster draga en anläggningskostnad af omkring 22,200 kronor. Uppvärmning af förrådshuset medelst så kallade Gurneyska ugnar skulle, tillsammans med uppmurandet af erforderligt antal rökstockar och med anbringandet af underpanel under yttertaket och nödiga innanfönster, medföra en anläggningskostnad af 10,500 kronor. Den stora skillnaden i anläggningskostnaden, uppgående således till 11,700 kronor, jämte det förhållande att en temperatur af cirka 10 à 15 grader vore mer än nog och endast tidtals behöflig, syntes tydligen angifva, att uppvärmningsmetoden med Gurneyska ugnar vore att föredraga. Hvad därefter beträffade förrådets belysning, så, när denna vore afsedd att vara provisorisk och då belysningsanläggning för vanlig lysgas skulle kosta cirka 5,500 kronor samt belysning med 45 stycken skottlampor och fotogen skulle medföra en anskaffningskostnad af cirka 800 kronor, under det att acetylengasverk ej vore att för ändamålet förorda, föresloges, att förrådet i fråga måtte belysas med så kallade skottlampor, gjorda för fotogenbränning. Hela den utgift, som skulle erfordras för beklädnadsförrådets förseende med nödig värme- och lysanordning, skulle sålunda kunna inskränkas till cirka 11,300 kronor.

Öfver detta förslag hördes ofvanbemälte beväringssbefälhafvare. Denne anförde härvid, att det af chefen för ingenjördepartementet förordade förslaget att uppvärma förrådshuset med Gurneyska ugnar syntes honom högst olämpligt från alla synpunkter sedt med undantag af anläggningskostnadens. Man måste taga i betraktande de stora olägenheter, som vore förenade med berörda förslag. Först och främst skulle genom anbringande af kaminer i förrådshusets båda våningar och å vinden till ett antal af tio stycken betydlig eldfara uppstå, och det dyrbara förrådet, värdt omkring 500,000 kronor, skulle således utsättas för en större risk än eljest skulle blifva fallet. Vidare skulle säkerligen i längden det föreslagna uppvärmningssättet blifva dyrbarare genom större kolåtgång och större arbetskraft i och för skötseln, hvartill komme, att beklädnaden gifvetvis skulle komma att taga skada af koldamm och rök, att uppvärmningen skulle blifva ringare, att en del utrymme i det redan trånga förrådet skulle upptagas af rökstockar till de respektive kaminerna samt att det skulle blifva svårare att öfvervaka förrådet, därigenom att flera personer måste hafva tillträde till detsamma än vid centraluppvärmning, då endast en man vore behöflig. På grund häraf tillstyrkte beväringssbefälhafvaren anbringande af centralvärmeapparat och värmeelement, men ansåg beträffande belysningen, i likhet med chefen för ingenjördepartementet, att 45 stycken skottlampor för fotogenbränning vore tillräckliga för närvarande under afvak-

tan på afgörandet af frågan om införandet af elektrisk belysning vid stationens samtliga etablissement.

Stationsbefälhafvaren förklarade i afgifvet utlåtande, att då bevärmanskapets inryckning till tjänstgöring å stationen hädanefter komme att äga rum under den kalla årstiden, därvid omklädnad måste i förrådshuset företagas, han i likhet med bevärmansbefälhafvaren, ansåge uppvärmning af berörda byggnad vara en oafvislig nödvändighet. Och på de af denne anförda skäl ansåge jämväl stationsbefälhafvaren anbringande af centralvärmeapparat och värmeelement vara, oafsedt den dyrare anläggningskostnaden, att föredraga.

Uti ämbetsskrivelse den 3 april 1903 anförde härafter marinförvaltningen, med öfverlämnande af handlingarna i ärendet, att ämbetsverket från stationsmyndigheterna inhämtat, att det föreslagna anordnandet af centraluppvärmning i förrådshuset ansåges icke inverka menligt på den därstädes förvarade proviant; och enär uppvärmning medelst vanliga kaminer eller ugnar icke borde få förekomma inom det dyrbara förrådet, hvaremot anbringandet af centralvärmeapparat och värmeelement syntes vara att förorda, hemställde marinförvaltningen, att till anordnande af uppvärmning medelst centralvärmeapparat af ifrågavarande förrådshus och till anbringande därstädes af 45 skottlampor för fotogenbränning måtte anvisas tillhoppa 23,000 kronor.

Då jag emellertid med hänsyn till det synnerligen dyrbara förråd, som förvaras uti ifrågavarande byggnad, och nödvändigheten af att i möjligaste måtto undvika hvarje eldfara för detsamma ansåg icke allenast, i likhet med marinförvaltningen, att uppvärmningen af byggnaden borde ske förmedelst centralvärmeapparat, utan äfven, att belysningen i byggnaden icke borde få ske genom fotogenlampor eller andra med eldfara förenade belysningsanordningar, anmodade jag marinförvaltningen att inkomma med förslag till införande af elektrisk belysning uti ifrågavarande förrådshus. Chefen för ingenjördepartementet vid stationen i Karlskrona, hvilkens yttrande i anledning häraf infordrades, uppgjorde härafter ett förslag i berörda afseende, enligt hvilket kostnaden för den ifrågasatta elektriska belysningen skulle uppgå till 11,000 kronor, och anhöll härupå marinförvaltningen uti aflåten ämbetsskrivelse, att förutom till anordnande af uppvärmning medelst centralvärmeapparat, hvilket, på sätt förut omförmålt, skulle kosta 22,200 kronor, måtte till anbringande i förrådshuset, i stället för den af ämbetsverket förut föreslagna anordningen för fotogenbelysning, af elektrisk belysning anvisas ett belopp af 11,000 kronor.

Ofvanberörda förslag till uppvärmning af ifrågavarande förrådshus

innehöll, bland annat, att erforderligt ångpannerum skulle anordnas i en del af byggnadens bottenvåning, i hvilken inrymmes stationens förråd af salt kött, salt fläsk och dylikt. Emot detta förslag har emellertid förvaltningsdirektionen vid stationen anmärkt, att inrättandet af eldstad och ångpanna i lakegodsmagasinet skulle medföra ett högst betänkligt intrång i samma magasin. Direktionen höll i stället före, att lämpligt rum för eldstad och ångpanna mycket väl kunde uppföras utanför magasinet, i hvilket fall, därest billigare byggnadsmateriel än tegel, exempelvis korrugerad järnplåt, i vidsträckt mån komme till användning, en ganska afsevärd minskning i kostnaden skulle kunna påräknas. Chefen för ingenjördepartementet förklarade uti ett i anledning af berörda yttrande afgifvet utlåtande, att kostnaden för anordnandet af centraluppvärmning skulle, om ångpannerummet byggdes af tegel och förlades utanför lakegodsmagasinet, uppgå till omkring 23,500 kronor. Uppfördes ångpannerummet af korrugerad plåt på läkt, minskades kostnaden med omkring 2,000 kronor. Stationsbefälhafvaren anförde med anledning häraf, att det syntes honom icke kunna förnekas, att förslaget att förlägga ångpannerummet utanför lakegodsmagasinet vore att föredraga framför det förut afgifna förslaget, samt hemställde, att, då ångpannerummet torde böra uppföras af tegel och icke af korrugerad plåt, ett belopp af 23,500 kronor måtte för ifrågavarande ändamål ställas till hans förfogande.

I anledning af hvad sålunda förekommit har marinförvaltningen afgifvit nytt yttrande i ämnet och därvid anført, att det syntes ämbetsverket vara i alla afseenden fördelaktigare, att ångpannan för värmeledningen förlades utanför förrådshuset i särskild, af tegel uppförd byggnad. Då emellertid kostnaden uppginge för uppvärmningsanordningarna till ej mindre än 23,500 kronor och för belysningen till 11,000 kronor samt förvaltningen icke disponerade medel, som kunde afses för ifrågavarande arbeten, hemställdes, att Eders Kungl. Maj:t ville i nådig proposition till Riksdagen föreslå, att ifrågavarande kostnad, uppgående till sammanlagdt 34,500 kronor, måtte få bestridas af medel från anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför.

På sätt i ärendet blifvit framhållet, synes den omständigheten att flottans beväring numera inrycker under den kalla årstiden nödvändigt betinga, att den byggnad, där beväringens beklädnad förvaras och till beväringen utlämnas, kan uppvärmas. Det är uppenbart, att de värnpliktigas hälsa i hög grad äfventyras, om så icke kan ske. För att undvika en dylik fara måste under 1903 och 1904 beklädnaden en tid

före användandet uttagas ur förrådet och särskildt uppvärmas. Detta medför emellertid flera olägenheter, som göra att ett dylikt förfarings-sätt endast kan provisoriskt användas. Härtill kommer att ifråga-varande beklädnadsförråd måste vara färdigt för användning vid mobilisering under hvilken årstid som helst äfvensom att i förrådshuset måste under hela hösten förrättas åtskilligt arbete för att efter före-gående användning försätta beklädnaden ånyo i skick att kunna utlämnas, hvadan jämväl af denna anledning förrådshuset bör kunna uppvärmas. Nödvändigheten af att kunna utlämna beklädnad från förrådet äfven under de tider af dygnet, då det icke är dager, samt att då äfven kunna förrätta ofvanberörda arbete betingar införandet jämväl af be-lysning i förrådshuset. För lämpligheten af att vidtaga sistberörda åtgärd talar jämväl den omständigheten, att uti ifrågavarande förrådshus härjämte inrymmes en stor del af Karlskrona stations proviantförråd och är det naturligen äfven af den anledningen lämpligt att belysning införes i byggnaden. Såsom jag förut framhållit, måste emellertid med hänsyn till det synnerligen dyrbara förrådet vid anordnandet af uppvärmningen och belysningen de medel användas, som kunna anses medföra minsta eldfara, och torde i sådant afseende centraluppvärmning och elektrisk belysning vara att förorda. Kostnaderna härför hafva beräknats till 34,500 kronor. Att, på sätt af marinförvaltningen föreslagits, låta denna utgift bestridas från förslagsanslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför torde icke vara lämpligt, utan synas i stället särskilda medel böra för nämnda utgift anvisas.»

Utskottets
yttrande.

Ehuru det uppenbarligen måste vara af största vikt att de värn-pliktigas hälsa icke äfventyras genom bristande uppvärmning af den byggnad, där beklädnaden till beväringen utlämnas, anser dock utskottet att denna fara kan, utan att uppvärmning och belysning behöfver anordnas uti förrådshuset, där beklädnaden förvaras, undvikas därigenom, att den-samma en tid före användandet uttages ur förrådet och särskildt upp-värmas, helst som, enligt hvad utskottet inhämtat, ifrågavarande förråds-hus ligger i närheten till flottans exercishus, där uppvärmning och utlämning af beklädnaden torde vid behof liksom hittills kunna ske. Härtill kommer att, då, enligt hvad departementschefen i sitt anfö-rande till statsrådsprotokollet upplyst, i förrådshuset jämväl inrymmes stationens förråd af salt kött, fläsk och dylikt, det med hänsyn till faran för dessa varors försämring vid förhöjd temperatur icke synes lämpligt, att detta hus förses med värmeledning.

Då utskottet vidare föreställt sig, att utlämning af beklädnad från förrådet icke skulle i allmänhet behöfva ske annat än vid dager, har utskottet jämväl ansett, att det hufvudsakligen med hänsyn till denna beklädnadsutlämning föreslagna införandet af elektrisk belysning uti ifrågakomna förrådshus icke heller vore af oafvisligt behof påkalladt, synnerligast som vid de tillfällen, då utlämning annat än vid dager skulle behöfva ske, belysning af annat slag torde kunna anordnas.

På grund af hvad utskottet sålunda anført, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.

Tillfällig förstärkning af arbetskrafterna i marinförvaltningen.

19:o) Uti punkt 21 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till förstärkning af arbetskrafterna i marinförvaltningen bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 8,700 kronor.

Departementschefen har härom anført följande:

»Då förvaltningen af sjöärendena år 1877 ombildades till en marinförvaltning, fastställdes för detta ämbetsverk i fråga om den civila tjänstepersonalen jämte vaktbetjäningen följande stat:

Angående anslag till förstärkning af arbetskrafterna i marinförvaltningen.

[21.]

	Lön.		Tjänstgöringspenningar.		Missräkningspenningar.		Summa.	
<i>Civilafdelningen.</i>								
Chef: 1 öfverkommissarie.....	4,400	—	2,000	—	—	—	6,400	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
1 kamrerare	3,000	—	1,500	—	—	—	4,500	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr.
1 kassör och bokhållare	1,800	—	1,200	—	500	—	3,500	
2 revisorer och bokhållare	1,800	—	1,200	—	—	—	6,000	

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Missräkningspenningar.	Summa.	
<i>Kansliet.</i>					
1 sekreterare, som tillika förrättar advokatfiskalens göromål i marinförvaltningen och vid Stockholms station	3,000	1,500	—	4,500	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr.
1 notarie.....	1,800	1,200	—	3,000	
1 registrator och aktuarie.....	1,800	1,200	—	3,000	
<i>Vaktbetjäning.</i>					
1 förste vaktmästare	800	300	—	1,100	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kr.
2 vaktmästare	500	300	—	1,600	
Till vikariatsersättningar, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga biträden	—	—	—	5,000	

Efter framställning af marinförvaltningen och med anledning af den ständigt växande arbetsbördan beslöt, på Eders Kungl. Maj:ts förslag, 1899 års Riksdag att höja den i staten för ämbetsverket uppförda anvisning till vikariatsersättningar, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga biträden med 3,500 kronor och vid 1901 års riksdag blef, likaledes på Eders Kungl. Maj:ts förslag, i staten för ämbetsverket upptagen en särskild advokatfiskal, som tillika förrättar advokatfiskalsgöromålen vid Stockholms station, med ett arvode af 2,500 kronor. Några andra förändringar i staten för marinförvaltningen hafva hittills icke blifvit vidtagna med undantag af att öfverkommissariens titel förändrats till amiralitetsråd.

I sitt underdåniga utlåtande den 14 december 1900 öfver kustartillerikommitténs betänkande och förslag anförde emellertid marinförvaltningen, att då det enligt berörda förslag skulle tillkomma ämbetsverket, utöfver dittillsvarande åligganden, att handlägga ärenden, som anginge kustbefästningarnas uppförande och underhåll, för så vidt de ej vore åt chefen för fortifikationen personligen uppdragna, äfvensom att dels för kustartilleriets personal och materiel utöfva den tillsyn, som

jämlikt § 4 i instruktionen för ämbetsverket åläge detta beträffande personal och materiel vid flottan, dels tillhandahålla regementscheferna vid kustartilleriet samt fortifikationsbefälhafvarna å kustbefästningarna för dem erforderliga penningebelopp från femte hufvudtiteln, hvaraf syntes följa, att jämväl öfriga åligganden enligt berörda instruktion skulle med afseende å kustartilleriet fullgöras af ämbetsverket, vore det uppenbart att dettas göromål, därest förslaget godkändes, komme att så betydligt ökas, att en förstärkning af arbetskrafterna därstädes blefve oundgängligen erforderlig. Det kunde redan då förutses, att kustartilleriärendenas tillkomst skulle föranleda behof af ytterligare en revisor i ämbetsverket å ordinarie stat, hvarför marinförvaltningen i sitt statförslag då upptog en sådan. Otvifvelaktigt vore äfven, förklarade ämbetsverket, att ökning af tjänstemännens antal i kansliet blefve behöflig. I hvad mån den förstärkning i arbetskrafterna, som genom anställande af en särskild advokatfiskal skulle vinnas, kunde blifva af betydelse för behofvet af ytterligare ökning af kanslipersonalen, läte sig icke då med någon grad af visshet bedömas. Om sättet för detta behofs tillgodo-seende anhölle marinförvaltningen därför att få framdeles yttra sig, sedan någon erfarenhet kunnat vinnas, huru den då ifrågasatta utvidgningen af marinförvaltningens åligganden komme att verka i tillämpningen. Slutligen gjorde marinförvaltningen i sitt berörda underdåniga utlåtande framställning om ökande af den ordinarie vaktbetjäningen i ämbetsverket med ytterligare en vaktmästare.

Enligt hvad som framgår af protokollet öfver sjöförsvarsärenden den 11 januari 1901, anförde dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet i anledning häraf, att det visserligen vore tydligt, att den nya organisationen af kustartilleriet komme att medföra ökad arbete för marinförvaltningens civila tjänstemän och möjligen äfven för ämbetsverkets vaktbetjäning; men huruvida detta ökade arbete borde föranleda den af marinförvaltningen föreslagna ökningen å ämbetsverkets stat af ytterligare en revisor och en vaktmästare, syntes honom då icke kunna med den säkerhet bedömas, att någon framställning i sådant syfte borde göras till 1901 års Riksdag.

Uti underdånig skrifvelse den 24 september 1901 anförde marinförvaltningen ånyo uti föreliggande ämne, att ur den kraftiga utveckling, hvaråt flottan beträffande såväl ökningen af dess materiel som ock däraf påkallad ökning af den militära personalen haft att glädja sig under de senare åren, framträdte krafvet på ökad kraftutveckling af den del af flottans administrativa maskineri, som utgjordes af den civila tjänstemannapersonalen inom marinförvaltningen. Detta kraf hade ej

blott låtit sig af nämnda allmänna grund förnimmas, utan kunde till följd af tillkomsten af en helt ny organisation, kustartilleriet, förväntas blifva inom den allra närmaste framtiden ännu mera kännbart. Svårigheten att med tillgängliga krafter motsvara samma kraf hade vid olika tillfällen blifvit påpekad, men, om man undantog uppförandet å ordinarie stat af en advokatfiskal i marinförvaltningen, hade icke någon åtgärd vidtagits i syfte att ordna hithörande förhållanden. Under påpekande af att med 1902 års början den nya organisationen af kustartilleriet skulle träda i tillämpning, hvaraf följde en särskild ökning af göromålen för ämbetsverkets civilafdelning och kansli, förklarade marinförvaltningen, att, såvida med visshet skulle kunna påräknas, att ämbetsverket skulle blifva i stånd att i behörig ordning fullgöra sina åligganden, detsammas arbetskrafter måste förstärkas. Vid anställd beräkning af behovet hade marinförvaltningen funnit detta kunna tillsvidare afhjälpas, om ämbetsverkets civilafdelning och kansli erhöles ytterligare hvar sin amanuens och om den till gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän i öfrigt anvisade medelstillgången blefve i någon mån förstärkt. Med anledning häraf hemställdes om anslag dels för ökning af de dåvarande tre amanuensernas årliga arfvoden från 1,000 kronor till hvar och en af dem till 1,200 kronor dels för anställande af ytterligare två amanuenser med likaledes hvardera 1,200 kronors årligt arfvode och dels till gratifikationer åt öfriga e. o. tjänstemän samt aflöning af ytterligare en e. o. vaktmästare med 1,500 kronor eller således med tillhopa 4,500 kronor. Med anledning af denna framställning tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen att för tillfällig förstärkning af arbetskrafterna i marinförvaltningen bevilja på extra stat för år 1903 ett anslag af 4,500 kronor; och blef detta anslag af Riksdagen beviljadt.

I underdånig skrifvelse den 23 september 1902 framhöll marinförvaltningen, att behovet af förstärkning af ämbetsverkets civila arbetskrafter fortfarande gjorde sig synnerligen kännbart. Då marinförvaltningen emellertid ännu icke ansett sig kunna med full visshet bedöma, i hvad mån den, bland annat genom kustartilleriets tillkomst, under senare tiden uppkomna ökningen af göromålen inom ämbetsverket kunde komma att kräfva ändring i staten för marinförvaltningen, hvartill komme, att frågan härom i viss mån kunde vara beroende af civilstatens förändrade organisation, hade marinförvaltningen icke ansett sig böra ifrågasätta något annat sätt för tillgodoseende af nämnda behof än att ett extra anslag jämväl för år 1904 beviljades till samma belopp som för år 1903 eller 4,500 kronor. Och blef på Eders Kungl. Maj:ts förslag detta belopp af Riksdagen beviljadt för år 1904.

Marinförvaltningen har nu uti underdånig skrifvelse den 18 september 1903 inkommit med framställning om aflåtande af proposition till Riksdagen angående ökning af personalen i ämbetsverkets civilafdelning och kansli. För att ådagalägga, i hvilken grad göromålen ökats sedan 1877, har marinförvaltningen åberopat, bland annat, följande uppgift för åren 1878—1902 å antalet ärenden under ämbetsverkets handläggning m. m.

År.	Oafgjorda från föregående år	Inkomna	Summa	Afgjorda	Kommunicerade eller under handläggning		Summa	Koncept till afgående skrivelser.
					från föregående år.	för året.		
1878	11	2,395	2,406	2,390	5	11	2,406	1,301
1879	16	2,370	2,386	2,348	7	31	2,386	1,266
1880	38	2,240	2,278	2,230	9	39	2,278	1,100
1881	48	2,210	2,258	2,200	13	45	2,258	1,048
1882	58	2,371	2,429	2,367	13	49	2,429	1,098
1883	62	2,519	2,581	2,533	19	29	2,581	1,199
1884	48	2,628	2,676	2,631	18	27	2,676	1,243
1885	45	2,726	2,771	2,718	21	32	2,771	1,177
1886	53	2,809	2,862	2,816	15	31	2,862	1,229
1887	46	2,985	3,031	2,994	7	30	3,031	1,273
1888	38	2,982	3,020	2,966	9	45	3,020	1,333
1889	54	3,019	3,073	3,027	15	31	3,073	1,398
1890	46	3,291	3,337	3,270	18	43	3,337	1,564
1891	61	3,145	3,206	3,162	17	27	3,206	1,497
1892	44	3,246	3,290	3,253	9	28	3,290	1,475
1893	37	3,508	3,545	3,501	6	38	3,545	1,625
1894	44	3,502	3,546	3,488	10	48	3,546	1,526
1895	58	3,640	3,698	3,645	8	45	3,698	2,039
1896	53	4,241	4,294	4,239	12	43	4,294	2,526
1897	55	4,621	4,676	4,603	14	59	4,676	2,653
1898	73	4,757	4,830	4,759	18	53	4,830	2,737
1899	71	4,901	4,972	4,925	5	42	4,972	2,845
1900	47	5,455	5,502	5,458	5	39	5,502	3,248
1901	44	6,319	6,363	6,291	9	63	6,363	3,768
1902	72	7,483	7,555	7,479	11	65	7,555	4,483

För första hälften af 1903 utgjorde antalet af marinförvaltningens afgångna skrivelser 2,260. I ofvanstående siffror inginge icke de s. k. hemliga ärendena, hvilkas antal, sedan särskilda diaries däröfver begynt föras, år 1902 utgjorde 131 och för första hälften af nästlidna år 94.

Af andra tablåer, som jämväl bifogats, framgår beträffande tiden från och med år 1878 till närvarande tid, att beloppet af de anslagsmedel, hvilkas uppbärande, användande och redovisande åligger marinförvaltningen, mer än tredubblats samt att äfven omfånget af de räkenskapshandlingar, ämbetsverkets civilafdelning haft att genomgå och granska, vuxit i samma proportion. Marinförvaltningen har vidare i sin berörda skriftelse anført, att jämte denna tillväxt af målens antal inträdt en motsvarande eller ännu starkare tillväxt af deras omfattning, och slutligen erinrat, att beskaffenheten af den administration, som vore ämbetsverket anförtrödd, ofta kräfde i ärendenas behandling en skyndsamt, som i hög grad bidragit att öka den växande arbetsbördans tryck. Behofvet af en väsentlig förstärkning af ämbetsverkets civila arbetskrafter hade fördenskull blifvit oafvisligt. Endast genom att i stor omfattning anlita extra ordinarie tjänstemäns beredvilliga hjälp hade det hittills varit möjligt att få utförda de under årens lopp så betydligt ökade, den civila personalen åliggande göromålen. För behörig handläggning af göromålen erfordrades emellertid ordinarie tjänstemän, hvilka, jämte det de ägde den själfständighet i utöfvandet af tjänstemannakallet, som i regel endast innehafvandet af befattning på ordinarie stat medförde, kunde uteslutande inom ämbetsverket förlägga hela sin tjänstgöring.

Den förstärkning i ämbetsverkets civila arbetskrafter, som, därest göromålen skulle kunna behörigen utföras, enligt ämbetsverkets tanke vore nödvändig, måste fördenskull gå därpå ut, dels att handläggningen af de amiralitetsrådet nu åliggande göromålen fördelades på två ledamöter, dels att därutöfver ytterligare anställdes å civilafdelningen minst en och å kansliet två ordinarie tjänstemän, hvarförutom erfordrades att anställa ytterligare en vaktmästare, äfvensom att något höja anvisningen till vikariatsersättningar m. m.

Marinförvaltningen har därefter närmare redogjort för de skäl, som synas ämbetsverket tala för anställande af ytterligare en civil ledamot därstädes, och därvid, under erinran, bland annat, att amiralitetsrådet vore pliktig att, förutom att bereda och föredraga de till hans egen rotel hörande ärenden, jämväl deltaga i handläggningen af alla öfriga ärenden, som förekomme vid ämbetsverkets sammanträden m. m., anført,

att bland de amiralitetsrådet till beredning och föredragning åliggande ärendena kunde såsom en särskild klass urskiljas de ärenden, som anginge uppbörden, förvaltningen, användandet och redovisningen af alla till marinförvaltningens befattning hörande medel och persedlar; och marinförvaltningen har på anförda skäl funnit det riktigare, att dessa rent ekonomiska ärenden finge sin egen föredragande, medan de administrativt juridiska hade sin. Ämbetsverket har dock ansett den nye ledamoten endast böra förordnas å extra ordinarie stat och såsom skäl härför anført, att, när i framtiden den nya marinintendenturkåren hunnit den utveckling, att chefskapet för kåren kunde besättas med någon inom densamma utbildad marinintendent, tidpunkten då syntes vara inne att vidtaga den omorganisation af marinförvaltningen, att marinöfverintendenten däri inträdde som själfskrifven ledamot och chef för en ny afdelning, motsvarande den nuvarande intendentaafdelningen, och att genom nu vidtagna åtgärder hinder icke borde uppställas för genomförande af en dylik omorganisation.

Med afseende å behovet i öfrigt af arbetskrafternas ökning i marinförvaltningens civilafdelning och kansli har ämbetsverket ansett, att, hvad civilafdelningen vidkomme, där fordrades en förstärkning med minst en tjänsteman, som skulle erhålla anställning som revisor och bokhållare. I fråga om arten och antalet af de nya befattningar, som erfordrades å kansliet, vore det, säger marinförvaltningen, visserligen önskvärdt och gagneligast, att efter enahanda principer, som följts vid ombildningen t. ex. af kommerskollegium, där hvarje byrå fått sin sekreterare, åtminstone de större afdelningarna i ämbetsverket erhöles hvardera sin egen sekreterare, som uppsatte koncept till och kontrasignerade expeditioner i de å afdelningen föredragna mål. Emellertid ansåge sig ämbetsverket böra inskränka sig till att föreslå inrättande af allenast en ny sekreterare- och en ny notariebefattning. Med denna förstärkning af de ordinarie arbetskrafterna å kansliet torde, under förutsättning att anslaget till vikariatsersättningar m. m. komme att lämna tillgång till anställande af ytterligare en amanuens, kansliet kunna fungera på ett tillfredsställande sätt.

Slutligen har marinförvaltningen framhållit behovet af ökning af de hos ämbetsverket anställda ordinarie vaktmästarnas antal. Redan i underdånig skrifvelse den 14 december 1900 hade ämbetsverket anført, att där tjänstgjorde förutom chef och sex ledamöter en personal af ialles 23 officerare, ingenjörer och ordinarie civila tjänstemän och att under sådana förhållanden ett antal af endast 3 ordinarie vakt-

mästare måste vara otillräckligt, samt att vaktbetjäningens oullräcklighet ingalunda varit afhjälpt genom anställandet af extra ordinarie vaktmästare, af hvilka på grund af otillräckligheten af den i ämbetsverkets stat upptagna anvisningen till, bland annat, tillfälliga biträden endast en kunde inkallas till daglig tjänstgöring. Utom dessa redan år 1900 anförda förhållanden har marinförvaltningen nu vidare åberopat, att sedan berörda tid dels kustartilleriet tillkommit och blifvit ställdt under teknisk och ekonomisk öfverstyrelse af marinförvaltningen dels ämbetsverket tillökats med två afdelningar, nämligen fortifikations- och sanitetsafdelningarna. Behovvet att i staten uppföra aflöning för ytterligare en vaktmästare torde således få anses oeftergifligt.

I enlighet med nu angifna grunder har marinförvaltningen upprättat ett förslag till ny stat för ämbetsverket, upptagande, förutom redan befintliga befattningar, en revisor och bokhållare, en sekreterare, en notarie och en vaktmästare, hvarjämte anslaget till vikariatsersättning m. m. ökats med 1,200 kronor, och har med anledning häraf i förslaget statens slutsumma blifvit ökad med 12,500 kronor utöfver den nu gällande statens. Härtill skulle enligt marinförvaltningens hemställan komma ytterligare 6,400 kronor å extra ordinarie stat för anställande af den nye civilledamoten. Och har marinförvaltningen hemställt om aflåtande af proposition till Riksdagen i enlighet med de förslag, ämbetsverket sålunda framlagt.

Af den här ofvan intagna tablån öfver ökningen af marinförvaltningens göromål sedan 1878 torde otvetydigt framgå, att denna ökning ägt rum i sådant omfång, att densamma ingalunda kan anses motvägas af den förstärkning af arbetskrafterna, som skett inom ämbetsverkets civilafdelning och kansli. Det måste därför, synes det mig, tagas under allvarligt öfvervägande, huruvida icke en omorganisation af ämbetsverket bör göras, för att detsamma skall kunna i längden på ett tillfredsställande sätt lösa de omfattande och svåra uppgifter, som äro det anförtrödda. Då emellertid den af Eders Kungl. Maj:t tillsatta kommitté för afgifvande af utlåtande och förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden jämväl erhållit i uppdrag att taga under öfvervägande, huruvida genom förenklingar i förvaltningen tillfälle kan beredas till indragning af tjänster, som genom de förändrade anordningarna kunna undvaras, och kommittén följaktligen icke torde underlåta att underkasta marinförvaltningens nu gällande organisation en ingående granskning, torde det icke böra ifrågasättas att redan nu, innan berörda granskning ägt rum, å ämbets-

verkets ordinarie stat uppföra nya tjänster. Huru olämpligt det än är att låta en afsevärd del af ämbetsverkets göromål skötas af tjänstemän, som icke innehafva sina platser å ordinarie stat, synes dock denna utväg vara den enda, som för närvarande bör anlitas.

Hvad beträffar förslaget om anställande af ytterligare en civil ledamot har marinförvaltningen själf icke ifrågasatt annat än att denne tillsvidare skulle uppföras på extra stat. Anställandet af en sådan, äfven om det blott skulle ske på extra stat, är emellertid en åtgärd af så genomgripande art, att den synes, om möjligt, icke böra ifrågasättas förr än i sammanhang med fastställande af den nya organisation af ämbetsverket, hvilken, såsom jag nyss nämnt, synes böra komma till stånd. Tillsvidare torde man därför böra lätta amiralitetsrådets nuvarande arbetsbörd endast genom att ställa flera arbetskrafter till hans förfogande. Skulle man kunna förmå personer att helt ägna sig åt ämbetsverket, därest man erbjöde dem sådan aflöning, som af marinförvaltningen nu ifrågasatts för de föreslagna nya tjänstemännen å ordinarie stat, torde anledning förefunnits för ett dylikt erbjudande, men då dessa löner endast skulle komma att uppföras å extra stat, lär ingen lämplig person kunna förmås att afstå från hvarje utsikt till befordran i andra ämbetsverk och uteslutande ägna sig åt marinförvaltningen, och ändamålet med erbjudande af högre löner än de vanliga amanuensarfvodena skulle sålunda ändock icke blifva uppnådt. Det synes därför icke böra ifrågasättas annat än att öka antalet af de nuvarande amanuenserna. Dessa äro för närvarande fem med hvar och en ett årligt arfvode af 1,200 kronor, och tjänstgöra två af dem å civilafdelningen och tre å kansliet. Af de utaf marinförvaltningen föreslagna ordinarie tjänstemännen har en afsetts för förstnämnda afdelning och två för kansliet, hvarjämte anhållits om ytterligare en amanuens. Med hänsyn härtill och till den ökning af göromålen, som under de senare åren ägt rum, synes mig amanuensernas antal böra ökas med ytterligare tre, däraf en för civilafdelningen och två för kansliet. Anställandet af ett så stort antal amanuenser som åtta kan naturligen endast blifva en provisorisk åtgärd, men torde under för handen varande förhållanden vara den enda, som lämpligen kan vidtagas för arbetets behöriga skötande inom ämbetsverket.

Hvad slutligen beträffar framställningen om ökning af vaktbetjäningen inom marinförvaltningen, torde med hänsyn till de nya afdelningar inom ämbetsverket, som under senare år tillkommit, och med fästadt afseende därå, att marinförvaltningens lokaler äro belägna i fyra

våningar uti den af ämbetsverket hufvudsakligen disponerade byggnaden, berörda ökning få anses vara af behovet synnerligen påkallad. Af förut anförda skäl lär anslag för en dylik ökning endast böra beviljas på extra stat. En extra vaktmästare inom marinförvaltningen erhåller för närvarande 2 kronor för hvarje dag han tjänstgör, och då för ökning af vaktmästarnas antal ämbetsverket synes böra beredas tillfälle att under hvarje söckendag i veckan anlita ytterligare en extra vaktmästare, torde den ökning i anslaget, som för ifrågavarande ändamål är erforderlig, böra uppgå till i rundt tal 600 kronor.

På sätt förut omfördt blifvit, har för tillfällig förstärkning af arbetskrafterna i marinförvaltningen under åren 1903 och 1904 af Riksdagen beviljats för hvartera året 4,500 kronor. Läggas härtill för ytterligare tre amanuenser och en vaktmästare 4,200 kronor, skulle det belopp, som för 1905 är erforderligt, uppgå till 8,700 kronor.»

Utskottet, som finner behovet af ökade arbetskrafter inom marinförvaltningen vara ådagalagdt, har dock icke ansett sig nu kunna ingå i ompröfning i hvad mån detta behof skall genom ett visst antal amanuensers anställande tillgodoses, enär dessförinnan bör afvaktas den utredning och det förslag, som är att emotse från den för afgifvande af utlåtande rörande regleringen af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden tillsätta kommitté. Vid sådant förhållande anser sig utskottet böra föreslå beviljande af ett visst belopp till förstärkande af arbetskrafterna inom berörda ämbetsverk utan att uttala sig om beloppets fördelning, och föreställer sig utskottet, att detta belopp lämpligen bör kunna begränsas till 7,500 kronor.

Utskottet får därför hemställa

att Riksdagen må till förstärkning af arbetskrafterna i marinförvaltningen bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 7,500 kronor.

Tillfällig förstärkning af arbetskrafterna å mariningenjörstaten.

20:o) Uti punkt 22 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för aflönande af ytterligare 4 ingenjörer, 1 torpedingenjör och 1 miningenjör till förstärkning af mariningenjörstatens arbetskrafter bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 18,000 kronor.

Angående anslag till förstärkning af arbetskrafterna å mariningenjörstaten.

Departementschefen har härom anfört följande:

[22.]

»Den nu gällande staten för flottans mariningenjörstat upptager följande personal och aflöningsförmåner:

	Fast lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Fast arfvode.	Tjänstgöringspennin- gar.	Summa.	
1 Öfverdirektör	—	—	7,000	2,000	9,000	Direktör äfvensom ingenjör, hvilken förordnas att i succession efter till öfverdirektör förordnad direktör förrätta dennes befattning, be- kommer efter 5 års tjänstgöring inom denna grad löneförhöjning med 500 kronor.
1 Direktör	4,500	1,500	—	—	6,000	
2 d:o	9,000	3,000	—	—	12,000	
1 Ingenjör	3,750	250	—	—	4,000	Ingenjör af högsta lönegraden, byggmästare samt min- och torpedingenjör äfvensom ingenjör af lägre lönegrad, hvilken förordnas att i succession efter till direktör förordnad ingenjör af högsta lönegraden bestrida dennes befattning, åtnjuter efter 5 års väl vitsordad tjänstgöring inom samma grad en förhöjning af 500 kronor och efter 10 års sådan tjänstgöring ytterligare 500 kronor i innehafvande aflöningsförmåner.
6 d:o	22,500	1,500	—	—	24,000	
1 Byggmästare	3,750	250	—	—	4,000	
1 d:o	3,750	250	—	—	4,000	
1 Miningenjör	3,750	250	—	—	4,000	
1 Torpedingenjör	3,750	250	—	—	4,000	
1 d:o	3,750	250	—	—	4,000	
Transport	—	—	—	—	75,000	

	Fast lön.	Tjänst- görings- pennin- gar.	Fast arfvode.	Tjänst- görings- pennin- gar.	Summa.	
Transport	—	—	—	—	75,000	
1 Ingenjör	3,250	250	—	—	3,500	{ Ingenjörer af de två lägre lönegraderna åtnjuta ef- ter 5 års väl vitsordad tjänstgöring förhöjning af 500 kronor i inne- hafvande aflöningsför- måner.
3 d:o	9,750	750	—	—	10,500	
1 Ingenjör	2,250	250	—	—	2,500	
1 d:o	2,250	250	—	—	2,500	
1 Extra ingenjör	—	—	2,000	—	2,000	
2 d:o	—	—	4,000	—	4,000	
Tillkommer fast arfvode för den direktör, som förordnas till öfver- direktörsassistent.....	—	—	500	—	500	
Summa kronor	—	—	—	—	100,500	

Denna stat blef antagen vid 1900 års riksdag med det undantag att i den då godkända staten upptogs endast en extra ingenjör, hvar-
efter ytterligare en sådan ingenjör upptogs i staten vid hvardera af
1901 och 1902 årens riksdagar.

Uti underdånig skrifvelse den 14 oktober nästlidna år har nu öfver-
direktören och chefen för mariningenjörstaten ingifvit ett förslag till
ökning af samma stats personal samt till ändring och förbättring af
personalens aflöning under anhållan, att Eders Kungl. Maj:t ville aflåta
nådig proposition till 1904 års Riksdag om beviljande af de medel, som
kräfdes för förslagets genomförande.

Chefen för mariningenjörstaten erinrar i sin nämnda skrifvelse
därom, att marinförvaltningen uti ämbetsskrifvelse den 8 december 1899,
i fråga om erforderlig ökning af mariningenjörstaten, anført, att från
och med år 1902 erfordrades i denna stat, för tjänstgöring i marin-
förvaltningen, å Karlskrona och Stockholms varf samt å de nyssnämnda
år färdiga 10 st. 1:a kl. pansarbåtarna, tillsammans 27 personer, hvarför,
då den dåvarande mariningenjörstaten upptog en numerär, som med inräk-
nande af två obesatta och sedermera indragna underingenjörsbefattningar,
uppginge till 19, en brist förefunnes af 8, hvilken brist föreslogs att
fyllas därigenom, att aflöning anvisades till 1 direktörs-, 4 ingenjörs-
och 3 extra ingenjörsbefattningar. Härjämte hade emellertid marinför-
valtningen förklarat, att den ansåg, att, äfven om den sålunda ifrågasatta

tillökningen af mariningenjörstatens personal komme till stånd, behof af ytterligare ingenjörspersonal dock i en ej långt aflägsen framtid skulle gifva sig tillkänna, särskildt vid mobilisering af större omfattning.

Det förslag till ökning af ingenjörspersonalen, som emellertid i sammanhang med berörda skrifvelse framlades af marinförvaltningen, hade föranlett antagandet af ofvan intagna för mariningenjörstaten nu gällande stat.

Sedermera hade marinförvaltningen i underdänig skrifvelse den 27 maj 1902, angående ändring i en del till femte hufvudtiteln hörande lönestater, rörande mariningenjörstaten på anförda skäl framhållit dels att öfverdirektörens lön borde höjas dels att den öfriga personalens aflöningar borde upptagas till belopp, hvilka så nära som möjligt ställdes lika med motsvarande militära graders aflöning vid officersskåren, samt på grund häraf uppgjort ett nytt förslag till stat för mariningenjörstaten, upptagande samma personal som den nuvarande men med ökade aflöningsförmåner. Enligt detta förslag hade statens slutsumma uppgått till 124,700 kronor förutom ålderstillägg.

Detta förslag af den 27 maj 1902 upptoge emellertid ej den ökning af mariningenjörstaten, som nu vore oafvisligt behöflig med hänsyn till den sedan år 1900 ökade flytande materielens såväl underhåll som bemanning, och de föreslagna lönebeloppen syntes därjämte böra undergå någon modifiering. Den i marinförvaltningens skrifvelse den 8 december 1899 omnämnda, ej långt aflägsna framtid, då behof af ytterligare ökad ingenjörspersonal skulle gifva sig tillkänna, hade redan inträdt, och behofvet vore nu mera oafvisligt, sedan den flytande materielen inom kort komme att ökas med 1:a kl. pansarbåten Manligheten, hvartill år 1906 borde räknas de då färdiga fartygen Oscar II och Fylgia. Dessa samtliga kräfde tillgång på ingenjörer att kommenderas som fartygsingenjörer, hvadan behofvet för närvarande af ingenjörer vid inträffande mobilisering, utom dem, som vore behöfliga för ärendenas och arbetenas gång i marinförvaltningen och å varfven, med inberäkning af två i reserv, utgjorde 15. Då antalet ingenjörer af olika grader, som staten nu upptoge, utgjorde 16, låge det i öppen dag, att samtliga ifrågavarande behof ej kunde tillgodoses förr än behöflig ökning ägt rum.

En tjänstbar och duglig mariningenjörstatsreserv torde medföra, att antalet af på stat fast anställda mariningenjörer ej behöfde vara så stort, att det försloge till såväl sjökommendering å flottans samtliga

fartyg, i hvilkas besättningslista fartygsingenjör inginge, som till att besätta behöfliga ingenjörstjänster i land.

Sedan därefter chefen för mariningenjörstaten framlagt ett förslag till ny organisation för mariningenjörstatens reserv, för hvilket ej torde vara erforderligt att för närvarande närmare redogöra, anför han vidare, att han ansåge, med fästadt afseende på såväl de omständigheter, som nu vore rådande, som på dem, hvilka kunde förutses skola under närmare framtid uppstå, vara skäl att mariningenjörstaten vid flottans stam skulle bestå af tio olika lönegrader, däribland två nya underdirektörer, hvarefter närmare redogöres för, huru rekryteringen af kåren borde äga rum samt för hvilka ändamål de nya underdirektörerna vore afsedda. I skrifvelsen utvecklas härefter de skäl, som syntes föreligga för en höjning af mariningenjörstatens löner, och lämnas härupå en uppgift å den personal, som, enligt chefens för mariningenjörstaten åsikt, för närvarande borde finnas såsom stamanställd vid samma stat. Enligt denna uppgift skulle den nuvarande mariningenjörstaten böra ökas med 2 underdirektörer, 5 ingenjörer, 1 miningenjör samt 1 torpedingenjör och minskas med de tre nuvarande extra ingenjörerna. Personalen vid mariningenjörstaten skulle därefter komma att uppgå till ett antal af 31.

Af vid skrifvelsen fogade förslag till stater för mariningenjörstaten samt å dagaflöning för samma stat framgår, att den förstnämnda staten skulle komma att enligt förslaget sluta å ett belopp af 106,600 kronor och den senare staten å 46,355 kronor, hvartill skulle komma inkvarteringsbidrag till ett beräknadt belopp af 14,000 kronor. Chefen för mariningenjörstaten anmärker emellertid, att han vid förslagets uppgörande beräknat, att inga ålderstillägg och ej heller några verkstadsföreståndarearfvoden skulle utgå.

Då emellertid denna, af chefen för mariningenjörstaten gjorda framställning innefattade förslag af så genomgripande natur, att deras pröfning och närmare utredning, enligt min åsikt, kräfde längre tid än som vid skrifvelsens ingifvande återstod för beredande af förslag till 1904 års riksdag och därjämte frågan om förhöjning af lönerna för personalen vid mariningenjörstaten vore föremål för särskild utredning af en utsedd kommitté, men å andra sidan det mest trängande behovet af ökad personal vid mariningenjörstaten syntes mig snarast möjligt böra tillgodoses, anmodade jag med anledning af ofvanberörda skrifvelse marinförvaltningen att inkomma med förslag till den ökning af nämnda personal, som i berörda afseende vore erforderlig, samt till de förändringar i gällande stat för samma personal, som däraf blefve

en följd, därvid emellertid borde iakttagas, att den nya personalen erhöle samma aflöningsförmåner, som enligt nu gällande stat utginge till motsvarande personal.

I anledning häraf har marinförvaltningen inkommit med en ämbetskrifvelse af den 27 oktober 1903.

Marinförvaltningen anför häri, att antalet ingenjörer och extra ingenjörer — torped- och miningenjörer häruti ej medräknade — som funnes att tillgå för tjänstgöring i land och för sjökommendering uppginge för närvarande till sammanlagdt 16. För sjökommendering å de elfva pansarfartyg, hvilka 1904, då pansarlåten *Manligheten* blifvit levererad, tillhörde flottan, fordrades 11 ingenjörer. Det minsta antal ingenjörer, som, under det nyssnämnda ingenjörers sjökommendering påginge, kunde ifrågasättas för uppehållande af tjänstgöringen i land, vore:

3	för tjänstgöring i marinförvaltningen
4	» » å flottans station i Karlskrona och
2	» » å flottans station i Stockholm.

I nyssnämnda personals åligganden beräknades äfven ingå kontrollant-skap vid enskilda verkstäder, där nybyggnader för flottan påginge, för hvilket ändamål för närvarande erfordrades en ingenjör i Stockholm, en i Göteborg och en i Malmö.

Behovvet af ingenjörer och extra ingenjörer utgjorde således sammanlagdt 20. Då tillgången för närvarande vore 16, förefunnes således en brist af 4. Det minsta antal ingenjörer, med hvilket ämbetsverket ansett sig böra ifrågasätta en ökning af personalen vid den egentliga mariningenjörsdetaljen, vore således fyra, men då marinförvaltningen inskränkte behovvet till denna siffra, måste ämbetsverket betona, att sådant skett endast för att kunna afhjälpa den mest trängande bristen på ingenjörspersonal.

Sedan de nu för flottan under byggnad varande fartygen, pansarkryssaren *Fylgia* och pansarbåten *Oscar II*, år 1906 blifvit färdiga och i den mån annan mera afsevärd flottans materiel anskaffades, blefve ytterligare ökning af ingenjörspersonalen erforderlig.

I sammanhang härmed finge marinförvaltningen upptaga äfven frågan om det länge kända behovvet af ökning i arbetskrafterna, i hvad rörde flottans torped- och mindetalj. I ämbetsskrifvelse den 20 september 1901 hade marinförvaltningen gjort framställning om anställande vid flottan af ytterligare två torpedingenjörer, och i underdånig skrifvelse den 23 september 1902 hade berörda framställning förnyats,

därvid ämbetsverket äfven väckt förslag om uppförande å mariningenjörkårens stat af anslag till ytterligare en miningenjör.

I sina berörda skrifvelser hade marinförvaltningen såsom skäl för behovet af flera torpedingenjörers anställande vid flottan anført, bland annat, hurusom under senare åren de i rikligare mått anvisade medel för torpedvapnets utveckling möjliggjort en större anskaffning af torpedmateriel än förut, och hurusom till följd häraf behovet af ökade arbetskrafter för denna detalj gjort sig allt mer och mer gällande dels för utöfvande af kontroll och besiktning vid gjorda beställningar dels för en mera noggrann tillsyn och vård af materielen m. m. dels ock för inseedet öfver gnisttelegrafmaterielen. Vidare hade marinförvaltningen påpekat, att antalet af de nu anställda torpedingenjörerna bestämts redan 1887, men att torpeder och torpedtuber sedan dess mångdubblats, att, till följd af de mångahanda göromålen vid torpedvapnet, utredningar i förekommande ärenden mången gång icke kunnat verkställas på önskvärdt sätt samt att utbildade torpedingenjörer, utom de vid flottan anställda, icke funnes att tillgå inom landet utan först efter flera års tjänstgöring vid flottan vore fullt användbara för denna särskilda slags tjänstgöring.

De skäl, som sålunda anförts för ökande af torpedingenjörernas antal, ägde ännu sin giltighet och gjorde sig nu till och med i högre grad gällande, sedan materielens utveckling efter tiden för berörda skrifvelses aflåtande oafbrutet fortgått. Den förhoppning ämbetsverket hyste om torpedvapnets fortsatta ytterligare förkofran gjorde det nödvändigt, att personalen åtminstone i någon mån ökades; och hade marinförvaltningen fördenskull på de skäl, hvarom nu erinrats och i öfrigt anförts i berörda två skrifvelser, ansett mariningenjörstaten ovillkorligen böra snarast ökas med åtminstone *en* torpedingenjör.

Såsom ofvan nämnts hade marinförvaltningen i sin skrifvelse den 23 september 1902 gjort framställning om anställande å ifrågavarande stat af ytterligare en miningenjör, därvid marinförvaltningen anført, hurusom en fortgående ökning i materiel ägt rum jämväl beträffande den gren af flottans förvaltning, som rörde minförsvaret, och hurusom berörda förhållande, hvilket berodde på tillkomsten af den tillfälliga minspärningsmaterielen och skärgårdstelefonmaterielen m. m., gjorde det oafvisligen nödvändigt, att ännu en miningenjör ställdes till minafdelningens förfogande för att biträda vid minförsvarets arbeten.

Marinförvaltningen ansåge sig nu böra förnya sin framställning på de skäl, som förut i detta afseende anförts, och ville därvid blott erinra, att dessa skäl naturligen tilltagit i styrka i den mån materielen

tillväxt i omfattning, och att denna omständighet sålunda gjort krafvet på en personalökning än mera tvingande.

Af hvad sålunda i ena som andra hänseendet anförts ansåge marinförvaltningen det med full klarhet framgå, att mariningenjörstaten snarast möjligt borde ökas samt att denna ökning icke borde omfatta mindre antal än fyra ingenjörer, en torpedingenjör och en miningenjör eller tillsammans sex nya beställningar.

Hvad aflöningsarna för de nya tjänsterna beträffade, så och då frågan om en enligt marinförvaltningens åsikt behöflig reglering af löneförhållandena vid mariningenjörstaten ej i detta sammanhang borde behandlas, ansåge sig marinförvaltningen icke nu kunna ifrågasätta annat än att desamma skulle utgå efter samma grunder som gällde för den vid mariningenjörstaten nu befintliga personalen, hvadan de nya torped- och miningenjörbeställningarna borde upptagas med samma aflönings-siffror, som afsåge förut i staten upptagna torpedingenjörer och miningenjörer. Öfriga nu ifrågasatta tjänstemän kunde intagas bland någon eller några af de tre aflöningsgrader, i hvilka å staten upptagna ingenjörer vore fördelade, därvid emellertid marinförvaltningen, med hänsyn dels till de små befördringsutsikterna vid mariningenjörstaten och dels till de knappa aflöningsförmånerna, ansåge det vara oafvisligt, att ifrågavarande ingenjörbeställningar upptoges i högsta ingenjörslöne-graden, hvarigenom antalet af de till denna lönegrad hörande ingenjörer skulle ökas från sju till elfva.

Marinförvaltningen har härjämte öfverlämnat förslag till stat för mariningenjörstaten för år 1905, enligt hvilket förslag, i öfverensstämmelse med hvad sålunda anförts, statens slutsumma höjts från 100,500 kronor till 124,500 kronor; och har marinförvaltningen hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå innevarande års Riksdag att godkänna berörda förslag till stat och till följd däraf höja ordinarie anslaget till aflöning för flottans kårer och stater med 24,000 kronor.

I sammanhang härmed har emellertid marinförvaltningen än en gång erinrat, att den ökning af mariningenjörstaten, som sålunda blifvit föreslagen, icke kunde anses innebära annat än en tillfällig lösning af frågan om den omfattning, staten rätteligen borde äga.

De af chefen för mariningenjörstaten och marinförvaltningen sålunda anförda skäl synas otvetydigt påkalla en ökning snarast möjligt af mariningenjörstatens nuvarande personal. De synpunkter, som gjorde sig gällande vid pröfning af frågan om ökning af personalen i marinförvaltningen och som föranledde mig att tillstyrka, att medel för aflö-
nande af den personal, som i sistnämnda ämbetsverk ytterligare erfor-

drades, endast skulle anvisas å extra stat, föreligga emellertid jämväl med afseende på nu förevarande fråga. Till kommittén för afgifvande af utlåtande och förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden har äfven blifvit öfverlämnad frågan om höjning af lönerna för den nuvarande personalen vid mariningenjörstaten, och vid pröfning häraf har kommittén, likasom med afseende å alla andra löneförhöjningar, att taga under öfvervägande, huruvida genom förenklingar i förvaltningen tillfälle kan beredas till indragning af tjänster, som genom förändrade anordningar kunna undvaras. Lika litet som i fråga om marinförvaltningen torde därför med afseende å mariningenjörstaten en förändring af den nu gällande ordinarie staten böra äga rum, innan kommittén behandlat den till densamma sålunda hänskjutna frågan; och någon annan utväg för afhjälpande af det mest trängande behovet torde därför icke förefinnas än att föreslå Riksdagen att anvisa medel till den ytterligare erforderliga personalens aflönande å extra stat. Den nu erforderliga ökningen af personalen synes på grund af de utaf marinförvaltningen anförda skäl icke kunna inskränkas till mindre än af ämbetsverket föreslagits eller fyra ingenjörer vid den egentliga mariningenjörsdetaljen, en torpedingenjör och en miningenjör.

Hvad beträffar de aflöningsförmåner, som böra till ifrågavarande ingenjörer utgå, så har marinförvaltningen föreslagit, att aflöningen till en hvar af dem borde utgöra 4,000 kronor om året. Då emellertid vid mariningenjörstaten för närvarande finnas fyra ingenjörer hvar och en med en årlig aflöning af 3,500 kronor samt två ingenjörer hvardera med en aflöning af 2,500 kronor om året, skulle antagligen beviljandet af medel till fyra nya beställningar med en aflöning af 4,000 kronor för hvar och en af dem hafva till följd, att de nya beställningarna med hänsyn därtill att desamma borde tilldelas dem, som till deras erhållande vore mest förtjänta, komme att besättas med de ingenjörer, som för närvarande åtnjuta en aflöning af 3,500 kronor, och att två af dessas platser komme att tilldelas de ingenjörer, som nu hafva en aflöning af 2,500 kronor, eller att med andra ord en allmän löneförhöjning komme att äga rum för de nämnda ingenjörerna.

Ehuru det synes mig snarast möjligt böra tagas under öfvervägande, huruvida icke mariningenjörernas löneförmåner böra förbättras såväl med anledning af de numera ökade lefnadskostnaderna som med hänsyn till statens intresse att behålla och ytterligare förvärfva framstående förmågor å ingenjörsvetenskapens område, torde, på sätt jag ofvan nämnt, tidpunkten ännu icke vara inne för aflåtande till Riksdagen af ett för-

slag, som skulle hafva en dylik löneförhöjning till följd, utan synes för närvarande endast en sådan åtgärd böra vidtagas, som är nödvändig för att provisoriskt anskaffa erforderligt antal ingenjörer. För ett dylikt ändamåls vinnande torde icke erfordras högre löner för de nya ingenjörerna än de, som nu utgå till de yngsta ingenjörerna å den ordinarie staten, eller 2,500 kronor till en hvar af dem.

Emot ett sådant förslag skulle visserligen kunna invändas, att det torde blifva svårt att erhålla kompetenta sökande till ingenjörspatser med så låg aflöning på extra stat, och till stöd för en dylik invändning skulle kunna anföras, att det för närvarande visat sig omöjligt att förmå någon kompetent ingenjör att söka en nu ledig plats såsom extra ingenjör vid mariningenjörstaten med ett arvode, som endast är 500 kr. lägre än det af mig nu ifrågasatta. En plats såsom extra ingenjör har nämligen för närvarande varit två gånger kungjord ledig till ansökning utan att någon kompetent sökande anmält sig. Dessa extra ingenjörbeställningar, som endast afse en anställning för tre år, torde dock, oafsedt skillnaden af 500 kronor i aflöning, få anses mindre fördelaktiga än de ifrågavarande platserna å extra stat, hvilkas skötande till belåtenhet torde komma att utgöra en god befordringsgrund för erhållande af tjänst å ordinarie stat.

I fråga åter om de två platserna som torpedingenjör och miningenjör är att märka, att de nuvarande ingenjörerna å dessa detaljer uppbära samtliga en årlig aflöning af 4,000 kronor. Detta skulle visserligen icke kunna hindra att de nya anställdes med en lägre aflöning, men emellan förevarande två platser och de förut ifrågasatta nya tjänsterna är dock den skillnaden, att, under det att en ingenjör vid den egentliga mariningenjörsdetaljen, äfven om han skulle nödgas lämna flottan, bör kunna lätt vid enskilda verkstäder få användning för den erfarenhet han under sin tjänstgöring vid flottan förskaffat sig, så torde däremot en torped- eller miningenjör icke här i landet kunna få bruk för de motsvarande kunskaper han förvärfvat. Dessa senare ingenjörer löpa därför genom att taga anställning vid flottan endast på extra stat större risk än de förra, och det torde därför vara nödvändigt, för att kunna erhålla lämpliga personer, att erbjuda dem högre löner än de förut omförmälda ingenjörerna. Jag anser mig därför böra förorda marinförvaltningens hemställan, att till den föreslagna torpedingenjören och miningenjören anvisas till en hvar af dem en årlig aflöning af 4,000 kronor.

Det belopp, som skulle erfordras för anställande å mariningenjörstaten af 4 ingenjörer, 1 torpedingenjör och 1 miningenjör, uppgår således till 18,000 kronor.»

Utskottets yt-
rande.

Till Kungl. Maj:ts förslag, i hvad detsamma afser beviljande af medel till anställande af ytterligare 1 torpedingenjör och 1 miningenjör med en aflöning af 4,000 kronor om året till hvardera, anser sig utskottet böra förorda bifall.

Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om ökning af mariningenjörstatens personal jämväl med 4 nya ingenjörer vid den egentliga mariningenjörsdetaljen har utskottet, som funnit behovet af arbetskrafternas förstärkning äfven härutinnan vara ådagalagdt, ansett sig böra, utan att ingå på frågan om det nödiga antalet nya ingenjörer och deras aflöningsförmåner, tillstyrka, att på extra stat anvisas för år 1905 till anskaffande af behöfligt ingenjörskbiträde ett anslag af 10,000 kronor.

Utskottet hemställer därför,

att Riksdagen må på extra stat för år 1905 bevilja:

a) till aflönande af ytterligare 1 torpedingenjör och 1 miningenjör 8,000 kronor samt

b) till aflönande af behöfligt ingenjörskbiträde vid den egentliga mariningenjörsdetaljen 10,000 kronor.

Sjökrigsskolan.

Angående an-
slag till sjö-
krigsskolan.

[23.]

21:o) I anslutning till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning och i likhet med hvad de senare åren ägt rum hemställer utskottet,

att Riksdagen må till löneförbättring åt lärarna vid sjökrigsskolan utöfver de belopp, som enligt medgifvande af 1881 och 1888 års riksdagar få användas af kadetternas terminsafgifter, anvisas för år 1905 ett extra anslag af 1,860 kronor med det därvid för löneförbättringens erhållande fästade villkor, att den, som vill däraf komma i åtnjutande, icke må, jämte sin lärarebefattning vid sjökrigsskolan, utöfva lärareverksamhet vid någon privat läroanstalt för inträde i nämnda skola.

Kustartilleriet.

Kustbefästningarna.

22:o) Uti punkterna 24 och 25 under denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att af det utaf 1902 års Riksdag för fortsättande af arbetena å rikets kustbefästningar beviljade anslag af 1,696,400 kronor anvisa på extra stat för år 1905 återstående 516,400 kronor samt att för anskaffning till befästningarna å Västerberget vid Göteborg af kanoner med tillhörande ammunition utöfver för sådant ändamål redan beviljadt belopp bevilja på extra stat för samma år ett anslag af 135,000 kronor.

Ang. anslag
till kustbefäst-
ningarna.

[24, 25.]

Statsrådsprotokollet innehåller härom följande yttrande af departementsefven:

»Af mitt anförande till statsrådsprotokollet den 11 januari 1902, bilagdt samma års statsverksproposition, framgår, att enligt en af marinförvaltningen då uppgjord beräkning det belopp, som kräfvades för stärkande af rikets fasta försvar i hvad anginge under sjöförsvaret hörande kustfästningar, skulle för perioden 1903—1905 utgöra:

till befästningsarbeten vid Karlskrona.....	kr.	463,400: —
» bestyckningsarbeten vid Göteborg.....	»	375,000: —
» befästningsarbeten » »	»	858,000: —

eller tillsammans kronor 1,696,400: —

Enligt nämnda beräkning skulle häraf erfordras för år 1903:

till befästningsarbeten vid Karlskrona.....	kr.	154,000: —
» bestyckningsarbeten vid Göteborg.....	»	150,000: —
» befästningsarbeten » »	»	286,000: —

eller tillsammans kronor 590,000: —

I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts på denna beräkning stödda förslag beviljade 1902 års Riksdag till fortsättande af arbetena å rikets kustbefästningar ett anslag af 1,696,400 kronor och anvisade däraf på extra stat för år 1903 ett belopp af 590,000 kronor.

Af mitt anförande till statsrådsprotokollet den 12 januari 1903 inhämtas, att chefen för fortifikationen uti då afgifvet memorial anført,

att det syntes vara lämpligt att fördela de återstående summorna för befästningsarbetena vid Karlskrona 309,400 kronor och vid Göteborg 572,000 kronor ungefär lika på ifrågavarande periods båda återstående år och således afse för Karlskrona 154,000 kronor under år 1904 och 155,400 kronor under år 1905 samt för Göteborg 286,000 kronor under hvartdera af de båda åren. Detta förslag biträdades af marinförvaltningen, som härjämte för egen del hemställde, att det belopp af 440,000 kronor, som sålunda enligt berörda förslag borde för år 1904 anvisas af ifrågavarande anslag, måtte ökas med 150,000 kronor, utgörande en del af den i anslaget ingående artillerikostnaden, 375,000 kronor, för bestyckningsarbeten vid Göteborg.

I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts med anledning af berörda förslag gjorda framställning anvisade 1903 års riksdag af ifrågavarande anslag, 1,696,400 kronor, på extra stat för år 1904 ett belopp af 590,000 kronor.

Af det utaf 1902 års Riksdag beviljade anslaget för fortsättande af arbetena å rikets kustbefästningar återstår således ett ännu icke anvisadt belopp af 516,400 kronor. Enligt den från början uppgjorda beräkningen skulle af detta belopp afses:

för befästningsarbetena vid Karlskrona	kr. 155,400: —
» bestyckningsarbetena vid Göteborg	» 75,000: —
» befästningsarbeten » »	» 286,000: —

Under erinran härom har chefen för fortifikationen uti en den 14 september 1903 afgifven underdånig skrifvelse hemställt, att af ofvan nämnda anslag å 1,696,400 kronor en summa af 441,400 kronor måtte för befästningskostnader anvisas på extra stat för år 1905.

Uti sin underdåniga skrifvelse den 25 september 1903 har marinförvaltningen förklarat sig emot detta förslag intet hafva att erinra, men anmärkt, att till sistnämnda summa af 441,400 kronor borde läggas ofvannämnda 75,000 kronor artillerikostnad, utgörande återstoden af ofvanberörda 375,000 kronor för bestyckningsarbeten vid Göteborg. Och har marinförvaltningen med anledning häraf hemställt, att Eders Kungl. Maj:t ville hos Riksdagen föreslå, att af det utaf 1902 års riksdag beviljade anslaget för fortsättande af arbetena å rikets kustbefästningar måtte för år 1905 å extra ordinarie stat anvisas ett belopp af 516,400 kronor.

Chefen för fortifikationen har uti sin ofvanberörda skrifvelse vidare anført, att 1903 års riksdag visserligen på extra stat för år 1904 beviljat ett anslag af 60,000 kronor till täckande af uppkommen brist i

de för ordnande af försänkningarna i Bullerholmssundet förut anvisade medlen, men att detta, såsom han upprepade gånger i underdånighet framhållit, icke vore den enda brist, som uppstått uti de för befästningsarbeten å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning anvisade anslagen. Återstående brister hade dock ej kunnat uti chefens för fortifikationen underdåniga skrifvelse den 11 september 1902 angifvas, enär ifrågavarande befästningsarbeten då ännu ej hade varit tillräckligt nära sin afslutning. Men nu kunde de, enär alla af 1897 års befästningskommitté upptagna befästningsarbeten inom kort komme att afslutas, exakt angifvas i hvad rörde sådana arbeten. Däremot vore den uti chefens för fortifikationen underdåniga skrifvelse den 30 september 1901 berörda markfrågan å Edholmen fortfarande oafgjord, liksom det ännu ej vore bestämdt, haru stora områden i och framför Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs positioner borde af kronan förvärfvas, särskildt för att man alltid skulle hafva uti sin hand att hålla skymmande skog röjd och skylande skog vid makt. Då dessa markförvärf emellertid kunde anses mera såsom frågor för sig och sålunda ej behöfde sammanblandas med den egentliga befästningsfrågan och då dessutom ännu kunde dröja länge, innan markförvärfven blefve afgjorda, men det däremot vore angeläget att få den uppkomna bristen i befästningsanslaget täckt ej allt för långt efter samtliga befästningsarbetens afslutande, så ansåge chefen för fortifikationen, att nödigt anslag till denna brists täckande redan af 1904 års Riksdag torde böra äskas. Denna meromnämnda brist, som uppstått till följd af de såväl sedan 1897 så betydligt ökade arbets- och materialprisen som de synnerligen ogynnsamma arbetsförhållanden, hvilka rådde inom det nära Stockholm liggande Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästningsområde, uppginge till 455,000 kronor. Och hemställde chefen för fortifikationen, att af 1904 års Riksdag måtte äskas ett anslag på extra stat för år 1905 å berörda belopp för täckande af den sålunda uppkomna bristen.

Marinförvaltningen har uti sin underdåniga skrifvelse den 25 september 1903 förklarat sig mot denna hemställan icke hafva annat att erinra, än att till det nämnda beloppet, 455,000 kronor, äfven måste läggas en summa af 205,000 kronor, afsedd att täcka den brist i anslaget för nämnda befästningsarbeten, som under bestyckningsarbetenas utförande af enahanda orsaker, som de af chefen för fortifikationen angifna, uppstått. Och har marinförvaltningen med anledning häraf hemställt, att Eders Kungl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att på extra ordinarie stat för 1905 bevilja ett anslag af 660,000 kronor för täckande af uppkommen brist å den del af anslaget till fortsättande af

arbetena å rikets kustbefästningar, som anvisats till arbeten å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning.

Då hvad sålunda i fråga om berörda brist anförts af myndigheterna icke innefattade någon närmare utredning, huru bristen uppstått, anmodade jag marinförvaltningen genom ämbetsskrivelse den 7 oktober 1903 att efter inhämtande af chefens för fortifikationen yttrande inkomma med specificerad utredning i nämnda hänseende.

Till svar härå har marinförvaltningen, med öfverlämnande af ett yttrande af bemänte chef, däri lämnats en specificerad utredning öfver storleken af och orsakerna till ifrågavarande brister i befästningsarbetena, för egen del anført, att hvad först beträffade sistnämnda brister ämbetsverket intet annat hade att erinra i afseende å den af chefen för fortifikationen förebragta utredningen än att en mycket stor del af denna brist förefunnits redan före kustbefästningarnas öfverlämnande från landt- till sjöförsvaret. Under loppet af 1902 hade nämligen arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet icke allenast icke kunnat öfverlämna några medel för bestridande af kostnaderna för från föregående år återstående ännu icke verkställda befästningsarbeten, utan hade i stället måst anmäla en brist af 178,742 kronor 8 öre, med hvilket belopp anslaget till befästningsarbetena den 31 december 1901 öfverskridits. I själfva verket hade dock bristen vid denna tidpunkt varit vida större, ty flera anvisningar för ännu icke påbörjade eller afslutade arbeten hade måst tagas i anspråk för att möjliggöra fortsättandet och fullbordandet af andra angelägnare. Det för år 1902 anvisade anslaget till befästningsarbeten å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning, hvilket anslag direkt disponerats på marinförvaltningen, hade för öfrigt icke heller varit tillräckligt för bestridande af kostnaderna för de arbeten, som voro afsedda att med detsamma utföras. Vid tidpunkten för aflåtande af skrifvelsen den 25 september 1903 hade ännu återstått att utföra anbefallda arbeten för en kostnad, som af chefen för fortifikationen beräknats till 222,610 kronor. Samtliga dessa arbeten beräknades vara fullbordade inom 1903 års slut eller åtminstone under loppet af vintern 1903—1904 med undantag af infanterivärn å Värmdön. Den för dessa senare beräknade kostnaden, 30,000 kronor, vore emellertid just den summa, som ursprungligen afsetts för detta ändamål och hvilken sålunda icke hade öfverskridits och ej heller behöfde öfverskridas, ty den del af infanterivärnen, som ej för ifrågavarande belopp kunde utföras, vore, enligt hvad ämbetsverket inhämtat, afsedd att så småningom och utan särskild kostnad anordnas af Svea ingenjörkårs fästningsingenjörkompani.

Hvad åter beträffade bristen i artillerikostnad, 205,000 kronor, så hade, då Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning från och med den 1 januari 1902 ställts under sjöförsvaret, arméförvaltningens artilleridepartement till marinförvaltningen afgifvit två tablåer öfver befintlig tillgång och brist af fästningsmateriel vid ifrågavarande fästning m. m. Dessa tablåer hade upptagit bland annat förteckning å den materiel, som då ännu återstode att anskaffa af anslag, som vid samma tillfälle till marinförvaltningen öfverlämnades. Af dessa medel afsåges för Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning 280,984 kronor. För Vaxholmspositionen återstode enligt öfverlämningstablåen att anskaffa materiel och ammunition till en beräknad kostnad af sammanlagdt 310,984 kronor. Till bestridande af dessa kostnader hade funnits, förutom ofvannämnda öfverlämnade belopp 280,984 kronor, 1902 års anslag för Vaxholmspositionen, 30,000 kronor eller sålunda det beräknade erforderliga beloppet 310,984 kronor.

För dessa medel hade redan större delen af hvad som enligt öfverlämningstablåen skulle återstått att färdigställa anskaffats och bragts till fullbordan. Om öfverlämningstablåen rörande Vaxholmspositionen sålunda varit rätt beräknad och i densamma upptagits alla de artilleristiska arbeten m. m., som verkligen varit nödvändiga att bringa till utförande, hade ingen brist behöft anmälas, men så hade ingalunda varit förhållandet, enär vissa oundgängliga arbeten antingen ej upptagits eller i hvarje händelse beräknats för knappt, hvarjämte anslaget till arbeten rörande eldens ledning från början varit alldeles otillräckligt; och då fästningens artilleristiska anordningar måste färdigställas jämsides med de fortifikatoriska, uppstode den brist, uppgående till 205,000 kronor, som närmare vore angifven i en bilagd specificerad utredning.

Denna specificerade utredning upptager åtskilliga arbeten, bland hvilka nämnas betonbäddningar, för hvilka inga medel beräknats eller af tillgängliga medel kunnat afses, men utan hvilka kanonerna skulle vara oanvändbara, vidare anordningar inom fort och batterier i ändamål att darsammastädes redan i fredstid kunna förvara den för desamma afsedda ammunitionsmängden, hvilket måste anses oeftergiftigt vid kustfästningar, men för hvilka medel ej heller syntes hafva beräknats eller i hvarje fall beräknats för knappt, samt slutligen anordningar för eldens ledning, hvilka vore nödvändiga, om fästningen skulle kunna motsvara de anspråk, som man därå måste ställa i detta afseende. Om en del af dessa arbeten anmärkes i den specificerade utredningen, att de redan vore verkställda eller att de beräknades vara

afslutade under 1903 års höst, under det att om åtskilliga andra af ifrågavarande arbeten förmäles, att en del af dem vore under utförande.

Slutligen har chefen för fortifikationen, som redan uti underdånigt memorial den 11 september 1902 framhållit, att det syntes vara på tiden, att de fortifikationsförråd upprättades, som vid mobilisering oundgängligen erfordrades för att de särskilda kustbefästningarnas fortifikatoriska armering skulle kunna utau tidsutdräkt utföras, uti sin ofvannämnda skrifvelse den 14 september 1903 anhållit att återigen få fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på berörda behof, och detta så mycket mera, som arbetena å nämnda befästningar nu än ytterligare närmat sig sin afslutning, hvarför upprättandet af fortifikationsförråden ej längre torde kunna uppskjutas. Anordnandet af dessa förråd skulle, såsom i hans ofvannämnda memorial den 11 september 1902 utredts, kräfva en kostnad af 106,000 kronor.

Marinförvaltningen har emot skälen för detta belopps äskande icke haft något att erinra och hemställt, att Eders Kungl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att på extra ordinarie stat för år 1905 bevilja ett anslag af 106,000 kronor för upprättande af ifrågavarande fortifikationsförråd vid kustbefästningarna.

På sätt af chefen för fortifikationen och af marinförvaltningen föreslagits torde framställning böra göras till Riksdagen om anvisande för år 1905 af det nu återstående beloppet, 516,400 kronor, som af 1902 års Riksdag beviljats för fortsättande af arbetena å rikets kustbefästningar.

Hvad åter beträffar den af nämnda myndigheter gjorda hemställan om förslag till Riksdagen att för år 1905 bevilja 660,000 kronor för betäckande af uppkommen brist å den del af anslaget till fortsättande af arbetena å rikets kustbefästningar, som anvisats till arbeten å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning, så framgår af myndigheternas yttranden i ämnet, att såväl de fortifikatoriska som de artilleristiska arbetena, hvarå de omförmälta bristerna skulle uppstått, ännu icke blifvit afslutade. De förra hafva ansetts skola blifva fullbordade under innevarande vinter, under det att den tidpunkt, då de senare antagas skola hafva bragts till slut, icke blifvit angifven. Under sådana förhållanden torde de belopp, hvartill bristerna uppgifvits, icke kunna anses angifva de summor, hvartill bristerna å ifrågavarande arbeten slutligen komma att uppgå, och synes det under dylika omständigheter vara lämpligast att uppskjuta framställningen till Riksdagen om beviljande af medel för bristens betäckande, till dess förevarande arbeten blifvit fullt afslutade och det belopp, som bör ersättas, sålunda kan noggrannt angifvas.

I fråga om anslag för upprättande af fortifikationsförråd torde härmed i år likasom nästlidna år, med hänsyn till andra anslagsbehof under hufvudtiteln, böra anstå.

I detta sammanhang anhåller jag emellertid att äfven få redogöra för en annan fråga.

Af mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 11 januari 1902, bifogadt samma års statsverksproposition, framgår, att i fråga om sjöbefästningarna utanför Göteborg så mycket blifvit redan under första byggnadsperioden åtgjordt, att till den andra byggnadsperioden, omfattande åren 1903—1905, endast återstått fortet å Västerberget. Af det belopp, som beräknats för arbetena å befästningarna vid Göteborg, hade arméns myndigheter ansett, att 885,000 kronor borde användas till artillerikostnader. Af dessa medel hade redan under första perioden 100,000 kronor anvisats. Enligt 1897 års befästningskommittés förslag, enligt hvilket artillerikostnaden till Göteborgs befästningar skulle uppgå till 1,010,000 kronor, skulle för artillerikostnaden under andra perioden anvisas 500,000 kronor. Sedan emellertid från detta belopp, 1,010,000 kronor, blifvit afdraget 125,000 kronor, som öfverförts från artilleri- till befästningskostnad, hvarefter återstått ofvanberörda, af arméns myndigheter beräknade belopp 885,000 kronor, har för förstnämnda kostnad under andra perioden återstått allenast 375,000 kronor. Af detta belopp hafva 150,000 kronor anvisats för hvarterdera af åren 1903 och 1904, och har, på sätt ofvan omförmäldt blifvit, marinförvaltningen hemställt, att återstående beloppet, 75,000 kronor, måtte ingå i det belopp, som af Riksdagen borde äskas för år 1905.

I bestyckningsplanen för Västerberget ingår anskaffandet af, bland annat, 2 stycken 24 cm. kanoner och 2 stycken 15 cm. kanoner.

Uti ämbetsskrifvelse den 19 juni 1903 öfverlämnade marinförvaltningen ritning öfver 24 cm. kanon, afsedd för ifrågavarande befästning. Ämbetsverket anförde därvid, att ifrågavarande två kanoner med lavettage enligt från aktiebolaget Bofors-Gullspång infordradt, skrifvelsen bifogadt anbud visserligen vore ej obetydligt dyrare än som antagits skola blifva förhållandet, då kostnadsberäkningarna öfver bestyckningen för befästningarna vid inloppet till Göteborg på sin tid i arméförvaltningen uppgjordes, hvarför, och då ammunitionen till denna kraftigare kanon också blefve dyrare än beräknadt vore, en brist å bestyckningsmedlen för Göteborg komme att uppstå, men att då nödvändigheten fordrade, att så kraftiga kanoner af den i bestyckningsplanen bestämda kaliber, som på teknikens nuvarande ståndpunkt kunde framställas, för dessa befästningar anskaffades på samma gång, som

därför afsåges ammunition af bästa slag, marinförvaltningen hemställde, att ifrågavarande ritning måtte fastställas.

Genom nådigt bref den 14 därpå följande augusti förklarade emellertid Eders Kungl. Maj:t, att, då ifrågavarande kanoner, till följd där-af att de föreslagits att göras kraftigare än från början afsetts, skulle komma att betinga ett betydligt högre pris än som beräknats vid beviljandet af det anslag, från hvilket kostnaderna för kanonerna skulle utgå, fastställelse af den ingifna ritningen icke då kunde äga rum, men ägde marinförvaltningen inkomma med den närmare utredning af frågan, som kunde synas erforderlig för framläggande för 1904 års Riksdag af förslag till beviljande af de medel, som för anskaffning af kanoner m. m. utaf ifrågavarande slag erfordrades utöfver de belopp, som för ändamålet redan beviljats.

Till åtlydnad däraf har nu marinförvaltningen inkommit med en hemlig underdånig skrifvelse af den 13 oktober 1903. I denna skrifvelse har ämbetsverket lämnat en utredning af de belopp, hvarmed anskaffningskostnaderna skulle komma att öfverstiga de beräknade, ej allenast för 24 cm. kanonerna utan äfven för öfrig bestyckning å ifrågavarande befästningar. Ämbetsverket anför vidare, att desamma, som ansett att för befästningarna å Västerberget nödvändigtvis måste anskaffas de bästa kanoner af i bestyckningsplanen angifna kaliber, som kunde erhållas, oaktadt desamma måste blifva dyrbarare än den typ af 24 cm. kanoner, som vid arméförvaltningens kostnadsberäkning afsetts, haft för afsikt att föreslå den uppkommande bristens täckande under den sista fästningsbyggnadsperioden. Af en utaf marinförvaltningen upprättad, skrifvelsen bilagd tablå framginge, att för Västerbergets bestyckning med pjäser af nyaste konstruktion och anskaffning af nödigt förråd af bästa ammunition för desamma kostnaden beräknades uppgå till ett belopp af i afrundadt tal 1,130,000 kronor, under det att enligt arméförvaltningens äldre kostnadsberäkning af ofvannämnda belopp, 885,000 kronor, skulle för Västerbergets bestyckning erfordras allenast cirka 775,000 kronor. Utöfver det äldre förslagets slutsumma skulle således krävas ett belopp af 355,000 kronor.

Då marinförvaltningen funne sig icke kunna frångå sin redan flera gånger uttryckta åsikt om nödvändigheten däraf, att befästningarna å Västerberget försåges med den möjligast kraftiga bestyckning och ammunition af bästa slag, anhölles i underdånighet, att för anskaffning af kanoner till samma befästningar i enlighet med nu upprättadt förslag måtte af 1904 års riksdag för år 1905 äskas 135,000 kronor, hvilket belopp jämte de för åren 1903—1905 beviljade medel, 375,000 kronor,

skulle möjliggöra anskaffning till sistnämnda års utgång af 15 cm. kanonerna samt erläggande af två förskott å leveranssumman för 24 cm. kanonerna.

Marinförvaltningens ifrågavarande förslag innebär, såsom af det ofvan anförda framgår, icke framställning om anskaffande af kanoner af annan kaliber än som i den ursprungliga bestyckningsplanen åsyftats och hvilkas anskaffande beräknats vid uppgörande af det kostnadsförslag, som legat till grund för hitintills beviljade anslag för ifrågavarande ändamål. Förslaget innebär således en begäran om att vid anskaffandet af ifrågavarande kanoner, hvilka äro afsedda att tillverkas inom landet, få tillgodogöra sig de uppfinningar för att göra kanoner af ifrågavarande slag kraftigare, som blifvit gjorda efter det ursprungliga kostnadsförslagets upprättande. Då emellertid ett dylikt medgifvande skulle föranleda betydliga kostnader utöfver det från början beräknade beloppet för ifrågavarande kanoner, ansåg sig Eders Kungl. Maj:t, på sätt framgår af ofvanberörda nådiga bref den 14 augusti nästlidna år, icke kunna lämna samma medgifvande förr än frågan blifvit till Riksdagen hänskjuten och dess bifall utverkadt. Hvad därefter beträffar själfva det medgifvande, som nu begärts, så framgår af marinförvaltningens utredning, att detsamma skulle föranleda kostnader, som med 355,000 kronor skulle öfverstiga de från början beräknade; men å andra sidan torde det icke vara riktigt att beställa kanoner, som icke längre stå i jämnhöjd med hvad man på kanontillverkningens nuvarande ståndpunkt kan åstadkomma. Oafsedt försvarets intresse att erhålla de kraftigaste kanoner af den från början afsedda kaliber, som för närvarande kunna erhållas, skulle det säkerligen i längden icke visa sig vara någon god hushållning att anskaffa kanoner, som redan nu icke anses fullgoda. Framställning synes därför böra göras till Riksdagen om beviljande af medel för anskaffande af kanoner utaf de slag, som af marinförvaltningen nu föreslagits.

På grund af hvad jag sålunda anført får jag i underdånighet hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

a) att af det utaf 1902 års Riksdag för fortsättande af arbetena å rikets kustbefästningar beviljade anslag af 1,696,400 kronor anvisa på extra stat för år 1905 återstående 516,400 kronor;

b) att för anskaffning till befästningarna å Västerberget vid Göteborg af kanoner med tillhörande ammunition utöfver för sådant ändamål redan beviljadt belopp bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 135,000 kronor.»

Med hänsyn till hvad i statsrådsprotokollet sålunda anförts har utskottet ansett sig böra bitäda Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och får alltså hemställa,

att Riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning,

a) af det utaf 1902 års Riksdag för fortsättande af arbetena å rikets kustbefästningar beviljade anslag af 1,696,400 kronor anvisa på extra stat för år 1905 återstående 516,400 kronor; samt

b) för anskaffning till befästningarna å Västerberget vid Göteborg af kanoner med tillhörande ammunition utöfver för sådant ändamål redan beviljadt belopp bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 135,000 kronor.

Nybyggnader för kustartilleriets förläggning m. m.

Ang. anslag
till nybygg-
nader för
kustartille-
riets förläggning
m. m.

[26.]

23:o) Kungl. Maj:t har uti punkt 26 under femte hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att till nybyggnader för kustartilleriets förläggning m. m. bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 318,386 kronor.

Departementschefen har uti sitt anförande till statsrådsprotokollet erinrat, hurusom enligt det statsverkspropositionen till 1901 års Riksdag vidfogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 11 januari samma år beräknades, att af erforderliga medel till nybyggnader för kustartilleriets förläggning i fredstid borde under år 1905 utgå 318,386 kronor. Den uppgjorda planen för beviljande af medel för berörda nybyggnader följdes vid beviljande af anslag för ifrågavarande ändamål af 1901 års Riksdag, under det att anslaget af särskildt tillkommen anledning höjdes utöfver det från början beräknade beloppet vid 1902 och 1903 års riksdagar, men funnes däremot icke någon anledning att frångå den ursprungliga planen i hvad densamma afsåg år 1905.

Under tillstyrkan af bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till nybyggnader för kustartilleriets förläggning m. m. bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 318,386 kronor.

Minförsvarets ordnande samt minpersonalens inkvartering vid mobilisering.

24:o) Uti denna punkt har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för fortsättande af arbetena för minförsvarets ordnande och minpersonalens inkvartering vid mobilisering bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 137,824 kronor.

Ang. anslag till
minförsvarets
ordnande
samt min-
personalens
inkvartering
vid mobilise-
ring.

[27.]

Departementschefen har i fråga om detta anslag erinrat, att, enligt den i sammanhang med 1901 års statsverksproposition framlagda plan och kostnadsberäkning för bland annat minförsvarets ordnande samt minpersonalens inkvartering vid mobilisering, skulle för hvarterdera af åren 1904 och 1905 för ifrågavarande ändamål erfordras 137,824 kronor, hvilket belopp jämväl blef af 1903 års Riksdag för år 1904 beviljad.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må för fortsättande af arbetena för minförsvarets ordnande och minpersonalens inkvartering vid mobilisering bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 137,824 kronor.

Fasta minförsvaret.

25:o) Under punkt 28 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för fasta minförsvaret bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 40,410 kronor.

Ang. anslag till
fasta minför-
svaret.

[28.]

Departementschefen har härom anfört följande:

»Uti sin underdåniga skrifvelse den 25 september 1903 har marinförvaltningen i fråga om det fasta minförsvaret anmält följande anslagsbehof.

För minförsvaret vid Karlskrona behöfde de nu använda äldre minantändningsinstrumenten under hand ersättas med nya tillförlitligare instrument, för hvilka anskaffningskostnaden för år 1905 beräknades till 5,000 kronor. Vidare måste för att möjliggöra kännedom om tillståndet af de för krigsbruk afsedda elektriska min- och telefonkablar, hvilka förvarades i förråd, kablarna underkastas regelbundet återkommande undersökningar i afseende å deras elektriska egenskaper; dylik undersökning erfordrades äfven vid ut- och inleverering samt nyan-

skaffning af kablar. De för dessa undersökningar afsedda instrument m. m., som funnes vid flottans varf i Stockholm, vore föråldrade och otillförlitliga. Anskaffningskostnaderna för nya mätinstrument jämte vidtagande af nödiga anordningar för undersökning af elektriska kablar beräknades till 6,000 kronor. Minspärningarnas vid Karlskrona inventarier behöfde ökas med diverse materiel såsom bojar, lanternor, telefoner, skyddstält samt fem stycken utläggningsbåtar med tillbehör. Anskaffningskostnaden för denna materiel beräknades till 8,800 kronor. För komplettering af elektriska kabelförrådet vid Karlskrona station beräknades under 1905 erforderliga 8,700 meter minkabel och 6,000 meter telefonkabel, för hvilken materiel anskaffningskostnaden beräknades till 11,610 kronor. För komplettering, förbättring och ökning af i förråd befintlig handminmateriel beräknades för år 1905 ett belopp af 20,000 kronor. För minsparningarnas snabba mobilisering syntes det vara ett oafvisligt villkor, att en utredning tändkolfvar ständigt hölles förvarade fullt klargjorda till omedelbart krigsbruk. Detta förvaringssätt fordrade emellertid, att tändkolfvarna förvarades i särskilda källare, belägna så långt från hvarandra inbördes, att eventuell explosion af tändkolfvarna i en sådan källare ej kunde skadligt inverka på någon af de öfriga, hvarigenom endast ett mindre antal kolfvar behöfde ersättas från respektive minmagasin, där ett lämpligt antal oapterade reservtändkolfvar borde hållas i förråd. För anskaffning utaf reservtändkolfvar till i förråd befintliga minor af olika slag samt för uppförande af mindre tändkolfkällare vid de olika minförråden beräknades därför tillhoppa 65,000 kronor. Slutligen motsvarade den å fortet Kungsholmen befintliga lysapparaten n:r 2 ingalunda de fordringar, man numera ställde på dylik belysningsmateriel. Flera gånger reparerad, torde den möjligen endast under de närmaste åren kunna fortfarande användas för afsedt ändamål. En ny lysapparat borde därför så fort ske kunde anskaffas för att genast vid behof kunna ersätta den gamla apparaten. Anskaffningskostnaden för en ny lysapparat med tillbehör och uppställningsanordningar beräknades till 24,000 kronor. Marinförvaltningen hemställde därför, att för tillgodoseende af nu anmälda behof af Riksdagen måtte äskas för år 1905 ett extra ordinarie anslag till fasta minförsvaret af i jämnt tal 140,400 kronor.

De anslagsbehof, som sålunda af marinförvaltningen anmälts, äro säkerligen alla förefintliga. Med hänsyn till andra nödvändiga anslag torde emellertid äskandena böra inskränkas till sådana, hvilkas uppskjutande till ett följande år icke synes böra ifrågasättas. Till dylika äskanden måste räknas framställningarna om anslag för ökning af inventa-

rierna till minspärrningarna vid Karlskrona, 8,800 kronor, för komplettering af elektriska kabelförrådet vid Karlskrona station, 11,610 kronor samt för komplettering, förbättring och ökning af i förråd befintlig handminmateriel, 20,000 kronor eller tillhopa således 40,410 kronor.»

Utskottet, som icke haft något att erinra emot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställer

att Riksdagen må för fasta minförsvaret bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 40,410 kronor.

Fasta undervattenstorpedbatterier vid Oxdjupet och Stora inloppet till Karlskrona.

26:o) Uti en inom Riksdagens Andra Kammare väckt, till statsutskottet remitterad motion (n:o 214) hafva herr *S. A. K. Natt och Dag* m. fl. föreslagit, att Riksdagen, för anläggande af fasta undervattenstorpedbatterier såväl vid Oxdjupet som vid Stora inloppet till Karlskrona, ville för år 1905 bevilja ett belopp af 900,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att genast låta påbörja dessa arbetens utförande samt af tillgängliga medel förskjuta det belopp, som härför kan erfordras redan under innevarande år, samt vid anmälan af detta beslut anhålla, att Kungl. Maj:t behagade låta omedelbart påbörja och med största möjliga skyndsamhet fullborda ifrågakvarande arbeten.

Angående motion om anslag till fasta undervattenstorpedbatterier vid Oxdjupet och Stora inloppet till Karlskrona.

I fråga om de för detta förslag anförda skäl tillåter sig utskottet att hänvisa till själfva motionen.

Beträffande de ifrågasatta fasta undervattenstorpedbatterierna, får utskottet erinra, hurusom Kungl. Maj:t visserligen i framställning till nästlidet års Riksdag föreslog inrättande af ett dylikt batteri vid Oscar-Fredriksborg för en kostnad af 348,000 kronor, men att detta förslag framkom allenast under förutsättning af en betydlig fördjupning af segelrännan förbi berörda fästning. Utskottet hemställde då i afgifvet utlåtande af anförda orsaker, att Kungl. Maj:ts sagda framställning om den ifrågasatta fördjupningen icke måtte af Riksdagen bifallas, i enlighet med hvilken hemställdan Riksdagens beslut också fattades.

Utskottets yttrande.

Då någon fördjupning af oförmälda segelränna ej nu är ifrågasatt och då ej heller någon plan för inrättande af ett fast undervattenstorpedbatteri vid Stora inloppet till Karlskrona, utskottet veter-

ligen, blifvit utarbetad eller kostnadsberäkning därför uppgjord, har utskottet ansett sig böra afstyrka bifall till det i motionen framställda förslaget, helst som det icke synes tillrädligt, att Riksdagen i frågor af den vikt och omfattning som den föreliggande fattar beslut på framställning af enskilde motionärer.

Utskottet hemställer därför

att herr Natt och Dags med flere ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Beklädnad och sängservis till värnpliktiga vid kustartilleriet.

Anslag till be-
klädnad och
sängservis till
värnpliktiga
vid kustartil-
leriet.

[29.]

27:o) Uti punkt 29 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för anskaffning af beklädnad och sängservis för kustartilleriets värnpliktiga bevilja ett anslag af 1,508,000 kronor och däraf på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 215,430 kronor.

Departementschefen har härom anført följande:

»Med ämbetsskrivelse den 11 april 1903 öfverlämnade chefen för kustartilleriet förslag till beklädnads- och sängservisstat för kustartilleriets värnpliktiga och föreslog, att beklädnaden måtte indelas i två ställ, som hvarterda borde utgöras af det i beklädnadsstaten föreslagna antalet persedlar samt vara afsedt, 1:a stället för mobilisering och krigsbruk, hvarför det skulle bestå af uteslutande obrukade persedlar, och 2:a stället för bruk under fredstjänstgöring, samt att persedlar af 2:a stället, i den mån de försletes, skulle kasseras och ersättas från 1:a stället, som borde kompletteras genom nytillverkning; härjämte föreslog chefen för kustartilleriet det antal dylika ställ, som borde hållas i förråd vid kustartilleriets etablissemanger i Karlskrona, Vaxholm, Älfsborg och Färösund.

Öfver denna framställning afgaf marinförvaltningen den 21 april 1903 inforordadt yttrande, hvarvid ämbetsverket tillstyrkte fastställelse af förslaget till beklädnads- och sängservisstat, men hvad beträffade det föreslagna antalet ställ, som borde hållas i förråd, erinrade därom, att det för kustartilleriets värnpliktiga, hvilka torde vara afsedda att vid mobiliserings- och krigstillfällen tjänstgöra hufvudsakligen å de förläggningsplatser, som kustartilleriet i fredstid innehade, icke torde vara nödvändigt att, i likhet med arméns värnpliktiga, tillhörande regementen, som försattes på fältfot, erhålla fullständigt ny beklädnad vid mobiliserings inträffande. Marinförvaltningen ansåg på den grund det vara mindre behöfligt att förutom 2:a stället hålla i förråd ett 1:a dy-

likt nytt, beräknadt för *hela* antalet beväring, som skulle inställa sig vid mobilisering, och anförde, att detta synnerligen gällde för fästningarna Karlskrona samt Vaxholm och Oscar-Fredriksborg, hvarest verkstäder för tillverkning af beklädnad finnes. Hvad däremot beträffade Fårösund och Älfsborg, ansåg marinförvaltningen, att det antal ställ, som föreslagits att där finnas i förråd, ej borde minskas, hvarjämte ämbetsverket tillade, att, enligt dess åsikt, det antal beklädnadsställ för kustartilleriets värnpliktiga, som skulle finnas i förråd, borde blifva föremål för förnyad ompröfning.

Genom nådigt bref den 15 maj 1903 fastställde Eders Kungl. Maj:t härefter beklädnads- och sängservisstat för kustartilleriets värnpliktiga samt uppdrog därjämte åt marinförvaltningen och chefen för kustartilleriet att gemensamt inkomma med förslag beträffande det antal ställ af beklädnad för ifrågakvarande värnpliktiga, som skulle finnas i förråd.

Till åtlydnad häraf hafva nämnda myndigheter afgifvit ett underdånigt utlåtande af den 8 september 1903. I detta redogöres till en början för det antal värnpliktiga, som vid mobiliseringstillfälle erfordras i och för bemanning af Karlskrona och Älfsborgs samt Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästningar med Fårösund. I sådant afseende åberopas kustartillerikommitténs betänkande den 16 oktober 1900. Enligt detta skulle mobiliseringsbehovet af underbefäl och manskap uppgå till nedanstående:

	Vax- holm.	Fårö- sund.	Karls- krona.	Älfs- borg.
Stam, f. d. stam och värnpliktiga, eldare	107	14	132	27
» » » » » öfriga	4,024	341	3,350	504
Droges härifrån den påräkneliga stampersonalen, underofficerare och manskap, utgörande				
eldare	17	7	33	4
öfriga	658	43	583	52
så erhöles det antal, för hvilket beklädnad vid mobilisering borde afses, utgörande				
eldare	90	7	99	23
öfriga	3,366	298	2,767	452
Vid Fårösund och Göteborg borde dessutom finnas beklädnad för den årligen vapenöfvade kontingenten.				
utgörande eldare	—	2	—	5
» öfriga	—	38	—	65

Det antal värnpliktiga, för hvilket vid mobilisering beklädnad borde finnas, uppginge således till 219 eldare och 6,883 öfriga eller tillsammans 7,102 man.

Vid befästningarna vid Göteborg och Fårösund borde, såsom förut anförts, förutom beklädnader för fredsbehofvet, äfven finnas tillräckligt antal beklädnader för hela mobiliseringsbehofvet af värnpliktiga, under det att vid Karlskrona samt Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästningar särskildt antal beklädnader för fredsbehof utöfver mobiliseringsbehofvet torde vara obehöfligt. Ofvan omnämndt antal behöfliga beklädnader för värnpliktiga vid mobiliseringstillfälle borde således ökas med antalet behöfliga dylika för under fredstid vid Göteborg och Fårösund öfvade värnpliktiga eller med beklädnad för 7 eldare och 103 öfrige. Hela antalet beklädnader, som borde finnas i förråd, uppginge således till 226 för eldare och 6,986 för öfriga värnpliktiga eller inalles till 7,212. Af dessa beklädnader skulle, som af ofvanstående tabell framginge, 99 eldare- och 3,702 vanliga beklädnader tillhöra Vaxholms kustartilleriregemente samt 127 eldare- och 3,284 vanliga beklädnader tillhöra Karlskrona kustartilleriregemente. Vid förstnämnda regemente finnes inga beklädnader i förråd, afsedda för värnpliktiga, utan bekläddes dessa från regementets förråd mot anbefalld ersättning från anslaget till värnpliktigas vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför. I förråd befintliga uniformspersedlar af äldre modellen ansåges dock redan under år 1905 blifva utslitna, och ersättningen, som af nämnda anslag utginge till förrådet, skulle naturligen användas för stamman-skapets beklädnad.

Vid Karlskrona kustartilleriregemente finnes däremot ett beväringss-beklädnadsförråd, innehållande 600 fullständiga beklädnader med undantag af 300 lägermössor, och vore dessutom under tillverkning dylika för genom nådiga bref den 14 mars och 17 april 1903 för ändamålet anvisade medel, tillhopa 21,968 kronor 20 öre, för hvilket belopp inalles 105 beklädnader komme att tillverkas, hvarjämte sängservis anskaffats för 148 värnpliktiga.

Af ofvan angifna antal beklädnader, behöfliga för Karlskrona kustartilleriregemente, 127 för eldare och 3,284 för öfriga, erfordrades således att anskaffa hela antalet för eldare och 2,579 för öfriga. Häri-genom nedbringades det totala antalet beklädnader, för hvilkas anskaffning medel erfordrades, till 226 för eldare och 6,281 för öfriga.

Kostnaden för en eldarebeklädnad uppginge vid Vaxholms kustartilleriregemente till 219 kronor 90 öre och vid Karlskrona kustartilleriregemente till 212 kronor 37 öre samt kostnaden för beklädnad till

annan värnpliktig vid samma regementen till respektive 192 kronor 11 öre och 186 kronor 14 öre.

Anskaffningskostnaden för totala behovet af beklädnad kunde således beräknas uppgå till:

för	99	eldarebeklädnader	å kr. 219: 90 till kr.	21,770: 10	
»	127	»	» » 212: 37 » »	26,970: 99	48,741: 09
»	3,702	vanliga beklädnader	» » 192: 11 » »	711,191: 22	
»	2,579	»	» » 186: 14 » »	480,055: 06	1,191,246: 28
Summa kronor					1,239,987: 37

Härtill måste dock läggas anskaffningskostnad för sängservis till 7,064 värnpliktiga.

Enligt från kustartilleriregementena inkomna uppgifter utgjorde anskaffningskostnaden för sängservis, vid Karlskrona kustartilleriregemente 36 kronor 50 öre och vid Vaxholms kustartilleriregemente 39 kronor för man, hvadan kostnaden för sängservis utgjorde för 3,263 värnpliktiga vid Karlskrona kustartilleriregemente 119,099 kronor 50 öre och för 3,801 värnpliktiga vid Vaxholms kustartilleriregemente 148,239 kronor, eller för de värnpliktiga vid kustartilleriet, för hvilka sängpersedlar ej redan anskaffats eller af redan beviljade medel kunde anskaffas, tillhoppa 267,338 kronor 50 öre. Om denna summa lades till ofvannämnda belopp för anskaffning af beklädnader för värnpliktiga, utgjorde sammanlagda medelsbehovet för anskaffning af erforderlig beklädnad och sängservis för kustartilleriets värnpliktiga 1,507,325 kronor 87 öre.

Marinförvaltningen ansåge likväl, att utan allt för stor risk anskaffningen af beklädnad och sängservis kunde fördelas på en jämförelsevis lång tidsperiod, och hade denna period ansetts böra föreslås till 7 år. Det årliga behovet af medel för uppsättning af beklädnad och sängservis till kustartilleriets beväring skulle således komma att belöpa sig till i rundt tal 215,430 kronor; och hemställde marinförvaltningen därför, att i nådig proposition till 1904 års riksdag måtte föreslås, att för anskaffning af beklädnad och sängservis för kustartilleriets värnpliktiga måtte beviljas ett anslag af i rundt tal 1,508,000 kronor och att däraf å extra stat för år 1905 måtte anvisas ¹ 7-del af anslaget eller ett belopp af 215,430 kronor.

Slutligen hafva marinförvaltningen och chefen för kustartilleriet enats om, att ifrågakvarande beklädnad icke borde indelas uti ställ, utan i likhet med de värnpliktigas beklädnad vid flottan i ett visst antal

klasser, hvarje klass utmärkande beskaffenheten och värdet af den beklädnad, som tillhörde klassen.

Den sålunda gjorda framställningen innebär således hufvudsakligen förslag om anskaffande af beklädnad och sängservis till de värnpliktiga vid kustartilleriet i händelse af mobilisering. En dylik anskaffning för de värnpliktiga vid flottan vid mobilisering har redan, efter det Riksdagen för ändamålet beviljat medel, ägt rum; och synes anskaffning af motsvarande beklädnad för kustartilleriet vara nödvändig. Vid flottan utlämnas från det anskaffade förrådet i mån af behof beklädnad till de värnpliktiga under fredstjänstgöring emot ersättning af anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför, och varda de under sådan tjänstgöring förbrukade persedlarna ersatta med nya för de sålunda från berörda anslag influtna medlen. Genom ett dylikt förfarande, som befordrar en jämn omsättning af förrådet, undvikes den fara, som eljest skulle uppstå, att förrådet blefve förlegadt och således vid behof mindre användbart. Samma förfaringssätt synes böra begagnas i fråga om beklädnaden åt kustartilleriets värnpliktiga vid mobilisering. Då nu myndigheterna, på sätt ofvan förmåls, anmält, att den nu använda beklädnaden åt ifrågavarande värnpliktiga vid Vaxholms kustartilleriregemente redan under år 1905 kommer att blifva utsliten, torde anskaffning af nya beklädnader icke längre kunna uppskjutas. Och som en längre anskaffningsperiod än den af myndigheterna föreslagna af sju år icke synes lämpligen böra ifrågasättas, torde framställning böra göras till Riksdagen i enlighet med den gjorda hemställan.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet har angående förevarande framställning inhämtat, *dels* att skilljaktigheten mellan kostnaderna vid Vaxholms kustartilleriregemente och vid Karlskrona kustartilleriregemente för anskaffning af beklädnad åt de värnpliktiga vid kustartilleriet beror på olikheten i arbetspriser i Vaxholm och i Karlskrona, hvarest nu ifrågakomna beklädnader förfärdigas på kronans därför afsedda verkstäder, *dels ock* att skillnaden mellan dessa kostnader å ena sidan och det vida mindre pris af omkring 125 kronor, som låg till grund för Kungl. Maj:ts framställning till 1896 års Riksdag angående beklädnad åt värnpliktiga vid flottan, å andra sidan, har sin orsak däri att de värnpliktiga vid kustartilleriet erhålla utöfver hvad som år 1896 afsågs åt värnpliktiga vid flottan följande persedlar, nämligen en kappa, ett par stöflar, ett par kalsonger, en yllehalsduk och en undertröja af ylle, värda tillhopa omkring 57 kronor.

Då utskottet icke haft något att emot förevarande framställning erinra, får utskottet, som i sammanhang härmed velat uttala den upp-

fattning, att, därest en sådan förändring af arméns beklädnad blifver beslutad, att det i dess förråd befintliga mörkblåa klädet icke varder behöfligt för arméns räkning, detsamma bör användas för tillgodo-seende af flottans behof, i detta afseende hemställa,

att Riksdagen må för anskaffning af beklädnad och sängservis för kustartilleriets värnpliktiga bevilja ett anslag af 1,508,000 kronor och därpå på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 215,430 kronor.

Handeln.

Påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster.

28:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 41,000 kronor.

Anslag till påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster.

Beträffande denna framställning har departementschefen hänvisat till hvad han i sitt anförande till statsrådsprotokollet öfver sjöförsvars-ärenden den 11 januari 1902, bifogadt samma års statsverksproposition, anført rörande behovet af extra anslag under de närmaste åren till påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster.

[30.]

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning, för påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster bevilja på extra stat för år 1905 ett anslag af 41,000 kronor.

Dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg åt vissa statens tjänstemän och betjante.

29:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag angifna grunder, af dyrtidstillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjante i sjöförsvarsdepartementets afdelning af Kungl.

Angående dyrtidstillägg åt vissa statens tjänstemän och betjante.

[31.]

Maj:ts kansli samt till sjöförvarsdepartementet hörande ämbetsverk, kårer och stater, på extra stat för år 1905 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af 36,000 kronor.

Öfver ifrågavarande framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande, hvilket utskottet härmed skolat för Riksdagen

anmäla.

Dyrtidstillägg åt tjänstemän och vaktmästare vid flottans pensionskassa.

Angående
dyrtidstillägg
åt tjänstemän
och vakt-
mästare vid
flottans pen-
sionskassa.

30:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att medgifva, att dyrtidstillägg, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag beträffande dyrtidstillägg för vissa statens tjänstemän och betjante angifna grunder, må för år 1904 utgå till tjänstemän och vaktmästare vid flottans pensionskassa.

[32.]

Jämväl öfver denna framställning kommer utskottet framdeles att afgifva utlåtande, hvilket utskottet härmed får
anmäla.

Sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför.

Angående
tre inom
Andra Kammar-
ens väckta
motioner.

31:o) Uti tre särskilda inom Riksdagens Andra Kammare väckta motioner hafva nedannämnda motionärer angående dagaflöningen åt de värnpliktige under öfningstiden framställt följande förslag:

Herr *J. Andersson* i Baggböle har i motionen n:o 73 föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, det dagaflöningen till de värnpliktige äfven under deras rekrytutbildning bestämmes till 50 öre pr dag samt att denna dagaflöning måtte utgå äfven innevarande år.

Herr *S. Nordström* i Höglunda har i motionen n:o 79 hemställt, att Riksdagen måtte besluta, att dagaflöningen till de värnpliktige såväl under rekrytöfningarna som under repetitionsöfningarna, in- och uttryckningsdagarna däri jämväl inberäknade, måtte bestämmas till femtio öre per man och dag, att taga sin början från och med nästa år och som skola utbetalas, den ena hälften månatligen under öfnings-

tideus förtgång och den andra hälften årligen efter de olika öfnings-tidernas afslutning.

Herr *O. G. Eriksson* i Odensvi med flere har i motionen n:o 121 föreslagit, att Riksdagen måtte besluta att höja de värnpliktiges dagaf-löning till 50 öre per dag såväl under rekrytskolan som under repeti-tionsöfningarne att oafkortadt utbetalas månatligen under öfnings-tiden.

I afseende å de skäl, som i hvar och en af ofvanberörda motioner anförts till stöd för de i dem framställda yrkanden, tillåter sig utskottet att hänvisa till själfva motionerna.

Utskottet, som i sitt till Riksdagen afgifna utlåtande n:o 5 angå-ende regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel, om-fattande anslagen till landtförsvaret, afstyrkt de i berörda motioner framställda förslag, i hvad de angå hären, får med åberopande af de i samma utlåtande anförda skäl, hvilka i tillämpliga delar torde äga gil-tighet äfven beträffande flottan och kustartilleriet, hemställa,

att herrar Anderssons, Nordströms och Erikssons ofvanberörda motioner må i hvad de beröra flottan och kustartilleriet af Riksdagen afslås.

32:o) Uti en inom Riksdagens Andra Kammare' väckt, till utskottet för förberedande behandling remitterad motion (n:o 33), har herr *A. T. Carlheim-Gyllensköld* föreslagit, att Riksdagen måtte besluta aflåtandet till Kungl. Maj:t af en skrifvelse med anhållan, att Kungl. Maj:t genom en kommitté, bestående af ett lika antal militära och icke militära leda-möter, de förra till halfva antalet landtmilitärer och andra hälften sjö-militärer (inbegripet officerare från kustförsvaret) samt bland de icke militära ledamöterna minst en finansman, en statsekonom och en med de mellanfolkliga lagarne förtrogen rättslär, och de öfriga valda bland Riksdagens icke militära ledamöter, måtte låta utreda:

Ang. en inom
Andra Kam-
maren väckt
motion.

1) hvilken landtarmé med beväpning, ammunition, förråd och häst-antal,

2) flotta med besättning, bestyckning, ammunition och förråd samt

3) hvilka befästningsanläggningar krävas, detta för att utrönt må blifva, huru allt hvad till vårt försvarsväsen hörer må kunna ordnas så att landet för en årlig kostnad, till proportionen fast fördelad till armé, flotta och fästningar, ej öfverstigande endera 40 procent af den totala statsbudgeten, dock oräknadt eventuellt statslån till järnvägsbyggnader eller annat, eller årligen högst 75 miljoner kronor, däruti jämväl inbe-räknadt statsverkets tillskott till den militära pensioneringen, erhåller

största möjliga trygghet emot både fientligt infall och emot maritima anfallsformer, äfvensom att Kungl. Maj:t måtte vidtaga de åtgärder, hvartill en dylik utredning kan föranleda

och slutligen att Riksdagen måtte till betäckande af kostnaderna för denna kommittés arbeten anslå 15,000 kronor.

Denna motion har redan i hvad densamma angår hären af Riksdagens båda kamrar afslagits; och får utskottet hemställa,

att herr Carlheim-Gyllenskölds ifrågavarande motion, i hvad densamma afser sjöförsvaret, icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 april 1904.

På statsutskottets vägnar:

Hugo Tamm.

Reservationer:

vid punkt 1:o angående höjning af anslaget till aflöning för flottans kårer och stater:

af herrar *H. P. P. Tamm, K. E. Bohnstedt*, friherre *N. A. H. Palmstierna, I. Wijk, A. G. L. Billing, F. E. Pettersson*, grefve *K. A. Posse*, friherre *J. T. Gripenstedt, E. Fränckel, P. Sörensson*, grefve *C. O. Taube* och friherre *C. H. Falkenberg*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Kungl. Maj:ts förevarande — — — — —
— — — — — den 1 februari 1906.

Då anledning till erinran häremot ej förekommit, får utskottet förorda bifall till Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Vidkommande — — — — —
— — — — — blifva följande:

	För år 1904 af Riksdagen anvisadt.		För år 1905 beräknadt behof.		Ökning.		Minskning.	
Officerskåren	605,080	—	620,820	—	15,740	—	—	—
Reservofficersaspiranter	26,700	—	26,700	—	—	—	—	—
Underofficerskåren	473,760	—	525,180	—	51,420	—	—	—
Sjömanskåren	1,373,585	—	1,488,924	50	115,339	50	—	—
Skeppsgossekåren	18,706	25	18,706	25	—	—	—	—
Mariningeniörstaten	100,500	—	100,500	—	—	—	—	—
Marinintendenturkåren	233,189	50	233,189	50	—	—	—	—
» i flottans reserv	—	—	4,285	—	4,285	—	—	—
Ecklesiastikstaten	8,550	—	8,550	—	—	—	—	—
Marinläkarekåren	77,635	—	77,635	—	—	—	—	—
Poliskåren	46,900	—	46,900	—	—	—	—	—
Inkvarteringsbidrag för officerare och underofficerare, förslagsvis	195,980	—	208,880	—	12,900	—	—	—
Reserv- och indragningsstater samt båtsmanskompanierna, förslagsvis	66,300	—	58,000	—	—	—	8,300	—
Dagaflöning till officerare och under- officerare, förslagsvis	442,188	75	465,888	25	23,699	50	—	—
I riksstaten afrundadt med	—	50	—	50	—	—	—	—
Summa	3,669,075	—	3,884,159	—	223,384	—	8,300	—

Den af Kungl. Maj:t ifrågasatta ökningen i detta anslag skulle sålunda enligt utskottets förslag minskas med 37,615 kronor.

Under återopande af hvad utskottet sålunda anför, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må,

a) öka — — — — —

— — — underlöjtnanter;

b) bifalla — — — — —

underofficerspersonal;

c) bifalla den af Kungl. Maj:t föreslagna ökningen af flottans sjömanskår med 240 man till 3,400 man;

d) medgifva — — — — — organisation;

e) bifalla — — — — — reserv;

f) bifalla — — — — —

— — — båtsmanskompanierna;

g) afslå — — — — —
 — — — — — rörer; samt

h) med godkännande af följande förslag till stater, nämligen för flottans officerskår, för flottans underofficerskår, å dagaflöning till officerare och underofficerare vid flottan och för marinintendenturkåren i flottans reserv (bil. n:is 1—4 vid utlåtandet) samt för flottans sjömanskår (bil. n:o 5 vid denna reservation) höja anslaget till aflöning för flottans kårer och stater från 3,669,075 kronor med 215,084 kronor till 3,884,159 kronor;

vid punkt 2:o angående höjning af anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna,

af herrar *H. P. P. Tamm, K. E. Bohnstedt*, friherre *N. A. H. Palmstierna, I. Wijk, A. G. L. Billing, F. E. Pettersson*, grefve *K. A. Posse*, friherre *I. T. Gripenstedt, E. Fränckel, P. Sörensson*, grefve *C. O. Taube* och friherre *C. H. Falkenberg*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att Riksdagen måtte höja reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna från 387,260 kronor till 413,900 kronor, eller med 26,640 kronor.

vid punkt 3:o (angående höjning af anslaget till naturaunderhåll vid flottan):

af herrar *H. P. P. Tamm, K. E. Bohnstedt*, friherre *N. A. H. Palmstierna, I. Wijk, A. G. L. Billing, F. E. Pettersson*, grefve *K. A. Posse*, friherre *J. T. Gripenstedt, E. Fränckel, P. Sörensson*, grefve *C. O. Taube* och friherre *C. H. Falkenberg*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att Riksdagen måtte höja förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan från 674,200 kronor till 769,200 kronor eller med 95,000 kronor.

vid punkt 31:o (angående dagaflöning åt de värnpliktige under öfningstiden):

af herr *G. Lindgren*.

Det skulle här antecknas, att herr *D. Persson* icke deltagit i denna hufvudtitels behandling inom utskottet.

Bil. n:o 1.

Stat

för flottans officerskår.

Antal.		Fast lön.	
		Kr.	ö.
1	Flaggman	8,000	—
3	D:o	24,000	—
1	Kommendör	6,000	—
6	D:o	36,000	—
1	Kommendörkapten af 1:a graden	4,500	—
16	D:o af d:o	72,000	—
1	D:o af 2:a graden	4,000	—
15	D:o af d:o	60,000	—
1	Kapten af 1:a klassen	3,400	—
57	D:o af d:o	193,800	—
1	D:o af 2:a klassen	2,400	—
27	D:o af d:o	64,800	—
1	Löjtnant	1,500	—
75	D:o	112,500	—
1	Underlöjtnant	720	—
35	D:o	25,200	—
242		Kronor	618,820
	Tillkommer:		
	Årligt tillägg till fasta lönen åt innehafvare af chefsbefattningen i marin- förvaltningen, chefsbefattningen i flottans stab eller stationsbefälhafvare- befattning, därest han icke uppbär flaggmans lön, med iakttagande, att, om två af nämnda befattningsinnehafvare icke uppbära dylik lön, till- lägget skall tilldelas den, som är i sin befattning äldst.....		2,000
		Summa kronor	620,820

Anmärkningar:

1:o. Dagaflöning å 7 kronor till flaggman, 6 kronor till kommendör, 5 kronor till kommendörkapten af 1:a eller 2:a graden, 4 kronor till kapten af 1:a eller 2:a klassen samt 3 kronor till löjtnant och underlöjtnant eller half dagaflöning efter hvarterdera af förestående belopp tillkommer i den ordning, reglemente för flottan bestämmer.

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 4 Saml. 1 Afd. 6 Häft.

2:o. Till officer, som icke åtnjuter fri bostad i kronans hns, utgår, i den ordning reglemente för flottan bestämmer, inkvarteringsbidrag med ett efter år räknadt belopp af:

flaggman	vid Karlskrona station	1,200 kronor;	vid Stockholms station	1,500 kronor.
kommendör	»	»	»	»
kommendörkapten..	»	»	»	»
kapten.....	»	»	»	»
löjtnant och }				
underlöjtnant/.....	»	»	»	»
		900	»	1,200
		600	»	1,000
		400	»	500
		300	»	400

3:o. Då befälhafvande amirals- och stationsbefälhafvareämbetena i Karlskrona innehafvas af en och samma person, åtnjuter innehafvaren ett särskildt arfvode af 3,000 kronor om året.

Bil. n:o 2.

Stat

för flottans underofficerskår.

An- tal.		Fast lön.		Beklädnads- ersättning.		Summa.	
		Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre
1	Flaggunderofficer (styrman, konstapel eller skeppare)	900	—	200	—	1,100	—
88	D:o	79,200	—	17,600	—	96,800	—
1	D:o (maskinist)	1,140	—	200	—	1,340	—
56	D:o	63,840	—	11,200	—	75,040	—
1	D:o (rustmästare, torpedmästare eller kvar- tersman)	900	—	200	—	1,100	—
8	D:o	7,200	—	1,600	—	8,800	—
1	Underofficer af 2:a graden (styrman, konstapel eller skeppare)	900	—	200	—	1,100	—
179	D:o	161,100	—	35,800	—	196,900	—
1	D:o (maskinist)	900	—	200	—	1,100	—
113	D:o	101,700	—	22,600	—	124,300	—
1	D:o (rustmästare, torpedmästare eller kvar- tersman)	900	—	200	—	1,100	—
15	D:o	13,500	—	3,000	—	16,500	—
465	Summa kronor	432,180	—	93,000	—	525,180	—

Anmärkningar:

1:o. Dagaflöning å 2 kronor till flaggunderofficer (maskinist), 1 krona 65 öre till flaggunderofficer (styrman, konstapel, skeppare, rustmästare, torpedmästare eller kvartersman) och underofficer af 2:a graden (maskinist) samt 1 krona till underofficer af 2:a graden (styrman, konstapel, skeppare, rustmästare, torpedmästare eller kvartersman) eller half dagaflöning efter hvardera af förestående belopp tillkommer i den ordning, reglemente för flottan bestämmer.

2:o. Till underofficer, som icke åtnjuter fri bostad i kronans hus, utgår, i den ordning reglemente för flottan bestämmer, inkvarteringsbidrag med ett efter år räknadt belopp af:

flaggunderofficer vid Karlskrona station 240 kronor; vid Stockholms station 300 kronor.
underofficer af 2:a graden » » » 180 » » » 240 »

Bil. n:o 3.

Stat

å dagaflöning till officerare och underofficerare vid flottan.

	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Officerskåren.						
4 Flaggmän dagaflöning å 7 kr. i 365 dagar	10,220	—				
7 Kommendörer » » 6 » » »	15,330	—				
33 Kommendörkapteners.... » » 5 » » »	60,225	—				
86 Kaptener » » 4 » » »	125,560	—				
112 Löjtnanter och } underlöjtnanter }	122,640	—	333,975	—		
242						
<i>Afgår förslagsvis:</i>						
Dagaflöning under tjänstgöring på varfvet och i sjökarteverket.....	—	—	25,000	—	308,975	—
Underofficerskåren.						
89 Flaggunderofficerare (styrmän, konstaplar eller skeppare) dagaflöning å 1 kr. 65 öre i 365 dagar	53,600	25				
57 Flaggunderofficerare (maskinister) dagaflöning å 2 kr. i 365 dagar	41,610	—				
9 Flaggunderofficerare (rustmästare, torpedmästare eller kvartersmän) dagaflöning å 1 kr. 65 öre i 365 dagar	5,420	25				
180 Underofficerare af 2:a gr. (styrmän, konstaplar eller skeppare) dagaflöning å 1 kr. i 365 dagar.....	65,700	—				
114 Underofficerare af 2:a gr. (maskinister) dagaflöning å 1 kr. 65 öre i 365 dagar	68,656	50				
16 Underofficerare af 2:a gr. (rustmästare, torpedmästare eller kvartersmän) dagaflöning å 1 kr. i 365 dagar	5,840	—	240,827	—		
465						
Transport	—	—	240,827	—	308,975	—

	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Transport	—	—	240,827	—	308,975	—
<i>Afgår dagaflöning under tjänstgöring på varfvet förslagsvis:</i>						
för 57 Flaggunderofficerare (maskinister) dagaflöning à 2 kr. i 225 dagar	25,650	—				
» 9 Flaggunderofficerare (rustmästare, torpedmästare eller kvartermän) dagaflöning à 1 kr. 65 öre i 225 dagar	3,341	25				
» 114 Underofficerare af 2:a gr. (maskinister) dagaflöning à 1 kr. 65 öre i 225 dagar	42,322	50				
» 16 Underofficerare af 2:a gr. (rustmästare, torpedmästare eller kvartermän) dagaflöning à 1 kr. i 225 dagar ...	3,600	—				
» Underofficerare af öfriga stater	9,000	—	83,913	75	156,913	25
Summa kronor	—	—	—	—	465,888	25

Bil. n:o 4.

Stat

för marinintendenturkåren i flottans reserv.

Antal.		Kr.		Kr.	
			ö.		ö.
1	Marinunderintendent, dagaflöning å 3 kronor i 365 dagar. .	1,095	—		
2	D:o d:o d:o . .	2,190	—	3,285	—
	Inkvarteringsbidrag (å 300 kronor per år vid Karlskrona station och 400 kronor per år vid Stockholms station), förslagsvis	1,000	—	1,000	—
	Summa	—	—	4,285	—

Bil. n:o 5.

Stat

för flottans sjömanskår.

Antal.			Kr.	ö.	Kr.	ö.
1	1:a lönegrad	{12 månaders månadslön à 30 kr.....}	652	—		
461		{dagaflöning à 80 öre i 365 dagar.....}	300,572	—		
	D:o	d:o				
1	2:a lönegrad	{12 månaders månadslön à 20 kr.....}	422	50		
		{dagaflöning à 50 öre i 365 dagar.....}				
1,214	D:o	d:o	512,915	—		
1	3:e lönegrad	{12 månaders månadslön à 12 kr.....}	290	—		
		{dagaflöning à 40 öre i 365 dagar.....}				
673	D:o	d:o	195,170	—		
	{3:e lönegrad	{6 månaders månadslön à 12 kr.....}				
1		{dagaflöning à 40 öre i 184 dagar.....}	238	90		
	{4:e lönegrad	{6 månaders månadslön à 6,50 kr.....}				
		{dagaflöning à 30 öre i 181 dagar.....}				
496	D:o	d:o	118,494	40		
1	4:e lönegrad	{12 månaders månadslön à 6,50 kr.....}	187	50		
		{dagaflöning à 30 öre i 365 dagar.....}				
496	D:o	d:o	93,000	—		
3,345			1,221,942	30		
	Afgår dagaflöning under tjänstgöring å varfvet, förslagsvis		30,000	—	1,191,942	30
	Lega à 50 kr., förslagsvis för 650 man.....		—	—	32,500	—
	Rekryteringskostnader à 40 kr., däraf högst 30 kr. till värf-		—	—		
	varen, förslagsvis för 650 man.....		—	—	26,000	—
	Arfvode för 115 kompanikorpraler à 5 kr. i månaden.....		—	—	6,900	—
	Uppmuntringspenningar, förslagsvis.....		—	—	52,000	—
	Inkvarteringsbidrag, förslagsvis.....		—	—	159,315	—
	Summa kronor		—	—	1,468,657	30

Anmärkningar:

1:o. Skulle det sålunda bestämda autalet i någon af de tre högre lönegraderna icke finnas fulltaligt, må de löner, som i följd däraf sakna innehafvare, till så stor del, som erfordras, användas till

aflöning åt manskap i lägre lönegrad samt till bestridande af lega och rekryteringskostnader, om rekryteringen skulle behöfva omfatta flera än det förslagsvis upptagna antalet af 650 man.

2:o. Uppmuntringspenningar utgå under tjänstgöring i land till manskap, som tillhöra 1:a, 2:a eller 3:e uppmuntringsklassen med respektive 15, 10 och 5 öre om dagen, enligt de för dagaflönings åtnjutande gällande grunder.

3:o. Af det manskap, som erhållit vederbörligt tillstånd att bo utom kasern, äga högst 1,705 man under tjänstgöring i land och den, som är gift eller är hnkling med minderårigt barn, äfven under annan tjänstgöring att åtnjuta inkvarteringsbidrag till ett månatligt belopp för underofficerskorpral vid Karlskrona station af 10 kronor och vid Stockholms station af 15 kronor samt för gemenskap vid den förra stationen af 5 kronor och vid den senare af 10 kronor.

Bil. n:o 6.

Stat

för kustartilleriet.

Antal.		K r o n o r.			
	I. Lön och dagaflöning.				
	Officerare.				
1	Chef för kustartilleriet:				
	lön	8,000	—		
	dagaflöning à 7 kronor	2,555	—	10,555	—
1	Öfverste:				
	lön	6,000	—		
	dagaflöning à 6 kronor	2,190	—	8,190	—
1	Öfverste	—	—	8,190	—
1	Öfverstelöjtnant:				
	lön	4,500	—		
	dagaflöning à 5 kronor	1,825	—	6,325	—
1	Öfverstelöjtnant	—	—	6,325	—
1	Major:				
	lön	4,000	—		
	dagaflöning à 5 kronor	1,825	—	5,825	—
3	Majorer	—	—	17,475	—
1	Kapten af 1:a klassen:				
	lön	3,400	—		
	dagaflöning à 4 kronor	1,460	—	4,860	—
14	Kaptener af 1:a klassen	—	—	68,040	—
1	Kapten af 2:a klassen:				
	lön	2,400	—		
	dagaflöning à 4 kronor	1,460	—	3,860	—
12	Kaptener af 2:a klassen	—	—	46,320	—
37	Transport	—	—	185,965	—

Antal.			K r o n o r.			
37		Transport	—	—	185,965	—
1	Löjtnant:					
	lön.....		1,500	—		
	dagaflöning à 3 kronor.....		1,095	—	2,595	—
27	Löjtnanter.....		—	—	70,065	—
1	Underlöjtnant:					
	lön.....		720	—		
	dagaflöning à 3 kronor.....		1,095	—	1,815	—
14	Underlöjtnanter.....		—	—	25,410	—
80						285,850
	Reservofficersaspiranter.					
1	Reservofficersaspirant:					
	dagaflöning à 4,50 kronor.....		—	—	1,642 50	
5	Reservofficersaspiranter.....		—	—	8,212 50	9,855
6						
	Underofficerare.					
1	Underofficer af 1:a graden:					
	lön.....		1,200	—		
	dagaflöning à 2 kronor.....		730	—	1,930	—
47	Underofficerare af 1:a graden.....		—	—	90,710	—
1	Underofficer af 2:a graden:					
	lön.....		900	—		
	dagaflöning à 1,50 kronor.....		547 50	—	1,447 50	
99	Underofficerare af 2:a graden.....		—	—	143,302 50	237,390
148						
	Manskap.					
1	1:a lönegrad (underofficerskorpral):					
	lön.....		300	—		
	dagaflöning à 70 öre.....		255 50	—	555 50	
145	1:a lönegrad (underofficerskorpraler).....		—	—	80,547 50	
1	2:a lönegrad:					
	lön.....		204	—		
	dagaflöning à 50 öre.....		182 50	—	386 50	
341	2:a lönegrad.....		—	—	131,796 50	
488		Transport	—	—	213,286	533,095

Antal.		K r o n o r.			
488	Transport	—	—	213,286	533,095
1	3:e lönegrad:				
	lön.....	144	—		
	dagaflöning å 40 öre	146	—	290	—
225	3:e lönegrad	—	—	65,250	—
1	4:e lönegrad:				
	lön.....	78	—		
	dagaflöning å 30 öre	109	50	187	50
599	4:e lönegrad.....	—	—	112,312	50
1,314					391,326
	Anm. Skulle det sålunda bestämda antalet i någon af de tre högre lönegraderna icke finnas fulltaligt, må de löner, som till följd däraf sakna innehafvare, till så stor del, som erfordras, användas till aflöning åt manskap i lägre lönegrad samt till bestridande af lega och rekryteringskostnader, om det under III här nedan förslagsvis beräknade belopp därtill visar sig otillräckligt.				
	Civilmilitär personal.				
1	Regementsintendent ¹⁾ :				
	lön.....	3,000	—		
	tjänstgöringspenningar	1,000	—	4,000	—
1	Regementsintendent ¹⁾	—	—	4,000	—
1	Fästningsförvaltare ¹⁾ :				
	lön.....	2,200	—		
	tjänstgöringspenningar	300	—	2,500	—
1	Regementsläkare:				
	lön.....	3,400	—		
	dagaflöning å 5 kronor.....	1,825	—	5,225	—
1	Förste bataljonsläkare:				
	lön.....	2,400	—		
	dagaflöning å 4 kronor.....	1,460	—	3,860	—
1	Förste bataljonsläkare	—	—	3,860	—
					23,445
6	Transport	—	—	—	947,866

¹⁾ Efter 5 års tjänstgöring i samma grad ökas lönen med 500 kronor och efter 10 års tjänstgöring i samma grad med ytterligare 500 kronor.

Antal.		K r o n o r.			
	Transport	—	—	—	947,866
	II. Arfvoden.				
1	Auditör	—	—	800	
1	Regementspastor	—	—	1,000	
1	Fästningspredikant	—	—	120	1,920
3	III. Rekryteringskostnader.				
	Lega, som vid första anställning utgår med 50 kronor och vid rekapitulation enligt af Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser, dock icke öfver 16 $\frac{2}{3}$ s kronor för hvarje år af anställningstiden, samt öfriga rekryteringskostnader, beräknade efter 40 kronor per man, däraf högst 30 kronor till värfvaren, förslagsvis	—	—	22,500	22,500
	IV. Inkvarteringsbidrag.				
	Inkvarteringsbidrag för officerare, underofficerare, läkare, regementsintendenter och fästningsförvaltare, förslagsvis	—	—	29,160	
	Inkvarteringsbidrag för underofficerskorpraler, förslagsvis	—	—	6,240	35,400
	<i>Ann. 1.</i> Officer, underofficer, läkare, regementsintendent och fästningsförvaltare, som icke åtnjuta fri bostad i kronans hus, uppbära inkvarteringsbidrag med ett efter år räknadt belopp af:				
		å kust- fästning kr.	i Stockholm eller Göteborg kr.		
	generalsperson	—	1,500		
	öfverste	900	1,200		
	öfverstelöjtnant eller major	600	1,000		
	kapten	400	500		
	subalternofficer	300	400		
	regementsläkare	600	1,000		
	förste bataljonsläkare	400	500		
	regementsintendent	400	500		
	fästningsförvaltare	300	400		
	underofficer af 1:a graden	240	300		
	underofficer af 2:a graden	180	240		
	<i>Ann. 2.</i> Af de underofficerskorpraler, som erhållit vederbörligt tillstånd att bo utom kasern, äga högst 50 att åtnjuta inkvarteringsbidrag till ett månatligt belopp å kustfästning af 10 kr. och i Stockholm eller Göteborg af 15 kr.				
	Summa	—	—	—	1,007,686

Bil. n:o 5.
(Vid reservationen.)

Stat

för flottans sjömanskår.

Antal.		Kr.	ö.	Kr.	ö.
1	1:a lönegrad {12 månaders månadslön à 30 kr.}	652	—		
469	D:o {dagaflöning à 80 öre i 365 dagar.....}	305,788	—		
1	2:a lönegrad {12 månaders månadslön à 20 kr.}	422	50		
1,234	D:o {dagaflöning à 50 öre i 365 dagar.....}	521,365	—		
1	3:e lönegrad {12 månaders månadslön à 12 kr.}	290	—		
684	D:o {dagaflöning à 40 öre i 365 dagar.....}	198,360	—		
1	{3:e lönegrad {6 månaders månadslön à 12 kr.}	238	90		
	{4:e lönegrad {6 månaders månadslön à 6,50 kr.}				
504	D:o {dagaflöning à 30 öre i 181 dagar.....}	120,405	60		
1	4:e lönegrad {12 månaders månadslön à 6,50 kr.}	187	50		
504	D:o {dagaflöning à 30 öre i 365 dagar.....}	94,500	—		
3,400		1,242,209	50		
	Afgår dagaflöning under tjänstgöring å varfvet, förslagsvis...	30,000	—	1,212,209	50
	Lega à 50 kr., förslagsvis för 650 man	—	—	32,500	—
	Rekryteringskostnader à 40 kr., däraf högst 30 kr. till värf-				
	varen, förslagsvis för 650 man	—	—	26,000	—
	Arfvode för 115 kompanikorpraler à 5 kr. i månaden	—	—	6,900	—
	Uppmuntringspenningar, förslagsvis	—	—	52,000	—
	Inkvarteringsbidrag, förslagsvis	—	—	159,315	—
	Summa kronor	—	—	1,488,924	50

Anmärkningar:

1:o. Skulle det sålunda bestämda antalet i någon af de tre högre lönegraderna icke finnas fulltaligt, må de löner, som i följd däraf sakna innehafvare, till så stor del, som erfordras, användas till

aflöning åt manskap i lägre lönegrad samt till bestridande af lega och rekryteringskostnader, om rekryteringen skulle behöfva omfatta flera än det förslagsvis upptagna antalet af 650 man.

2:o. Uppmuntringspenningar utgå under tjänstgöring i land till manskap, som tillhöra 1:a, 2:a eller 3:e uppmuntringsklassen med respektive 15, 10 och 5 öre om dagen, enligt de för dagaflönings åtnjutande gällande grunder.

3:o. Af det manskap, som erhållit vederbörligt tillstånd att bo utom kasern, äga högst 1,705 man under tjänstgöring i land och den, som är gift eller är änkling med minderårigt barn, äfven under annan tjänstgöring att åtnjuta inkvarteringsbidrag till ett månatligt belopp för underofficerskorpral vid Karlskrona station af 10 kronor och vid Stockholms station af 15 kronor samt för gemenskap vid den förra stationen af 5 kronor och vid den senare af 10 kronor.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1904 års riksstat anslår:

Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämför- lig anvisning på förslag.		Summa.	
Kronor.	ö.	Friheter.		Ersättningar.	
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
17,000	—	—	—	—	—
29,200	—	—	—	—	—
49,600	—	—	—	—	—
S:gr 95,800	—	—	—	—	—
3,669,075	—	—	—	—	—
387,260	—	—	—	—	—
674,200	—	—	—	—	—
30,000	—	—	—	—	—
1,685,000	—	—	—	—	—
1,200,000	—	—	—	—	—
14,900	—	—	—	—	—
780,000	—	—	—	—	—
71,890	—	—	—	—	—
69,000	—	—	—	—	—
S:gr 8,581,325	—	—	—	—	—
t 8,677,125	—	—	—	—	—

Sjöförsvars-

Departementet och

Departementschefen
 Departementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli
 Marinförvaltningen

Flottan.

Aflöning för flottans kårer och stater. Nuvarande
Ökas med
 Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårer,na,
Ökas med
 Naturaunderhåll åt personal vid flottan, *förslags-
 Ökas med*
 Ersättning för rustning och rotering, *förslags-
 Minskas med*
 Flottans nybyggnad och underhåll, *reservations-
 Flottans öfningar, reservationsanslag*
 Repetitionsöfningar för reservofficerare vid flottan,
 Sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och
 Undervisningsverken:
 Sjökrigshögskolan, *reservationsanslag*
 Sjökrigsskolan
 Skeppsgosseskolan
 Marinintendentskolan, *reservationsanslag*
 Sjukvård åt flottans personal, *reservationsanslag* ...

Sjöförsvars-**Departementet och**

Departementschefen
 Departementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli
 Marinförvaltningen

Flottan.

Aflöning för flottans kårer och stater. Nuvarande
Ökas med
 Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerne,
Ökas med
 Naturaunderhåll åt personal vid flottan, *förslags-
 Ökas med*
 Ersättning för rustning och rotering, *förslags-
 Minskas med*
 Flottans nybyggnad och underhåll, *reservations-
 Flottans öfningar, reservationsanslag*
 Repetitionsöfningar för reservofficerare vid flottan,
 Sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och
 Undervisningsverken:
 Sjökrigshögskolan, *reservationsanslag*
 Sjökrigsskolan
 Skeppsgosseskolan
 Marinintendentskolan, *reservationsanslag*
 Sjukvård åt flottans personal, *reservationsanslag*

Litt. A.**riksstatens Femte hufvudtitel.****departementet.****öfverstyrelsen.**.....
samt kommandoexpeditionen

S:gr

belopp 3,669,075: —

194,817: —

reservationsanslag. Nuvarande belopp 387,260: —

20,535: —

anslag. Nuvarande belopp 674,200: —

82,955: —

anslag. Nuvarande belopp 30,000: —

5,000: —

anslag 1,685,000

1,200,000

reservationsanslag 14,900

780,000

ersättning därför, förslagsanslag 16,100: —

33,540: —

13,650: —

8,600: —

71,890

69,000

S:gr

Tr:pt

8,874,632

8,970,432

Förslag till blifvande riksstat:Anvisning i
kontant.Indelning och därmed jäm-
förlig anvisning
på förslag.

Summa.

Friheter.

Ersättningar.

Kronor.

ö.

Kronor.

ö.

Kronor.

ö.

Kronor.

ö.

17,000

29,200

49,600

95,800

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

17,000

29,200

49,600

95,800

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

1904 års riksstat anslår:									
Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jäm- förlig anvisning på förslag.				Summa.			
		Friheter.		Ersättningar.					
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.		
8,677,125	—	—	—	—	—	8,677,125	—	Kust- Aflöning för kustartilleriets personal. Nuvarande <i>Minskas</i> med Beklädnad åt kustartilleriets manskap, <i>reservations-</i> Naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap, <i>för-</i> Underhåll af kustartilleriets byggnader och materiel, <i>Ökas</i> med Kustartilleriets öfningar, <i>reservationsanslag</i> Kustartilleribevärings vapenöfningar samt be- Sjukvård för kustartilleriets personal, <i>reservations-</i>	
1,016,086	—	—	—	—	—	1,016,086	—		
145,704	—	—	—	—	—	145,704	—		
249,397	—	—	—	—	—	249,397	—		
156,562	—	—	—	—	—	156,562	—		
160,000	—	—	—	—	—	160,000	—		
290,000	—	—	—	—	—	290,000	—		
14,000	—	—	—	—	—	14,000	—		
S:gr	2,031,749	—	—	—	—	2,031,749	—		
	37,000	—	—	—	—	37,000	—	Diverse Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp <i>Minskas</i> med Ersättning åt officerare och ingenjörer under an- Resestipendium åt läkare vid flottan och kust- Diverse behof Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> . <i>Ökas</i> med Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslags-</i> <i>Ökas</i> med Extra utgifter	
	13,000	—	—	—	—	13,000	—		
	2,000	—	—	—	—	2,000	—		
	22,254	—	—	—	—	22,254	—		
	28,800	—	—	—	—	28,800	—		
	122,795	—	—	—	—	122,795	—		
	12,500	—	—	—	—	12,500	—		
S:gr	238,349	—	—	—	—	238,349	—		
	65,000	—	—	—	—	65,000	—	Han- Sjökarteverket, <i>reservationsanslag</i> Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstal- Undervisningsanstalter för sjöfart Nautisk-meteorologiska byrån Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstal- meteorologiska byrån, <i>förslagsanslag</i>	
	1,500,000	405	—	—	4	1,500,409	—		
	100,800	—	—	—	—	100,800	—		
	9,000	—	—	—	—	9,000	—		
	13,000	—	—	—	—	13,000	—		
	1,687,800	405	—	—	4	1,688,209	—		
S:gr	12,635,023	405	—	—	4	12,635,432	—		

		Förslag till blifvande riksstat:									
		Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jäm- förlig anvisning på förslag.						Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.					
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.		
artilleriet.											
belopp		Tr:pt	8,970,432	—	—	—	—	8,970,432	—		
		1,016,086: —									
		8,400: —	1,007,686	—	—	—	—	1,007,686	—		
anslag			145,704	—	—	—	—	145,704	—		
slagsanslag			249,397	—	—	—	—	249,397	—		
reservationsanslag. Nuvarande belopp		156,562: —									
		75,000: —	231,562	—	—	—	—	231,562	—		
			160,000	—	—	—	—	160,000	—		
klädnad och ersättning därför, förslagsanslag			290,000	—	—	—	—	290,000	—		
anslag			14,000	—	—	—	—	14,000	—		
		S:gr	2,098,349	—	—	—	—	2,098,349	—		
anslag.											
		37,000: —									
		9,300: —	27,700	—	—	—	—	27,700	—		
ställning eller kommendering utrikes			13,000	—	—	—	—	13,000	—		
artilleriet, reservationsanslag			2,000	—	—	—	—	2,000	—		
			22,254	—	—	—	—	22,254	—		
Nuvarande belopp		28,800: —									
		2,650: —	31,450	—	—	—	—	31,450	—		
anslag. Nuvarande belopp		122,795: —									
		9,354: —	132,149	—	—	—	—	132,149	—		
			12,500	—	—	—	—	12,500	—		
		Sgr	241,053	—	—	—	—	241,053	—		
deln.											
			65,000	—	—	—	—	65,000	—		
terna, reservationsanslag			1,500,000	—	405	—	4	1,500,409	—		
			100,800	—	—	—	—	100,800	—		
			9,000	—	—	—	—	9,000	—		
terna för sjöfart och föreståndaren vid nautisk-			13,000	—	—	—	—	13,000	—		
		Sgr	1,687,800	—	405	—	4	1,688,209	—		
Summa			12,997,634	—	405	—	4	12,998,043	—		

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens
F e m t e hufvudtitel.

	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Sjöförsvarsdepartementet:				
<i>Flottan.</i>				
Till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel	6,062,550	—		
» bestyckning af bevakningsbåtar m. m.	83,000	—		
» skjutförsök och inskjutning af kanoner	30,000	—		
» anskaffning af kanoner i reserv	110,150	—		
» anskaffning af torpeder	100,000	—		
» försök med torped- och gnistsignalmateriel	10,000	—		
» fortsättande af mobiliseringskajen å flottans varf i Karlskrona	187,000	—		
» anordnande af nya arrestlokaler och ångkokinrätt- ning för skeppsgossekasernen i Karlskrona m. m.	37,300	—		
För kustsignalväsendet	100,000	—		
Till förstärkning af arbetskrafterna i marinförvalt- ningen	7,500	—		
» aflönande af ytterligare en torpedingenjör och en miningenjör	8,000	—		
» aflönande af behöfligt ingenjörbiträde vid den egentliga mariningenjörsdetaljen	10,000	—		
» löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan	1,860	—	6,747,360	—
Transport	—	—	6,747,360	—

	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport	—	—	6,747,360	—
<i>Kustartilleriet.</i>				
Till fortsättande af arbetena å rikets kustbefästningar	516,400	—		
» kanoner m. m. för befästningarna å Västerberget vid Göteborg	135,000	—		
» nybyggnader för kustartilleriets förläggning m. m.	318,386	—		
» minförsvarets ordnande och minpersonalens in- kvartering vid mobilisering	137,824	—		
» fasta minförsvaret	40,410	—		
» anskaffning af beklädnad och sängservis för kust- artilleriets värnpliktige	215,430	—	1,363,450	—
<i>Handeln.</i>				
Till påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster	—	—	41,000	—
Summa	—	—	8,151,810	—